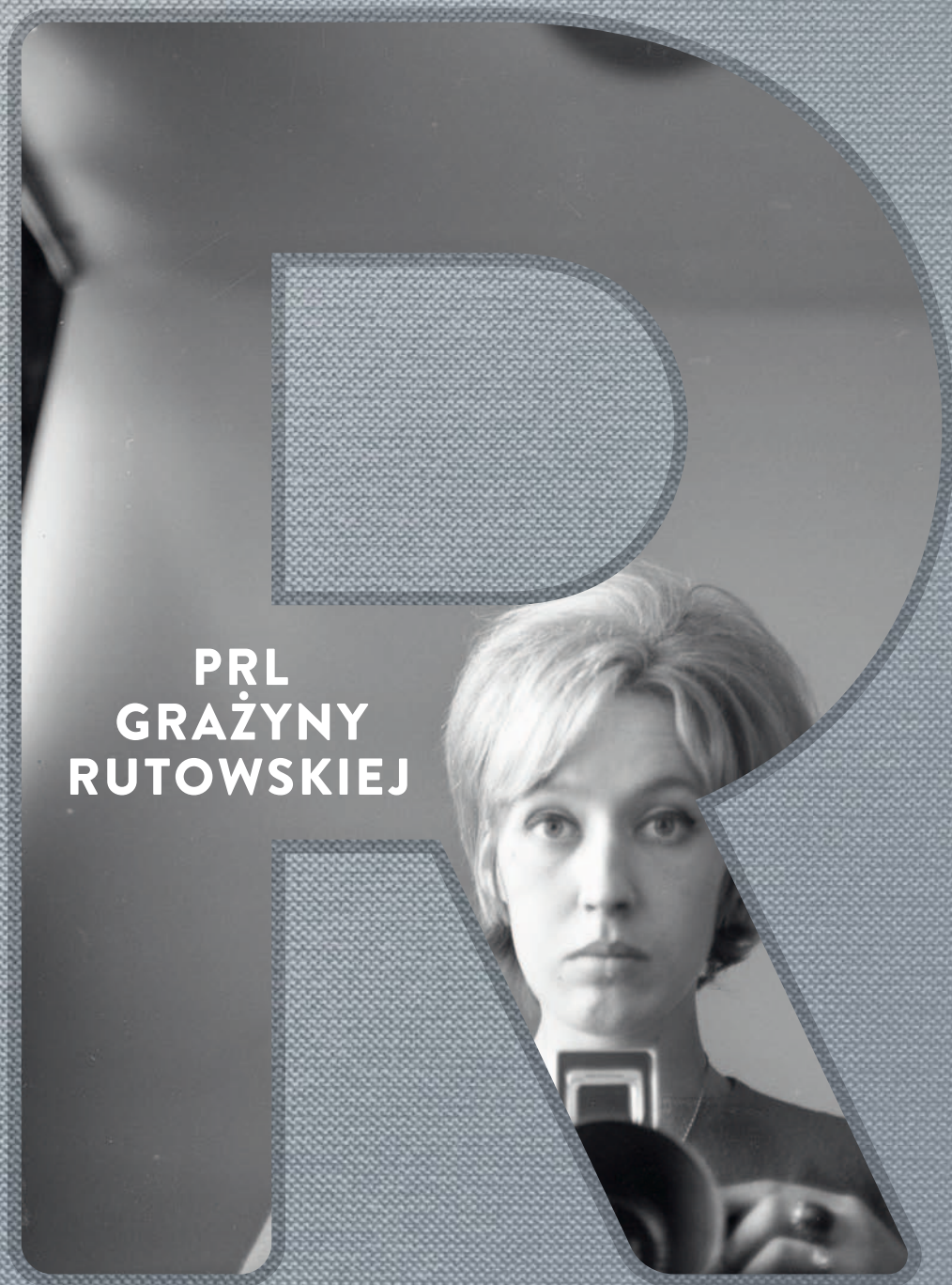

**PRL
GRAŻYNY
RUTOWSKIEJ**

**PRL
GRAŻYNY
RUTOWSKIEJ**

PRL Grażyny Rutowskiej

Fotografie
z Narodowego
Archiwum
Cyfrowego

NARODOWE
ARCHIWUM
CYFROWE

NACZELNA DYREKCJA
ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

Warszawa 2015

Spis treści

Contents

Życiorys	7	Biography
PRL w obiektywie Grażyny Rutowskiej	13	The Polish People's Republic seen through the lens of Grażyna Rutowska
Pod batutą propagandy	19	The prevalence of propaganda – official life
Realny świat	55	Real world – everyday life
„Hej, młody junaku, smutek zwalcz i strach”	101	‘Hey, young man, overcome the sadness and fear’ – labour
„Jesteśmy na wczasach w tych góralskich lasach”	143	‘We are on holiday, in the highland forest’ – leisure
„Zbudujemy nowy dom, jeszcze jeden nowy dom”	159	‘We will build another house, one more house’ – investment projects
Prężna kultura w okowach socjalizmu	181	Flourishing culture imprisoned in fetters of socialism – entertainment

Grażyna Rutowska
ul. Sielecka 55 m. 26
00-738 Warszawa

Warszawa,
19 sierpień [właśc.: sierpnia], 93 r.

Życiorys

Urodziłam się 1 maja 1946 r. w Bytomiu w rodzinie inteligencji pracującej. Ojciec był wówczas dyrektorem kopalni „Centrum” („Dymitrow”). W 1952 r. wraz z rodzicami przeniosłam się do Warszawy, gdzie uczęszczałam do szkoły podstawowej i równoległe muzycznej (fortepian), następnie pobierałam naukę w Liceum Ogólnokształcącym im. Narcyzy Żmichowskiej, gdzie w 1964 r. zdałam maturę i otrzymałam świadectwo dojrzałości.

40-P-5-4

Autoportret, 1968.

Self-portrait, 1968.

Od wczesnych młodzieńczych lat pasjonowałam się fotografią i filmem amatorem. Uczęszczałam do pracowni filmowej w „Pałacu Młodzieży”, praktykowałam w pracowni znanego warszawskiego artysty fotografika Witolda Dederko. Po porażce odniesionej w PWSTiF w Łodzi, gdzie starałam się dostać na studia reżyserii filmowej, zdałam egzaminy na historię sztuki w [!] Uniwersytecie Warszawskim. Niestety, z braku miejsc na tym wydziale, rozpoczęłam studia w Instytucie Historii UW. Jednak wówczas nie było mi dane ukończyć studia. W związku ze śmiertelną chorobą ojca oraz trudną sytuacją materialną naszej rodziny, zmuszona zostałam przerwać naukę i rozpocząć pracę. Hobby, jakim była fotografia, pozwoliło mi na szybkie usamodzielnienie się.

Grażyna Rutowska
Sielecka St. 55 m. 26
00-738 Warsaw

Warsaw, 19 August 1993

Biography

I was born on 1 May 1946 in Bytom in a family of working intelligentsia. At that time, my father was the head of “Centrum” (“Dymitrow”) mine. In 1952, me and my parents moved to Warsaw, where I attended primary school and music school (piano). Then I attended Narcissa Żmichowska High School, where I passed the high school graduation exam in 1964 and received a graduation certificate.

I was passionate about photography and amateur film since my early teenage years. I attended a film studio in the “Youth Palace”, practising in the studio of Witold Dederko, a renowned artist photographer from Warsaw. After a failure experienced at the Lodz Film School, where I applied to study Film Direction, I passed art history entrance exams at the University of Warsaw. Unfortunately, due to the lack of places at this faculty, I started studying at the Institute of History of the University of Warsaw. However, I was not able to graduate at that time. Due to my father's terminal illness and the difficult financial situation of our family, I had to give up my studies and start working. Thanks to photography, which was my hobby, I quickly became independent.

Pracowałam jako fotoreporter w warszawskiej prasie, początkowo jako tzw. „wolny strzelec”, m.in. w „CZYTAJ Informacji Społem WSS”, „Myśl Społeczna”, „Bank Spółdzielczy”, „Rodzina”, „Radio”, „Telewizja”, „Zielony Sztandar”, „Tygodnik Kulturalny” i „Dziennik Ludowy”.

I worked as a photojournalist for the Warsaw press, at first as a freelancer at “CZYTAJ Informacji Społem WSS”, “Myśl Społeczna”, “Bank Spółdzielczy”, “Rodzina”, “Radio”, “Telewizja”, “Zielony Sztandar”, “Tygodnik Kulturalny” and “Dziennik Ludowy”, to name a few.

Od 16 maja 1968 r. do 17 czerwca 1988 r. byłam zatrudniona na etacie w redakcji „Dziennika Ludowego”, gdzie zdobywałam różne kwalifikacje zawodowe na stanowiskach dziennikarskich. Byłam fotoreporterem, starszym fotoreporterem (równocześnie także fotolaborantem), redaktorem działu stołecznego, starszym redaktorem działu łączności z czytelnikami, starszym redaktorem [nieczytelne] działu krajowego (adiustowałam teksty kolegów). Pracowałam w sekretariacie redakcji przy makietowaniu kolumn, dyżurowałam w drukarni oraz w redakcji nocnej. Przez wiele lat byłam pracownikiem terenowym. Przejechałam wówczas (jako kierowca) ponad 400.000 km.

W trakcie pracy zrobiłam studia wyższe, I stopnia w latach 1977-1980 oraz II stopnia w latach 1980-1982 r. W 1982 r. otrzymałam dyplom i tytuł magistra dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego. (Studia te na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych ukończyłam z bardzo dobrą oceną).

From 16 May 1968 until 17 June 1988, I was a full-time employee at the editorial office of “Dziennik Ludowy”, where I gained various professional skills working as a journalist. I was a photojournalist, a senior photojournalist (and a photo developer at the same time), the editor of the Warsaw section, the senior editor of the communication with readers section, the senior editor [illegible] of the national section (I adjusted my colleagues' texts). I worked in the front office, where I formatted columns. I was on duty at the printing house and as a night editor. I was also a field employee for many years. I covered more than 400,000 km (as a driver) at that time.

While still working, I completed a first cycle degree programme in the years 1977-1980 and a second cycle degree programme in the years 1980-1982. In 1982, I was granted a diploma and a master's degree in Journalism at the University of Warsaw. (I graduated from the Faculty of Journalism and Political Science with a very good grade).

40-P-11-1

Autoportret, 1971.

Self-portrait, 1971.

W 1988 r. rozstałam się z redakcją „Dziennika Ludowego” i po ponad 20 latach pracy w jednej instytucji rozwiązałam umowę o pracę za porozumieniem stron. Rozpoczęłam pracę jako samodzielny, niezależny, nietatowy dziennikarz.

Współpracowałam wówczas z „Myślą Społeczną”, „Kurierem Polskim”, Wydawnictwe[m] „Książki – epoka”, „Codzienną Gazetą Polską”, „Nową Gazetą” i „Polską Zbrojną”.

Sytuacja w prasie stawała się coraz bardziej niepewna. Istniejące tytuły likwidowano, powstawały nowe, które utrzymywały się na rynku zaledwie przez kilka miesięcy. Coraz trudniej w tej sytuacji było utrzymać się przy życiu jedynie z honorariów autorskich.

Przeżycie trudnego okresu umożliwiły mi oszczędności, sprzedaż Fiata 125p oraz prywatnego sprzętu fotoreporterskiego, a także praca dorywcza, zlecona itp.

Stan dziennikarstwa jest nadal zły. Bezrobocie wśród dziennikarzy utrzymuje się nadal, trudno znaleźć etat w prasie i wydawnictwach książkowych, a żyć, niestety, trzeba!

In 1988, I left the editorial office of “Dziennik Ludowy” and, after over 20 years of working at one institution, I terminated the contract of employment by mutual agreement. I started working as an independent freelance journalist. In this period, I cooperated with “Myśl Społeczna”, “Kurier Polski”, “Książki – epoka” publishing house, “Codzienna Gazeta Polska”, “Nowa Gazeta” and “Polska Zbrojna”.

The situation in the world of press was becoming more and more unstable. The existing titles were liquidated, new ones were established, remaining in the market for just a few months. As a result, it was increasingly difficult to support oneself only with royalties.

I survived this difficult period thanks to my savings, the sale of my car – Fiat 125p and my private photojournalist equipment as well as thanks to irregular, freelance work, etc.

The condition of journalism is still poor. Unemployment among journalists is still high, it is difficult to find a full-time job in the press or the book publishing industry. And you still have to make a living somehow!

40-P-19-5

Autoportret, 1980.

Self-portrait, 1980.

Przyzwyczajona jestem do pracy i do samodzielności. Nie boję się wysiłku, wiele potrafię (m.in. pisać na maszynie, obsługiwać komputer, znam języki obce – angielski, francuski, rosyjski i łacinę – choć trudno dziś mówić o biegłej znajomości). Ostatnio zdobyłam nowe kwalifikacje – ukończyłam 2-stopniowy kurs księgowości handlu zagranicznego, zorganizowany przez Państwowe Studium Stenotypii i Języków Obcych przy ul. Ogrodowej 16. Zdałam egzamin z wynikiem bardzo dobrym i otrzymałam świadectwo uprawniające mnie do wykonywania zawodu księgowej.

Myślę, że nawet w okresie, jaki obecnie panuje na rynku pracy – znajdzie się coś interesującego dla mnie, co pozwoli mi na życie godne, na odpowiednim poziomie i da mi satysfakcję.

(–) Grażyna Rutowska

Życiorys spisany przez Grażynę Rutowską w sierpniu 1993 r., rękopis w zbiorach NAC, pisownia oryginalna.

Working and being independent is what I'm used to. I'm not afraid of hard work, I have many different skills (including typing, computer skills, I know foreign languages – English, French, Russian and Latin – although it is no longer a proficient level). Recently, I acquired new skills – I completed a 2-stage foreign trade accounting course, organized by the National College of Shorthand and Foreign Languages at Ogrodowa 16 St. I passed the exam with a very good result and received a certificate that entitles me to practice as an accountant.

What I think is that even now, in the situation that we currently have on the labour market, I will find something interesting, which will allow me to lead a decent life at an appropriate level and will be a source of satisfaction for me.

(–) Grażyna Rutowska

Autobiography written by Grażyna Rutowska in August 1993, manuscript listed in NAC collections, original handwriting.

PRL w obiektywie Grażyny Rutowskiej

40-1-295-11

Uczestnicy czynu partyjnego odjeżdżają z miejsca robót jednoosiowym ciągnikiem – po skończonej pracy czas na rozrywkę. 1975.

Pomysł na niniejszą książkę narodził się podczas opracowania archiwalnego znajdującej się w zbiorach Narodowego Archiwum Cyfrowego spuścizny fotograficznej Grażyny Rutowskiej (1946–2002). Przedwcześnie zmarła fotoreporterka i dziennikarka, pracująca dla „Dziennika Ludowego” i „Zielonego Sztandaru”, przekazała w darze do archiwum* spuściznę fotograficzną liczącą ok. 38 tys. zdjęć. Gest ten był tym bardziej godny uznania, że po bardzo płodnym okresie twórczości Grażyna Rutowska zmarła w zapomnieniu.

W zespole nr 40 – Archiwum fotograficzne Grażyny Rutowskiej dominują zdjęcia z lat 1963–1988. Stanowi on interesującą dokumentację życia oficjalnego i codziennego z różnych zakątków Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W czasie opracowywania archiwalnego tego materiału stopniowo odkrywano coraz ciekawsze fotografie pokazujące obraz epoki, która przeszła już do historii. Zdjęcia Rutowskiej to źródło wiedzy z wielu dziedzin: urbanistyki i architektury, a także

* Księga Nabytków nr 551/1998 i 804/2010 (drugi nabytek po śmierci Grażyny Rutowskiej).

The Polish People’s Republic seen through the lens of Grażyna Rutowska

The participants of the community action are leaving the place of works on a trailer towed by a walking tractor – after the completion of work, it is time for entertainment. 1975.

The idea to write a book was born when we were putting in order the photographic legacy of Grażyna Rutowska (1946–2002), which is part of the National Digital Archive’s collection. The prematurely deceased photojournalist and journalist working for “Dziennik Ludowy” daily and “Zielony Sztandar” weekly donated her photographic legacy, consisting of ca. 38 thousand photos, to the archive*. This gesture was all the more impressive by the fact that after a very prolific time in her career, Grażyna Rutowska died in obscurity.

Group No. 40: Photographic Archive of Grażyna Rutowska is dominated by photographs from the years 1963–1988. It is an interesting documentation of the official and everyday life in the Polish People’s Republic across Poland. During the development of this material for the archive, more and more interesting photographs showing the picture of the epoch that had already passed into history were gradually discovered. Photographs by Grażyna Rutowska are the

* Book of Acquisitions No. 551/1998 and 804/2010 (the second acquisition after the death of G. Rutowska)

socjologii, nauk politycznych, historii ubioru, reklamy czy motoryzacji. Często udostępniane w galeriach tematycznych na Facebooku, stały się powszechnie znane. Powstała potrzeba stworzenia swego rodzaju biografii – przewodnika po spuściźnie fotoreporterki.

Uznaliśmy, że ten subiektywny wybór reprezentatywnych fotografii poświęconych życiu w okresie PRL-u, połączony z rozszerzonymi opisami i komentarzem, pozwoli lepiej pokazać to, co – według naszej oceny – jest najciekawsze w spuściźnie Rutowskiej, a także umożliwi zaprezentowanie różnorodności zbiorów. Jest to więc zarówno rodzaj przewodnika po zespole, jak i próba uzyskania obrazu PRL-u widzianego przez obiektyw autorki. Obraz ten będzie z pewnością daleki od kompletności.

Grażyna Rutowska była fotoreporterką i dziennikarką związaną z ruchem ludowym, stąd gros jej fotografii dotyczy problematyki agrarnej – zarówno produkcji rolnej, jak

i działalności ruchu spółdzielczego i Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Fotografowała gospodarstwa indywidualne oraz państwowe, spółdzielnie produkcyjne i kółka rolnicze, życie codzienne na wsi oraz święta rolnicze.

Rutowska pracowała przede wszystkim na czarno-białych negatywach marki ORWO, czasem Ilford i AGFA. Nieliczne ujęcia wykonała na filmach małoobrazkowych firmy FOTON. Są to najstarsze zdjęcia, z początkowego okresu jej działalności (lata 1963–1967), często słabej jakości, źle naświetlone, z widocznymi zmianami chemicznym z powodu niewłaściwej obróbki. Niekiedy fotoreporterka używała diapozytywów barwnych ORWO i Kodak, głównie do ujęć o szczególnym znaczeniu, przeznaczonych do barwnych reprodukcji. Papierowe odbitki pozytywowe są nieliczne, zwykle występują wielokrotne kopie jednego wybranego ujęcia. Wykonane przez siebie pozytywy Rutowska stemplowała na odwrocie pieczętkami z informacją o prawach autorskich,

source of knowledge in numerous areas: urban planning and architecture, sociology, political science, history of fashion, advertising and the automotive industry. As her photographs were becoming more and more popular, mostly because they were shared in thematic galleries on Facebook, there arose a need for a kind of a biography – a companion to her legacy.

We decided that this subjective choice of representative photographs depicting the life in the Polish People's Republic, combined with extensive descriptions and a commentary, will better show what, in our opinion, is most interesting in Grażyna Rutowska's legacy and will present its diversity. It is therefore both a kind of a companion to the group, as well as an attempt to get a picture of the Polish People's Republic seen through the lens of the Author. The image will certainly be far from complete.

Grażyna Rutowska was a photojournalist and a journalist associated with the peasant movement, therefore most of her photographs are related to agriculture – both agricultural production and the activity of the cooperative movement and the United People's Party. She photographed individual and state-owned farms, production cooperatives and farmers' associations, daily life in the countryside and farm holidays.

Rutowska worked mainly with ORWO black-and-white negatives, sometimes also Ilford and AGFA. She did few shots on FOTON 35mm films. These are the oldest photographs made during the initial period of her activity, dating back to the years 1963-1967, often of low quality, poorly exposed, with visible chemical changes due to improper treatment. Rutowska sometimes used ORWO and Kodak colour slides, mainly for views of particular importance intended for colour reproduction. There are few positive photographic

czasem z adresem. Niekiedy pojawiały się lakoniczne podpisy, ułatwiające identyfikację przedstawionych miejsc lub zawierające informacje przydatne do publikacji: „na pasach bezpieczniej” czy: „porzucone betony (sic!) i maszyny drogowe”. Zdjęcia przeznaczone na konkursy fotograficzne były kopiowane w dużym formacie, zwykle 40×50 cm. Niestety Grażyna Rutowska nie pozostawiła szczegółowych danych o konkursach, w których brała udział. Do części negatywów sama sporządziła odbitki stykowe, dla innych wykonano je w Narodowym Archiwum Cyfrowym niedługo po pierwszym przejęciu spuścizny. Wiele błon nie posiada jednak żadnych wglądówek.

Początkowo fotoreporterka do pracy używała małoobrazkowego aparatu dalmierzowego Zorki 6 produkcji radzieckiej. Następnie, od 1966 r., zaczęła stosować profesjonalne lustrzanki średniego formatu – jednoobiektywową Praktisix oraz dwuobiektywową, japońskiej firmy Yashica model D.

Wymienione aparaty często widać na jej autoportretach w lustrze, wykonanych w latach 1965–1980, czasem pojawiają się w rękach redakcyjnych kolegów podczas zdjęć w plenerze. Realizując fotoreporterskie zadania, Grażyna Rutowska często pracowała jednocześnie na dwóch aparatach, stąd wiele ujęć wykonanych zarówno na błonie barwnej, jak i czarno-białej. Rodzaj użytego aparatu można rozpoznać po kierunku przebiegu kadrów na błonie: Praktisix ma poziomy przesuw filmu, a Yashica – pionowy.

Lata 1966–1967 to okres przejściowy pod względem używanego sprzętu. Od listopada 1966 r. Rutowska fotografowała aparatem na błonę 60 mm, jednak jeszcze do końca następnego roku występują zdjęcia na błonie małoobrazkowej.

Osobną serią są małoobrazkowe negatywy barwne, wykonane w latach 1996–2002 nierozpoznanym aparatem kompaktowym. Fotografie zrobione w tym czasie

prints – multiple copies of a selected scene are the most frequent. Rutowska stamped her positives on the back using stamps with a copyright notice, sometimes including the address. Some of them contain brief descriptions, which facilitate the identification of presented places or include information useful for the publication: “it’s safer on the zebra crossing”, or: “abandoned concrete (sic!) and road machinery”. Photos intended for photography contests were copied in large format, usually 40x50 cm. Unfortunately, Grażyna Rutowska did not leave any details concerning the competitions in which she participated. Rutowska made contact prints for some of her negatives herself, while contact prints for the remaining negatives were made by the Archive soon after the first acquisition of her legacy. However, many films do not have any index prints.

At first, the photojournalist used Zorka 6 miniature rangefinder camera, made in the Soviet Union. Then, in 1966,

she started to use professional medium format reflex cameras – Praktisix single-lens camera and a double-lens one, model D, manufactured by Yashica – a Japanese company. These cameras can be seen in several of her self-portraits in the mirror from the years 1965-1980. They sometimes appear in the hands of her colleagues from the editorial team in photographs taken outdoors. While working as a photo journalist, Grażyna Rutowska often used two cameras simultaneously, therefore many shots were made both on a colour and a black-and-white film. The type of the camera used can be identified on the basis of the direction of the shots on the film: Praktisix has a horizontal film shift, whereas Yashica – vertical.

The years 1966-1967 were a period of transition in terms of the equipment used. Since November 1966, Rutowska used a 60 mm film camera. However, until the end of the subsequent year, she still took some photographs on a 35 mm film.

charakteryzują się niską jakością estetyczną w porównaniu z wcześniejszymi pracami.

Negatywy były starannie przechowywane przez autorkę w pergaminowych koszulkach lub w kopertach, stąd tylko nieznaczne zarysowania na błonach. Zdarzają się uszkodzenia spowodowane przez mechanizm aparatu: zerwanie perforacji w filmach małoobrazkowych, nachodzące na siebie kadry i prześwietlone brzegi w błonach zwojowych. Czasem negatywy były cięte, a następnie klejone taśmą, widać ślady paznokci, plamki lub krzywo obcięte brzegi. Niektóre materiały z końca lat 60. i początku 70. Rutowska sygnowała czarnym pisakiem za pomocą oznaczeń cyfrowo-literowych, co podczas opracowywania znacząco ułatwiało ich datowanie. Diapozytywy nie zachowały się tak dobrze jak negatywy. Widać na nich liczne rysy, które nie wpływają jednak znacząco na odczyt treści materiału. Większość odcinków błony była

krzywo przycięta, a także podpisana białym flamastrem (kolejny numer i „G. Rutowska”).

Prawie wszystkie wykonane przez Rutowską zdjęcia są ostre i właściwie naświetlone. Częściej zdarzają się prześwietlenia niż niedoświetlenia błony, przynajmniej przy zdjęciach dziennych. Czasem nieostry lub źle naświetlony jest jeden z wariantów danego motywu. Obróbka chemiczna jest przeważnie prawidłowa, co najwyżej występują ślady niewywołanej emulsji na obrzeżach i ziarna nierozpuszczonego wywoływacza, wypalające plamki na negatywie. Najśłabszej jakości są materiały małoobrazkowe, pochodzące z połowy lat 60. – mają niski kontrast, słabą rozdzielczość i ostrość.

Wiele ujęć jest powtórzonych – Rutowska dla pewności fotografowała te same obiekty kilka razy. Minimalnie różnią się między sobą ułożeniem i zakresem kadru.

Poziom artystyczny zdjęć Grażyny Rutowskiej jest zróżnicowany – od prostych ujęć dokumentacyjnych aż do

Another series includes 35mm colour negatives, made in the years 1996-2002 with the use of an unidentified compact camera. Photographs taken in this period are characterized by low aesthetic value as compared to her previous works.

The negatives were carefully stored by the Author in parchment sleeves or in envelopes, so there are only minor scratches on the films. There is some damage caused by the mechanics of the camera: broken perforations on 35mm films, overlapping frames and overexposed edges of roll films. Sometimes the negatives were cut and then taped – one can see nail marks, spots or crooked edges that were cut. Some materials from late sixties and early seventies were signed by Rutowska with a black marker with the use of alphanumeric characters, which made the process of dating them much easier. Slides have not survived in as good condition as negatives. One can see numerous cracks, which, however, do not have a significant

influence on the clarity of the material. Most sections of the film were unevenly cut and marked with a white marker (subsequent number and “G. Rutowska”).

Almost all photographs made by Rutowska are sharp and properly exposed. The films are more often overexposed than underexposed – at least in the case of photos taken in daylight. Sometimes one of the variants of a given motif is blurred or poorly exposed. Chemical treatment is usually correct, excluding marks of undeveloped emulsion on the edges or grains of undissolved developer, burning spots on the negative. Miniature photographs dating back to mid-sixties are of the poorest quality – they have low contrast, resolution and sharpness.

Many shots have been repeated: Rutowska used to duplicate the shots of objects, just in case. They differ slightly from one another in terms of the position and the range of the shot.

dopracowanych kadrów. Na uwagę zasługują sceny uliczne i z życia codziennego, charakteryzujące się dużym wyuczuciem chwili. Fotoreporterka świetnie potrafiła utrwalić emocje napotykanym osobom. Do jednych z lepszych należy zdjęcie wykonane w 1978 r. w pawilonie meblowym Emilia w Warszawie, na którym władcze spojrzenie ekspedientki ciska pioruny w wyrażającą pokorę twarz klientki. Wiele fotografii pełni funkcję stricte dokumentacyjną, bez artystycznego zacięcia.

Mamy nadzieję, że przedstawiony w albumie wybór zdjęć Rutowskiej, choć siłą rzeczy subiektywny i wyrywkowy, umożliwi Czytelnikowi przekrojowy ogląd twórczości autorki, ilustrujący lata, w których przyszło jej żyć i fotografować. Wybierając fotografie, kierowaliśmy się przede wszystkim ich wartością dokumentacyjną oraz jakością techniczną. Staraliśmy się zaprezentować kadry najbardziej reprezentatywne dla oficjalnego i codziennego życia w latach PRL-u.

Nie zawsze było to możliwe, zważywszy na ogromne zróżnicowanie materiału, zarówno pod względem tematycznym, jak i jakościowym. Mamy nadzieję, że niniejsza książka spełni pokładane w niej nadzieje i przybliży szerokiej publiczności twórczość Grażyny Rutowskiej i jej osobiste spojrzenie na Polskę Ludową, czas znany niektórym z dzieciństwa lub młodości, młodszemu pokoleniu zaś jedynie z opowiadań.

Redakcja

The artistic value of Grażyna Rutowska's photographs is very diverse, from simple documentary shots to elaborate ones. Street and everyday life scenes, characterized by great timing, are noteworthy. As a press photographer, she could perfectly capture the emotions of people she encountered. One of her top photographs include the one taken in 1978 at "Emilia" furniture shop in Warsaw, in which the imperious gaze of a shop assistant "hurls thunderbolts" towards a humble-looking client. Many photographs serve strictly documentary purposes, without an artistic flair.

We hope that the selection of photographs of Grażyna Rutowska presented in the album, though inevitably subjective and random, will allow the Reader to get a general overview of the Author's work, illustrating the years in which she lived and took photographs. When choosing photographs, we focused mainly on their documentary value and technical quality. We tried to present the most representative

shots depicting the official and everyday life in the Polish People's Republic. It was not always possible, given the huge diversity of the material, both in terms of themes and quality. We hope that this book will fulfil all expectations and will introduce a wide audience to the photographic output of Grażyna Rutowska and to her personal look at the Polish People's Republic – the period some of us know from their childhood or youth, while others, the younger generation, only from stories.

Editorial Team

 100
ROCZNICA
URODZIN
1870-1970 WŁ. LENIN

BYDŁOM CZWARNA
Ciepłota i zdrowie
Wieloletnie doświadczenie
Wieloletnie doświadczenie
Wieloletnie doświadczenie

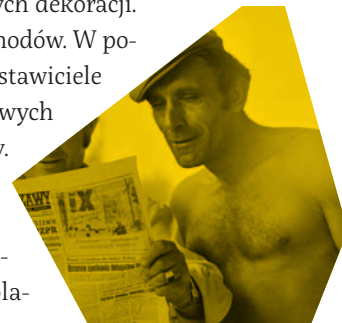

Pod batutą propagandy

40-7-44-3

Chętnie czytano prasę w czytelniach prasy, klubokawiarniach (salonach Klubu Międzynarodowej Prasy i Książki), a także w gminnych ośrodkach propagandy i kultury. Sążniste sprawozdania z obrad kolejnych zjazdów partii nie cieszyły się jednak szczególnym zainteresowaniem. 1970.

Rytm życia oficjalnego w PRL-u wyznaczały coroczne święta państwowe, na czele z dwoma najważniejszymi – 1 maja (Święto Pracy) i 22 lipca (Narodowe Święto Odrodzenia Polski, rocznica uchwalenia manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego). Każde z nich poprzedzały staranne przygotowania – zmiatanie ulic, sadzenie kwiatów, zawieszanie flag i instalowanie propagandowych dekoracji. Następnie przystępowano do uroczystych obchodów. W pochodach pierwszomajowych defilowali przedstawiciele wszystkich grup zawodowych, często w służbowych strojach, niosący emblematy zakładów pracy. Udział w obchodach był zazwyczaj obowiązkowy, choć z czasem rygor obecności osłabł. W latach 70. Święto Pracy było już uroczystością mocno zakorzenioną w świadomości Polaków. Znaczna część uczestników pochodów pierwszomajowych, szczególnie w mniejszych miastach, nie

The prevalence of propaganda – official life

People liked to read papers in newspaper reading rooms, coffee bar clubs (International Book and Press Clubs) as well as District Centres for Propaganda and Culture. Lengthy reports on the party's congresses were not very popular. 1970.

The rhythm of the official life in the times of the Polish People's Republic was marked by official annual holidays, the two most important celebrated on 1 May and 22 July. Each of them was preceded by careful preparations – sweeping out the streets, planting flowers, hanging flags and installing propaganda decorations. Then, there were festive celebrations. The May Day marches were attended by the representatives of all professional groups, often wearing service uniforms, carrying emblems of their work establishments. Participation in those marches was often mandatory, although sometimes it was less rigorous. In the 1970's, May Day was already well established as a holiday. A great number of those participating in the celebrations, especially in smaller towns, did not treat it in political terms. People took part in the marches together with their children, as these were colourful spring events. The situation changed in the 1980's, after the establishment of 'Solidarity'. At that time,

traktowała ich w kategoriach politycznych. Brano w nich udział wraz z dziećmi, gdyż była to barwna wiosenna impreza. Sytuacja zmieniła się w latach 80., już po powstaniu „Solidarności”. Wtedy powszechnie rozumiano, że udział w pochodzie oznacza poparcie dla władz.

Najbardziej hucznie odbywały się centralne obchody Święta Pracy w Warszawie, gdzie całe dzielnice maszerowały przed trybuną honorową na pl. Defilad. Z kolei Narodowe Święto Odrodzenia Polski było okazją do otwierania reprezentacyjnych inwestycji budowlanych: w Warszawie Trasy W-Z, Pałacu Kultury i Nauki, Stadionu Dziesięciolecia Manifestu Lipcowego, Huty im. Lenina czy linii produkcyjnej Polskiego Fiata 126p. Szczególny charakter miały obchody tego święta w Chełmie, miejscu ogłoszenia przygotowanego w Moskwie manifestu. Oprawa propagandowa tych uroczystości miała

na celu podkreślenie entuzjazmu świętujących obywateli oraz rzekomej jedności narodu i partii.

Zakładom przemysłowym, ulicom, szkołom i placówkom kulturalnym często nadawano patronów spośród działaczy ruchu komunistycznego i robotniczego – Ludwika Waryńskiego, Marceliego Nowotki, Feliksa Dzierżyńskiego czy Róży Luksemburg. W miastach wyrastały pomniki działaczy socjalistycznych, upamiętniano miejsca strajków oraz bitew komunistycznej partyzantki. Licznie stawiano pomniki Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego i Marceliego Nowotki.

Oprócz kierowniczej roli partii podkreślano sojusz ze Związkiem Radzieckim, poświęcając mu różnego rodzaju akademie oraz uroczystości, zwłaszcza dotyczące II wojny światowej i zwycięstwa nad faszyzmem. Indoktrynacja dotycząca ZSRR, a w szczególności kult Armii Radzieckiej, były silne i powszechne. Już dzieci w przedszkolach często

it was a common belief that the participation in the march was a sign of support for the authorities.

The central celebration of the Labour Day (May Day) held in Warsaw was the grandest event – entire neighbourhoods marched in front of the parade stand at Defilad Square. The anniversary of the Manifesto of the Polish Committee of National Liberation, celebrated on 22 July as the National Day of the Rebirth of Polish State, was, in turn, an opportunity to start flagship construction projects held in Warsaw: W-Z Highway, the Palace of Culture and Science, the 10th Anniversary Stadium, the Lenin Steelworks or the production line of the Polish Fiat 126p car. In Chełm, the holiday was celebrated in a specific way, as this was the city in which the manifesto drawn up in Moscow was announced and where Polish Committee of National Liberation Shoe Factories were based.

The propaganda spread during those celebrations was supposed to highlight the enthusiasm of the attending citizens and show the supposed unity of the Nation and the Party.

Manufacturing plants, streets, schools and cultural institutions were often named after the activists of the communist and labour movement – Ludwik Waryński, Marcei Nowotko, Feliks Dzierżyński, Róża Luksemburg.

In cities, monuments of socialist activists were erected and the sites of strikes and battles of communist guerrillas were commemorated. Numerous monuments to Feliks Dzierżyński, Julian Marchlewski and Marcei Nowotka were built.

Apart from the governing role of the Party, the alliance with the Soviet Union was also emphasised through all kinds of cel-

w swych pracach plastycznych umieszczały flagę ZSRR i żołnierzy radzieckich.

Uroczystościom państwowym często towarzyszyły kiermasze i defilady, stanowiące atrakcję dla świętujących. Faktem jest, że kiermasze gromadziły niejednokrotnie rzesze odwiedzających. Nie wynikało to jednak z poparcia społeczeństwa dla oficjalnej ideologii i propagandy. Przyczyna była bardziej prozaiczna – kiermasze stanowiły okazję do nabycia atrakcyjnych towarów, których brakowało w sklepach. Dzieci swoim zwyczajem chętnie brały chorągiewki i baloniki z propagandowymi napisami.

Partie satelickie względem PZPR też miały swoje święta. Święto Ludowe, obchodzone przez Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, nawiązywało do tradycji przedwojennego ruchu chłopskiego, było połączone z jarmarkami i występami zespołów folklorystycznych, oczywiście okraszonymi oficjalną propagandą.

Hucznie obchodzono tradycyjne dożynki, zarówno centralne, jak i gminne, zaprzęgając ludową tradycję do służby socjalizmowi i prezentowania osiągnięć ustroju. Centralne dożynki na Stadionie Dziesięciolecia były jednym z największych świąt w ciągu roku, transmitowanym przez radio i telewizję.

„Przewodnia siła narodu” odmierzała swój czas kolejnymi plenami i zjazdami, dzielonymi na zwyczajne i nadzwyczajne. Podobnie czyniły partie sojusznice – Stronnictwo Demokratyczne i Zjednoczone Stronnictwo Ludowe. Podczas plenów omawiano bieżące zagadnienia, wręczano odznaczenia i przyjmowano delegacje zagraniczne. Zjazdy i plena PZPR były obszernie transmitowane w telewizji, nie mogły jednak liczyć na dużą publiczność. Niezależnie od aspektów politycznych porażały nudą. Organizowano również okolicznościowe

celebrations, especially those related to World War II and the victory over fascism. Indoctrination on the Soviet Union and, in particular, the cult of the Soviet Army was powerful and widespread. Even children in nursery schools included the Soviet flag and Soviet soldiers in their drawings.

Public holidays were often accompanied by all sorts of sales and parades, which were an attraction for the participants. In fact, sales usually attracted crowds of visitors, but it did not result from the public support for the official ideology and the propaganda. The reason was more prosaic. Sales provided an opportunity to acquire attractive products that were in short supply. Children were, of course, happy to take flags and balloons with propagandist slogans.

Satellite parties of the Polish United Workers' Party had their holidays as well. The Peasant Festival, celebrated by the United People's Party, referred to the tradition of the pre-war peasant movement. On that day, fairs and perfor-

mances of folk bands, obviously laced with official propaganda, were organized.

The traditional harvest festival was pompously celebrated, both centrally and in districts. The folk tradition was 'harnessed' to serve the socialism and to present the achievements of the system. The central harvest festival celebrated at the 10th Anniversary Stadium was one of the major holidays during the year, which was broadcast both on the radio and on television.

'The leading force of the nation' measured its time on the basis of subsequent plenary sessions and conventions, either ordinary or extraordinary. The same applied to the allied parties – the Democratic Party and the United People's Party. During plenary sessions, current issues were discussed, awards were given and foreign delegations were received. The Polish United Workers' Party congresses and plenary sessions were widely broadcast on television. However, apart from

akademii poświęcone wydarzeniom z dziejów partii i ruchu rewolucyjnego. Już uczniowie szkół podstawowych obowiązkowo w nich uczestniczyli, na ogół nie rozumieli jednak ich politycznego znaczenia. Do istotnych wydarzeń należały oficjalne wizyty w zakładach pracy, w czasie których starannie dobrani pracownicy mogli zamienić kilka słów z przedstawicielami najwyższych władz partyjnych. Fabryki przygotowywano na wizyty „towarzyszy”, jednak bystre fotoreporterskie oko niejednokrotnie dostrzegło i mogło uwiecznić „skrzeczącą rzeczywistość”. Wszystkie wydarzenia były relacjonowane na bieżąco przez prasę, radio i telewizję oraz uważnie śledzone przez społeczeństwo – przynajmniej oficjalnie.

W czasie czynów partyjnych „towarzysze” chwyтали za łopaty i kilofy, wykonując drobne prace budowlane i po-

rządkowe. Działania te miały charakter wybitnie propagandowy, wyłącznie na użytek mediów.

Czyny partyjne były uzupełnieniem czynów społecznych, organizowanych w dni wolne od pracy. Do akcji angażowano młodzież szkolną i pracowników biur. W szkołach czyny społeczne nie miały nawet pozorów dobrowolności. W wyznaczone przez dyrekcję dni uczniowie przychodzili do szkoły, aby wykonywać prace porządkowe: sprzątać sale i otoczenie budynków czy malować parkany. Często byli zobligowani do przynoszenia własnych łopat i grabi. Patrząc z dzisiejszej perspektywy, można dojść do wniosku, że stawali się w ten sposób darmową siłą roboczą. Uczniowie byli też kierowani do prac polowych w PGR-ach i spółdzielniach produkcyjnych. Podczas „czynów” sadzono kwiaty, grabiono liście, plantowano trawniki. Często były to

party members, they did not attract large audience. Leaving aside the political aspects, they were excruciatingly boring. Moreover, occasional celebrations devoted to the events from the history of the party and the revolutionary movement were organized. Even primary school pupils were obliged to attend them. However, they usually did not understand their political meaning. Other important events included official visits to work establishments, during which carefully selected employees could exchange a few words with senior party officials. Factories were prepared for the visits of *comrades*, but a keen eye of a photojournalist often discerned and was able to photograph the ‘grim reality’. All events were regularly covered by the press, radio and television and closely followed by the general public – at least officially.

During the ‘actions to the benefit of the party’, organized for propaganda purposes, *comrades* grabbed shovels and pickaxes and performed minor construction and cleaning

works. These actions were highly propagandist, and were organized solely for the press or television.

Such actions complemented social actions organized on public holidays. School pupils and office staff were engaged to participate in them. At schools, social actions were not voluntary. On the days set by the headmaster, pupils came to school to perform cleaning works: cleaning rooms and the surroundings of the buildings or painting fences. They were often required to bring their own shovels and rakes. Looking from today’s perspective, we can say that they were used as free labour force. Pupils were also sent to work in the fields at state-owned farms and production cooperatives. During such ‘actions’, they planted flowers, raked leaves or planted grass. They often performed cleaning works required after the completion of construction projects or activities aimed at the improving the aesthetic qualities of the surroundings of their school, their housing estate or their workplace. Prop-

prace porządkowe po zakończeniu inwestycji budowlanych lub działania na rzecz podniesienia estetyki otoczenia własnej szkoły, osiedla czy zakładu pracy. Odpowiednia oprawa propagandowa miała podkreślać zaangażowanie uczestników w pracę dla dobra ogółu, jednocześnie stanowiąc okazję do integracji społeczności lokalnej.

Podobny charakter miały wszelkiego rodzaju zbiórki i kwesty, apelujące do hojności społeczeństwa. W ten sposób ze składek Polaków oraz Polonii zagranicznej odbudowano Zamek Królewski w stolicy oraz zbudowano Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” w Aninie pod Warszawą. Prowadzono również szkolne zbiórki makulatury, złomu czy zabawek dla dzieci z domów dziecka.

Najbardziej jaskrawym przykładem fasadowości życia politycznego PRL-u były wybory, zarówno parlamentarne, jak i do rad narodowych. W tym czasie miasta pokrywały się plakatami i dekoracjami Frontu Jedności Narodu, a me-

dia donosiły z dumą o niemal stuprocentowym wyniku listy FJN. Zdecydowana większość społeczeństwa nie miała złudzeń co do fikcyjnego charakteru głosowania. Jedyną realną możliwością wyrażenia sprzeciwu wobec władzy była absencja wyborcza. Na zdjęciach widać atmosferę wyborów – pod okiem obiektywu głosują mieszkańcy Warszawy, w tym również pacjenci szpitali.

Do służby propagandzie zaprzęgnięto też sport, zmonopolizowany przez państwowe organizacje i stowarzyszenia. Sukcesy polskich sportowców władza starała się zdyskontować na swoją korzyść, a masowe imprezy sportowe były cennym nośnikiem oficjalnej ideologii. Podczas zawodów rywalizowały ze sobą reprezentacje zakładów pracy, prasa zaś organizowała plebiscyty na najlepszych sportowców. Występy polskich sportowców, a szczególnie ich sukcesy, cieszyły się wielkim zainteresowaniem społeczeństwa. W przypadku zawodów międzynarodowych zwiększały natężenie

aganda spread at that time was aimed at emphasizing the participants' commitment to work for the common good, at the same time being an opportunity for the integration of the local community.

All kinds of collections and fund-raising events, which appealed to the generosity of the public, were similar in their nature. This way, the contributions of Poles and the Polish community abroad were used to reconstruct the Royal Castle in Warsaw and to build the Children's Memorial Health Institute in Anin near Warsaw. Moreover, collections of waste paper, scrap or toys for children in orphanages were also organized.

Elections, both parliamentary ones and those to People's Councils, were the most glaring example of how superficial the political life in the Polish People's Republic was. During the elections, cities were full of posters and decorations of the Front of National Unity, while the media were proud

to announce that the Front of National Unity had won almost one hundred percent of all votes. A vast majority of the population had no illusions about the fictional nature of the voting. The only real possibility to express opposition to the government was a decision not to attend the voting. In the photographs, we can take a look at the atmosphere of the elections – they present the residents of Warsaw, including hospital patients, during the voting.

Sport, which was monopolized by state organizations and associations, was also used for propaganda purposes. The authorities tried to take advantage of the successes of the Polish athletes, whereas mass sports events were a valuable opportunity for the promotion of the official ideology. During the competition, teams representing their work establishments competed against each other, while the press organized polls to choose the best athletes. The competitions

nastrojów patriotycznych. Na ogół kibice nie mieli problemu z oddzieleniem ponadczasowości biało-czerwonego sztandaru od bieżących kontekstów ideologicznych. Popularny „totek”, czyli Totalizator Sportowy, ze swoich wpływów finansował budowę obiektów sportowych, o czym zawsze przypominały neony w centrach miast.

40-1-375-1

Akademia Związku Bojowników o Wolność i Demokrację pod hasłem „Wczoraj w walce, dziś – w pracy”. Organizacja powstała w wyniku przymusowego zjednoczenia pod partyjną egidą jedenastu istniejących organizacji kombatanckich. ZBoWiD zrzeszał kombatanatów formacji wojskowych i konspiracyjnych, byłych więźniów obozów koncentracyjnych, członków ugrupowań komunistycznych, rodziny poległych i pomordowanych oraz funkcjonariuszy milicji i bezpieczeństwa. W organizacji niechętnie widziano byłych członków Armii Krajowej, Narodowych Sił Zbrojnych i innych niekomunistycznych formacji niepodległościowych – miano partyzantów przysługiwało głównie członkom Armii Ludowej i Gwardii Ludowej. Warszawa, 1977.

attended by Polish athletes, and especially their successes, enjoyed great interest from the public. In the case of international competitions, they enhanced patriotic sentiment. In general, fans had no problem to distinguish between the timelessness of the white-and-red flag and the ideological contexts of that time. The popular ‘tote’, or Totalizator Sportowy (Sports Totalizator), used its income to finance the construction of sports facilities. Neon lights in city centres reminded everyone about that.

Celebrations of the Society of Fighters for Freedom and Democracy (ZBoWiD) under the slogan ‘Yesterday at war, today at work’. The organization was established as a result of the compulsory unification of eleven existing veterans’ organizations under the aegis of the party. ZBoWiD was open to veterans from military and underground units, former prisoners of concentration camps, members of communist parties, families of those killed in action and murdered as well as Citizen’s Militia and secret police officers. Former members of the Home Army, the National Armed Forces and other non-communist pro-independence units were not welcomed in ZBoWiD. The term ‘guerilla’ was reserved only for the members of the People’s Army and the People’s Guard. Warsaw, 1977.

WCZORAJ W WALCE DZIŚ - W PRACY

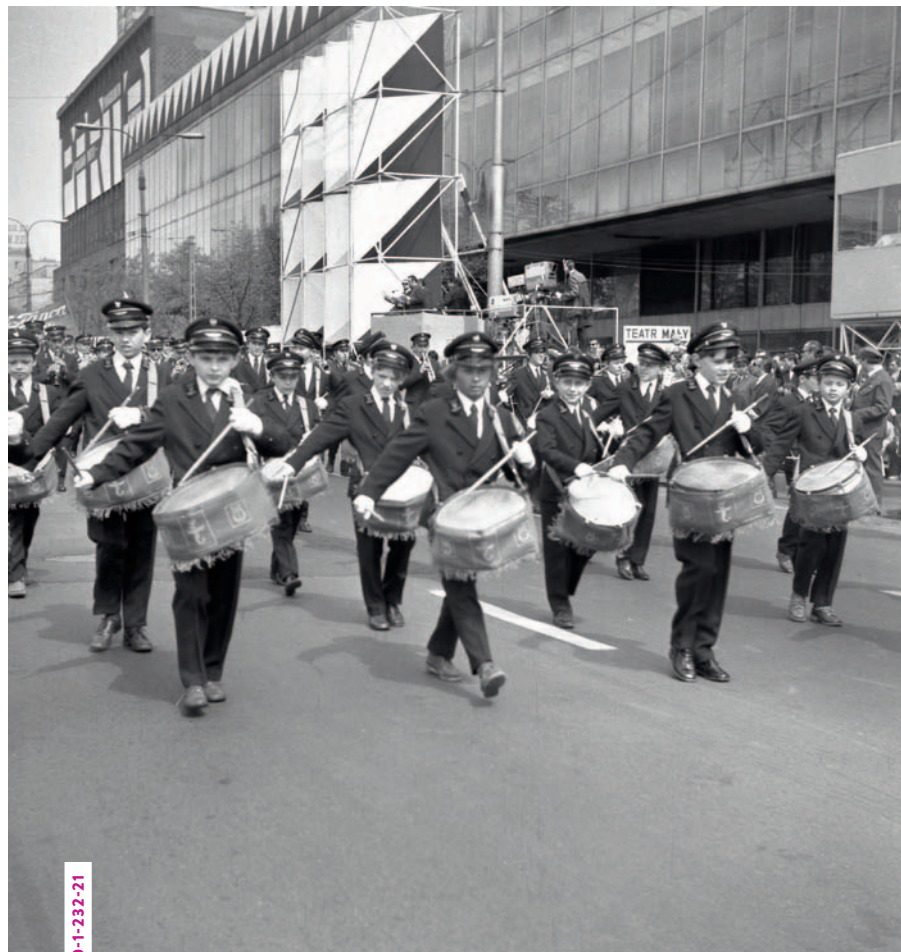

40-1-232-25

40-1-232-22

Ulicą Marszałkowską w Warszawie defilują przedstawiciele zakładów pracy – m.in. hutnicy, oczywiście z hasłami propagandowymi, deklarującymi wierne oddanie partii. 1973.

Representatives of factories, including mill workers, are marching along Marszałkowska Street, of course with propaganda slogans declaring absolute devotion to the Party. Warsaw, 1973.

40-1-232-21

40-1-234-1

Delegacje zakładów pracy maszerujące w pochodzie pierwszomajowym widziane z punktowca Ściany Wschodniej w Warszawie. Zwracają uwagę czerwone flagi obok flag państwowych i portrety działaczy ruchu robotniczego oraz komunistycznego. 1969.

Delegations of workplaces in a May Day march seen from the tower block of the Eastern Wall in Warsaw. Red flags next to national flags and portraits of activists from the labour and communist movement are noteworthy. 1969.

Delegacje zakładów pracy z Woli, jednej z najbardziej uprzemysłowionych dzielnic Warszawy, znanej z zakładów im. Marcina Kasprzaka, Marceliego Nowotki, gen. Karola Świerczewskiego, Ludwika Waryńskiego i Róży Luksemburg. 1974.

Delegations of workplaces from Wola, one of the most industrialized districts in Warsaw, known for Marcin Kasprzak, Marceli Nowotko, Gen. Karol Świerczewski, Ludwik Waryński and Róża Luksemburg manufacturing plants. 1974.

40-1-233-8

Przedstawiciele władz partyjnych na trybunie przed Pałacem Kultury i Nauki w Warszawie oglądają pochód pierwszomajowy, idący ul. Marszałkowską. Widoczny m.in. prezes Naczelnego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego Stanisław Gućwa oraz minister obrony narodowej gen. Wojciech Jaruzelski. 1973.

Party leaders at a parade stand in front of the Palace of Science and Culture in Warsaw, watching a May Day march along Marszałkowska Street. In the photograph, one can see Stanisław Gućwa, Chairman of the United People's Party, and Wojciech Jaruzelski, Minister of National Defence, among others. 1973.

40-1-233-23

Jak widać, reklamy wielkoformatowe nie są wynalazkiem kapitalizmu, zmieniła się tylko ich rola – dziś już nie opiewają „braterskiej przyjaźni Polski i Związku Radzieckiego”. Warszawa, 1974.

As can be seen, large-format advertising is not the invention of capitalism. The only thing that has changed is the fact that it no longer extols the 'brotherly friendship of Poland and the Soviet Union'. Warsaw, 1974.

40-1-231-1

Podczas świąt państwowych obwoźne stoiska zapewniały zaopatrzenie w napoje i przekąski. Na zdjęciu ekspedientka sprzedaje piwo przy ciężarówce Warszawskiej Spółdzielni Spożywców „Społem” podczas obchodów 1 maja. Warszawa, 1969.

During public holidays, mobile stalls offered drinks and snacks. In the photo, a shop assistance is selling beer by a truck of 'Społem' Warsaw Consumer Cooperative (WSS Społem) during the celebration of May Day. Warsaw, 1969.

40-1-331-13

40-1-331-3

Manifestacja młodzieży z okazji 35-lecia PRL na warszawskim Stadionie Dziesięciolecia Manifestu Lipcowego. Dla uświetnienia uroczystości użyto samochodów Fiat 126p oraz samolotu PZL-104 Gawron holującego transparent propagandowy. 1979.

A youth demonstration on the occasion of the 35th anniversary of the Polish People's Republic at the 10th Anniversary Stadium. In order to add splendour to the celebration, Fiat 126p cars and PZL-104 Gawron plane towing a propaganda banners were used. 1979.

40-1-236-2

40-1-236-8

Jedna z licznych monottonnych akademii upamiętniających „Święto Wedla”, jak z przekąsem nazywano Narodowe Święto Odrodzenia Polski (22 lipca). 1967.

One of numerous, monotonous celebrations of 'Wedel Day', as the National Day of the Rebirth of Polish State was sneeringly called (22 July). 1967.

**SWIETO
LUDOWE**

NIECH UMACNIA SIĘ SOJUSZ ROBOTNIKÓW, CHŁOPÓW I INTELIGENCJI W PRACY DLA SOCJALISTYCZNEJ OJCZYZNY

• kawiarki • mikrofony
• suszarki • żołądzka
• paki • produkty

Dożynki – tradycyjne święto ludowe – również zostały wprzęgnięte w służbę socjalistycznej propagandy.

Na zdjęciu starosta i starościna dożynekowi wręczają bochenek chleba gospodarzom dożynek gminnych w Lidzbarku Warmińskim. Najbogatszą oprawę miały Dożynki Centralne pod przewodnictwem I sekretarza PZPR, w asyście najwyższych członków rządu i partii. Lidzbark Warmiński, 1975.

The harvest festival – a traditional peasant holiday – was also put to work for the socialist propaganda. In the photograph, the Starost of the harvest festival and his wife are giving a loaf of bread to the Hosts of the district harvest festival in Lidzbark Warmiński. The Central Harvest Festival had the most sumptuous setting. It was led by the First Secretary of the Polish United Workers' Party assisted by top members of the government and of the party. Lidzbark Warmiński, 1975.

40-2-156-8

40-1-152-16

Analogicznie do wizyt działaczy PZPR, również ludowcy odwiedzali wybrane gospodarstwa rolne i spółdzielnie produkcyjne. Na zdjęciu prezes ZSL Stanisław Gućwa w Lesznowoli. 1979.

Similarly to the visits of the Polish United Workers' Party activists, peasant activists also visited selected farms and production cooperatives. The photograph presents Stanisław Gućwa, Chairman of the United People's Party, in Lesznowola. 1979.

40-1-146-5

40-1-104-4

Sojusz robotniczo-chłopski był jednym z głównych motywów propagandy partyjnej, tak ZSL, jak PZPR – żadne Święto Ludowe nie mogło się obyć bez podkreślania jedności chłopów i robotników. Obok: Warszawa, 1976, powyżej: Kielce, 1970.

The labour and peasant alliance was one of the main motifs of party propaganda – both of the United People's Party and the Polish United Workers' Party – no Peasant Holiday could be celebrated without pointing out the unity of peasants and labourers. On the left: Warsaw, 1976, above: Kielce, 1970.

Jedna z komisji VII Kongresu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, obradującego w 1976 r. w Warszawie.

One of the committees of the 7th Congress of the United People's Party in 1976 in Warsaw.

40-1-172-7

SOJUSZ ROBOTNICZO-CHŁOPIŃSKI FUNDAMENTEM WŁADZY LUDOWEJ

40-1-172-5

Warszawa, 1976. | Warsaw, 1976.

40-1-169-5

Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, partia satelicka wobec PZPR, przejęło tradycje przedwojennego ruchu ludowego. Do najbardziej istotnych należały obchody corocznego Święta Ludowego oraz tradycyjnych dożynek. Święta tego typu łączyły atmosferę ludowego festynu z propagandową akademią.

The United People's Party, a satellite party of the Polish United Workers' Party, adopted the traditions of the pre-war peasant movement. The most important ones included the celebration of the annual Peasant Holiday and the traditional harvest festival. This kind of holidays combined the atmosphere of folk festivities and propaganda celebrations.

40-1-169-38

Członkowie Związku Młodzieży Wiejskiej, młodzieżowej przybudówki Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, podczas obchodów Święta Ludowego przed siedzibą Naczelnego Komitetu ZSL przy ul. Grzybowskiej w Warszawie, 1970. Przedwojenny ZMW, włączony w szereg Związku Młodzieży Polskiej w 1948 r., usamodzielniał się na fali odwilży październikowej, by w 1976 r. wejść w skład Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej. Ostatecznie od 1980 r. organizacja działa samodzielnie aż do chwili obecnej.

Members of the Rural Youth Union, the youth wing of the United People's Party, during the celebration of the Peasant Holiday, in front of the seat of the Chief Committee of the United People's Party at Grzybowska Street in Warsaw, 1970. The pre-war Rural Youth Union, incorporated into the Polish Youth Union in 1948, became independent on the raising tide of the October Thaw, and in 1976 it became part of the Federation of Polish Socialist Youth Unions. Finally, the organization has operated independently since 1980 until today.

40-1-185-3

Prezes Stanisław Gućwa odwiedza Zakłady Mięsne w Tarnowie. Wszystko przygotowane na wizytę, wybrani pracownicy mogą zamienić słowo z przewodniczącym. 1972.

Chairman Stanisław Gućwa visits the Meat Processing Plant in Tarnów. Everything is prepared for the visit, selected employees can talk to the Chairman. 1972.

40-1-185-25

40-1-185-23

A za bramą zakładu „rzeczywistość skrzeczy”. 1972.

And behind the gate, the reality becomes apparent. 1972.

40-1-202-10

40-1-201-5

Oficjalne wizyty i rewizyty działaczy partii socjalistycznych skutecznie wypełniały czas pomiędzy kolejnymi zjazdami, plenami i uroczystościami.

Na zdjęciu delegaci arabscy, Warszawa, 1974.

Powyżej powitanie delegacji bułgarskiej na lotnisku Warszawa-Okęcie, 1974.

Official visits and return visits of the activists of socialist parties effectively filled in the time between subsequent conventions, plenary sessions and celebrations. The photograph presents Arab delegates, Warsaw, 1974. Above one can see a welcoming ceremony of the Bulgarian delegation at Okęcie airport, 1974.

40-1-129-4

Podczas przerwy w obradach VII Plenum NK ZSL gen. Wojciech Jaruzelski, premier, I sekretarz i minister obrony narodowej, wymienia pozdrowienia z działaczami ZSL, m.in. prezesem NK ZSL dr. Romanem Malinowskim. Warszawa, 1982.

During the break in the session of the 7th Plenum of the Chief Committee of the United People's Party, Gen. Wojciech Jaruzelski – Prime Minister, First Secretary and Minister of National Defence, exchanges greetings with the United People's Party activists, including Dr. Roman Malinowski, Chairman of the Chief Committee of the United People's Party. Warsaw, 1982.

40-1-338-2

Spośród licznych organizacji młodzieżowych wyróżniał się Związek Młodzieży Socjalistycznej, wywodzący się ze Związku Młodzieży Polskiej, rozwiązanego w 1957 r. Koła ZMS istniały w każdej szkole, a masowe uczestnictwo było często oparte na przymusie. Aktywna działalność w Związku mogła być wstępem do kariery w Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Ostatecznie w 1976 r. ZMS został zastąpiony przez Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, istniejący do dziś. 1976.

Among numerous youth organizations, the Socialist Youth Association was the most prominent one – it stemmed from the Polish Youth Association disbanded in 1957. The clubs of the Socialist Youth Association were present in every school and the mass membership was often a result of compulsion. Active membership in the Association could be the beginning of one's career in the Polish United Workers' Party. Finally, in 1976, the Socialist Youth Association was replaced by the Polish Socialist Youth Association, which has been active to this day. 1976.

ŻYCIĘ WARSZAWY

Dziś rozpoczyna obrady w Warszawie IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR
1984 delegatów dokonają wybór u centralnych władz partyjnych oraz podjął uchwały wytyczające kierunki działania

Zjazdowi — spełnienia społecznych nadziei
Przed wyjazdem do stolicy Polski Ostatnie spotkania delegatów

Przybyli delegacje bractwa partyjnego i robotniczego na IX Zjazd

Wieloletni przyjaciel i przyjaciel
Polsce wymowy i wyrozumiałości z ZSR

Polscy w jednej z miast w Nowym Jorku

Sołtys Francji
Dziękuję ci Polsko

Wykorzystać wszystko, co łączy

W WARSZAWIE
Wieno! miejsce nie obywateli
Wycieczki na IX Zjazd PZPR
Kłuciem odpowiedzialności
Wyszej stanów
Zdobycie
Kawski nie bierze

40-1-261-5

Podczas partyjnych plenów często organizowano uroczyste akademie, upamiętniające wydarzenia z historii ruchu rewolucyjnego. Na zdjęciu sesja w Naczelnym Komitecie Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w 60. rocznicę rewolucji październikowej. Warszawa, 1977.

During party plenaries, ceremonial celebrations commemorating the events from the history of the revolutionary movement, were often organized. The photograph presents the Chief Committee of the United People's Party on the 60th anniversary of the October Revolution. Warsaw, 1977.

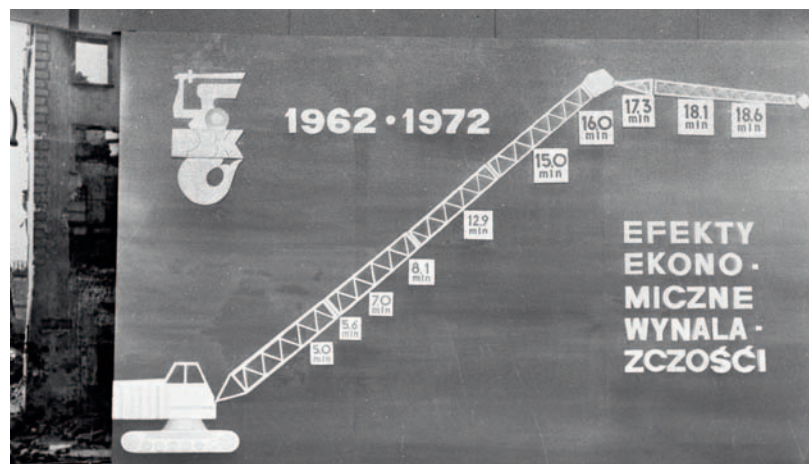
40-1-270-12

Propagandowe wystawy miały podkreślać sukces państwa socjalizmu, gloryfikowały przodowników pracy, uprzemysłowienie kraju, mechanizację rolnictwa i – oczywiście – przywódców partii, tak współczesnych, jak i historycznych. Warszawa, 1982.

Propaganda exhibitions were supposed to underline the success of the socialist state, glorified shock workers of the Communist Labour, industrialization of the country, mechanization of the agriculture and, of course, party leaders – both the current and historical ones. Warsaw, 1982.

Braki zaopatrzeniowe starano się rekompensować innowacyjnością – premiowano nowe wynalazki i projekty racjonalizatorskie. Kluby techniki i racjonalizacji przyznawały wyróżnienia zarówno pojedynczym wynalazcom, jak i instytucjom rywalizującym na polu innowacji. Podkreślano również ekonomiczne efekty wdrażania wypracowanych projektów racjonalizatorskich. Warszawa, 1973.

Supply shortages were compensated by innovation – bonuses were awarded for new inventions and improvement projects. Technology and Improvement Clubs granted rewards to both individual inventors and to institutions competing in the field of innovation. The economic impact of the implementation of improvement projects was also pointed out. Warsaw, 1973.

40-1-249-17

40-2-190-7

Pracownicy punktu skupu ogórków Spółdzielni Ogrodniczej w Zakroczymiu z dziennikiem „Życie Warszawy” poświęconym IX Nadzwyczajnemu Zjazdowi PZPR. Tego typu fotografie, publikowane w prasie, miały tworzyć iluzję szerokiego zainteresowania społeczeństwa kolejnymi zjazdami i plenami PZPR oraz partii sojusznicznych. 1981.

Workers of the cucumber collection point of the Horticulture Cooperative in Zakroczym, holding *Życie Warszawy* daily devoted to the 9th Extraordinary Congress of the Polish United Workers' Party. This kind of photographs published in the press were supposed to create an illusion of the society's great interest in congresses and plenaries of the Polish United Workers' Party and the allied parties. 1981.

GRAM WYBORCZY FRONTU JEDNOŚCI

40-1-224-1

40-1-222-25

40-1-227-8

Wybory do sejmu i rad narodowych były dobrą okazją do podkreślenia kierowniczej roli partii i ogólnonarodowej zgody, manifestowanej przez oddawanie głosu na jedynie słuszną listę Frontu Jedności Narodu. Warszawa, 1969, wyżej: 1973.

Elections for the Sejm and people's councils were a good occasion to point out the governing role of the party and the nationwide agreement, manifested by people giving their votes to the only correct list of the Front of National Unity (FJN). Warsaw, 1969, at the top: 1973.

Młoda kobieta pozuje z nowo otrzymanym dowodem osobistym – już za moment uda się do obwodowej komisji wyborczej na pierwsze w życiu głosowanie. Warszawa, lata 70.

A young woman is posing for a photograph with a newly received ID card – she is on her way to the district electoral committee to take part in her first voting. Warsaw, 1970's.

40-1-230-19

Propagandowe dekoracje Frontu Jedności Narodu przy Domach Towarowych „Centrum” w Warszawie. 1969.

The photograph presents FJN decorations by 'Domy Towarowe Centrum' department store in Warsaw. 1969.

Pomniki upamiętniające działaczy ruchu komunistycznego i rewolucyjnego stawały w reprezentacyjnych punktach polskich miast, często przy ulicach i zakładach pracy, którym patronowali. Po przemianach ustrojowych zniszczono wiele monumentów, pozostałe zaś trafiły do muzeów, m.in. Parku Pomników przy Muzeum PRL w Rudzie Śląskiej. Warszawa, koniec lat 70.

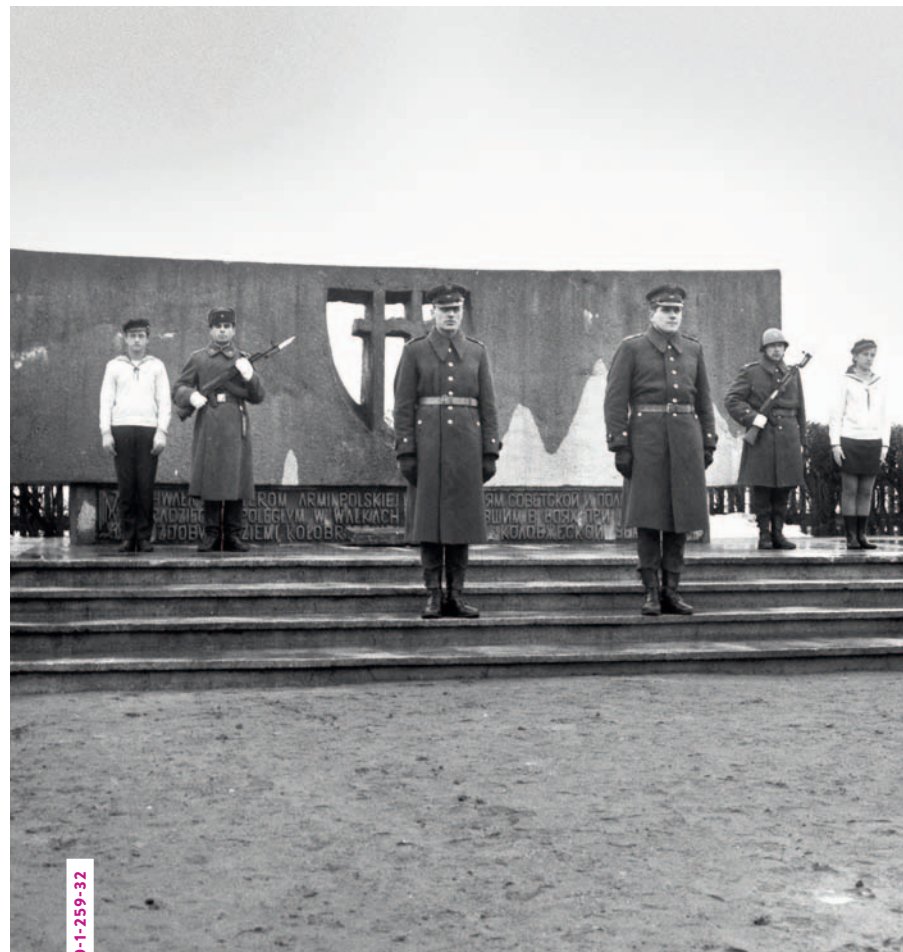
Monuments commemorating the activists of the communist and revolutionary movement were raised in representative places of Polish towns and cities, often near streets and workplaces for which they provided patronage. System transformations caused the destruction of numerous monuments, and the remaining ones were transferred to museums, e.g. the Park of Monuments at the Museum of the People's Republic of Poland in Ruda Śląska. Warsaw, the end of the 1970's.

40-W-253

Warszawa, 1969.

Warsaw, 1969.

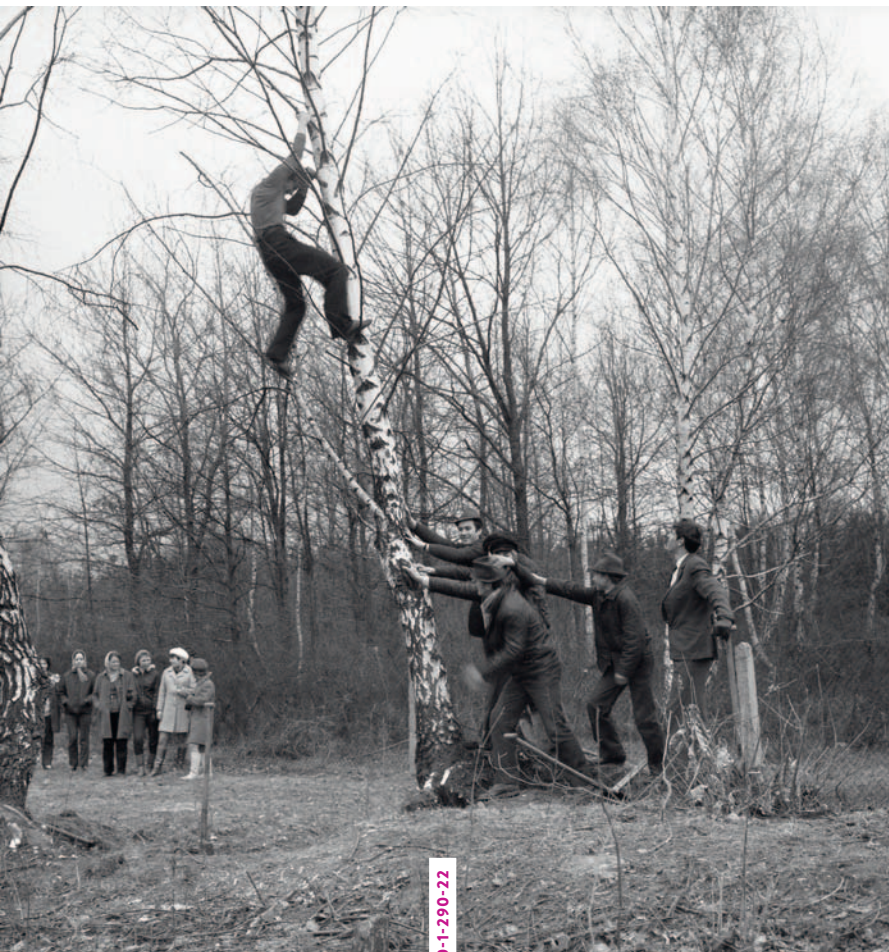
40-1-259-32

Żołnierze sił zbrojnych PRL (zwanych potocznie Ludowym Wojskiem Polskim) i Armii Czerwonej wspólnie pełnią wartę pod pomnikiem upamiętniającym wyzwolenie Kołobrzegu. 1970.

In the picture, soldiers of the Armed Forces of the Polish People's Republic (commonly referred to as the Polish People's Army) and the Red Army are on guard at the memorial of the liberation of Kołobrzeg. 1970.

40-1-290-22

„Wiosna Czynów” – uczestnicy akcji ścinają drzewo, a następnie wspólnie się bawią przy ognisku i harmonii. 1970.

Springtime of Actions: the participants are cutting down a tree, then they are having good time at the bonfire, listening to the accordion. 1970.

40-1-168-2

40-1-333-3

Tereny i sąsiedztwo zakładów pracy były często porządkowane przez pracowników biur w ramach czynów społecznych. Grabiono trawniki, sadzono kwiaty, pielono rabaty, dbając o bezpośrednie otoczenie fabryki czy urzędu. Lata 70.

The areas and surroundings of workplaces were often cleaned by office workers as part of community actions. They raked lawns, planted flowers, weeded beds, keeping the immediate surroundings of a factory or office in order. 1970's.

40-1-297-6

Na warszawskim Żoliborzu za szpadel chwycił sam prezes Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego Stanisław Gućwa. Asystuje mu posłanka na sejm PRL VII kadencji Jadwiga Biernat oraz inni działacze ZSL. 1976.

In Warsaw's Żoliborz district, even Stanisław Gućwa, Chairman of the United People's Party, took up a spade. He is assisted by Jadwiga Biernat, Deputy to the Sejm of the Polish People's Republic of the 7th term, and other activists from the United People's Party. 1976.

40-1-297-14

Przerwa na posiłek podczas porządkowania terenu w ramach czynu partyjnego na warszawskim Żoliborzu. 1976.

A lunch break during the cleaning of the area as part of the community action in Warsaw's Żoliborz district. 1976.

40-X-185-1

Uczennice wiążą stare czasopisma i podręczniki w paczki przed odniesieniem do skupu makulatury. Można było ją tam wymienić na niezwykle pożądany, a wciąż deficytowy, papier toaletowy. Warszawa, przełom lat 60. i 70.

Students are tying magazines and handbooks up into parcels in order to take them to the paper recycling centre. At the paper recycling centre, one could exchange waste paper for highly desirable, and still in short supply, toilet paper. Warsaw, the turn of the 1970's.

40-S-13-10

Samotny kolarski rajd siedmiu stolic ruszył z pl. Teatralnego w Warszawie. Czesław Karwowski odwiedził Bukareszt, Sofię, Belgrad, Budapeszt, Pragę i Berlin dla uczczenia 30. rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem. 1975.

A solitary cycling rally through seven capitals has just set off from Teatralny Square in Warsaw. Czesław Karwowski visited Bucharest, Sofia, Belgrade, Budapest, Prague and Berlin to commemorate the 30th anniversary of the victory over fascism. 1975.

40-S-51-28

Finał zorganizowanego przez „Dziennik Ludowy” plebiscytu na 10 najlepszych sportowców Ludowych Zespołów Sportowych. Podczas uroczystości stoją w szeregu od prawej: kolarz Tadeusz Wojtas, kolarz Jan Jankiewicz (zdobycyca 3. miejsca) i płotkarz Jan Pusty (zdobycyca I. miejsca). Słomniki, 1979.

The final of a poll to choose 10 best athletes from the Ludowe Zespoły Sportowe (Popular Sports Teams), held by *Dziennik Ludowy* daily. The photograph presents the following persons standing in a row during the event: cyclist Tadeusz Wojtas, cyclist Jan Jankiewicz (third place) and hurdler Jan Pusty (first place). Słomniki, 1979.

40-S-7-1

Istotną rolę propagandową odgrywał sport – partia skrzętnie wykorzystywała fakt, że rozgrywki i zawody cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Prezentowane zdjęcie z zawodów lekkoatletycznych na stadionie Skry w Warszawie zdaje się temu przeczyć i – pewnie dlatego – nie doczekało się publikacji. 1973.

Sports played a significant role as far as propaganda is concerned – the party took advantage of the fact that tournaments and competitions were very popular. The presented photograph illustrating a track and field competition at 'Skra' stadium in Warsaw seems to contradict this view and – probably because of this – it has not been published. 1973.

bufet

bufet
КЕЧЕРНИК
КРАПОВИ
КРАПОВИ
КРАПОВИ

КЕЧЕРНИК
КРАПОВИ
КРАПОВИ

КЕЧЕРНИК
КРАПОВИ
КРАПОВИ

Realny świat

Wbrew propagandzie sukcesu życie codzienne było naczynowane nieustającymi trudnościami w zdobyciu podstawowych artykułów. Słabe zaopatrzenie sklepów zmuszało ludność do ciągłego kombinowania i zaopatrywania się na własną rękę. Sytuację ratowały bazy i giełdy, gdzie można było kupić wszystko – od ubrań po samochody.

Z powodu trudności w zaopatrzeniu w mięso wprowadzono dni bezmięsne w restauracjach i stołówkach. Były to zwykle poniedziałki i środy, co w połączeniu z tradycyjnie postnym piątkiem dawało trzy dni oszczędności. Poniedziałek był bezmięsny także z powodu niedostatecznej liczby chłodzi i lodówek, utrudniającej długotrwałe przechowywanie mięsa.

Przed świętami sklepy przeżywały istne oblężenie klientów, tłoczących się w kolejkach, aby nabyć „rzucany” okazjonalnie towar. Książki skarg i wniosków pękały w szwach od wpisów klientów narzekających na nieuprzejmą obsługę

40-4-306-15

Bufet w przyczepie kempingowej Niewiadów N126 zorganizowany podczas Krajowych Targów Poznańskich „Wiosna 74”. Przyczepy te, przewidziane dla samochodów Fiat 126p, miały – jak widać – wiele innych zastosowań. Często były przerabiane na budki z lodami i inne punkty gastronomiczne.

Real world – everyday life

Contrary to what the propaganda of success said, the daily life was marked by constant difficulties in getting basic products. Poor supply of shops forced people to ‘wheel and deal’ and get the products using their own methods. Markets and fairs, where you could buy everything from clothes to cars, saved the day.

Due to the shortage of meat, ‘meatless days’ were introduced at restaurants and canteens. They were usually Mondays and Wednesdays. Taking into account the traditional Friday fast, there were three days without meat in a week. Meatless Monday was introduced also because of an insufficient number of cold stores and refrigerators, which prevented long-term storage of meat.

Before Christmas, shops were virtually besieged with shoppers standing in queues to purchase merchandise occasionally put for sale here and there. Books of complaints and requests burst at the seams with entries made by cus-

A buffet in Niewiadów N126 caravan, put up during ‘Spring ‘74’ Poznań National Fair. The caravans designed for Fiat 126p had also many other applications. They were often converted into ice-cream stands and other catering outlets.

oraz jakość towaru. Problemy z zaopatrzeniem i organizacją sprzedaży były szeroko omawiane, m.in. na łamach prasy branżowej.

Dla osób posiadających dolary lub specjalne bony dostępne były sklepy Pewexu i Baltony, gdzie można było nabyć zarówno towary importowane, jak i tzw. odrzuty z eksportu.

Problemy z zaopatrzeniem wzrastały drastycznie w czasie klęsk żywiołowych, jakimi były m.in. wyjątkowo śnieżne zimy, z najbardziej znaną zimą stulecia na przełomie lat 1978 i 1979. Obfite opady śniegu wywołały paraliż komunikacyjny i energetyczny kraju, w wielu miastach przekopywano tunele w śniegu.

Od lat 60. w gospodarstwach domowych coraz częściej zaczęły się pojawiać lodówki, początkowo absorpcyjne Igloo i Foka, następnie sprężarkowe Polar 125 i Polar 160. Obok pralek wirnikowych Frania i Światowit w latach 70. coraz łatwiej dostępne stały się nowoczesne pralki automatyczne Po-

lar PS-663 Bio. Sprzęt AGD stopniowo trafiał pod strzechy, choć nadal za drobną opłatą pożyczano pralki od sąsiadów.

Z powodu braków w infrastrukturze ciepłowniczej wiele mieszkań było wyposażonych w piecyki gazowe do podgrzewania wody, będące przyczyną licznych wybuchów i zaccadzeń. Plagą, szczególnie na wsi, były pożary, które pozbawiały ludzi dorobku całego życia. Nieostrożne stosowanie otwartego ognia do oświetlania i ogrzewania miało często tragiczne następstwa. Straż pożarna nie wszędzie mogła dojechać na czas. Nierzadko strażacy dogaszali jedynie zgłiszczą, pomimo posiadania coraz bardziej nowoczesnych wozów i sprzętu.

Ciążar produkcji rolnej spoczywał w znacznej mierze na rolnikach indywidualnych, stale borykających się z brakami w zaopatrzeniu. Władze dotowały państwowe gospodarstwa rolne, pomimo ich niskiej wydajności, pomijając przy tym rolników niezrzeszonych. Promowano ruch spółdzielczy,

tomers complaining about impolite staff and poor quality of products. Supply shortages and sales organization was widely discussed, i.a. in the trade press.

Those who had dollars or special coupons could shop at Pewex and Baltona shops, where one could buy both imported goods and the so-called rejects from exports.

Supply problems drastically deepened during natural disasters, including extremely snowy winters, such as the hardest winter of the century at the end of 1978 and the beginning of 1979. Heavy snowfalls caused disruptions in communications and energy supply throughout Poland. In many cities, people had to dig tunnels in the snow.

Since the 1960's, more and more households had refrigerators. Initially, these were absorption Igloo and Foka ones,

and then compression Polar 125 and Polar 160 fridges. Apart from 'Frانيا' and 'Światowit' agitator washing machines, modern Polar PS-663 Bio washers were becoming more and more available in the 1970's. Household equipment was becoming more and more popular, although people still used to borrow washing machines from their neighbours in exchange for a small fee.

Due to heating infrastructure deficiencies, many flats were equipped with gas water heaters, which were the cause of numerous explosions and asphyxiation with carbon dioxide. Fires, in which people lost everything they owned, were a real plague, especially in the countryside. Careless use of open fire for lighting and heating purposes often had tragic consequences. Fire brigades could not get everywhere on time. Sometimes firefighters were only able to extinguish the flames in the charred ruins, despite having more and more modern fire engines and equipment.

tworząc rolnicze spółdzielnie produkcyjne oraz spółdzielnie kółek rolniczych. Rolnicy indywidualni do czasów rządów Władysława Gomółki włącznie byli traktowani jak obywatele drugiej kategorii. Dotyczyło to m.in. ubezpieczeń społecznych, dostępu do służby zdrowia, emerytur i obciążeń podatkowych. Działające przy kółkach rolniczych tzw. międzykółkowe bazy maszynowe umożliwiały rolnikom korzystanie ze sprzętu zmechanizowanego. Do legendy przeszły już coroczne problemy ze sznurkiem do snopowiązałek. Pomimo mechanizacji podstawową siłą roboczą często pozostawał koń. Dla kontrastu, w niektórych PGR-ach stosowano samoloty rolnicze do nawożenia i oprysków. Oprócz państwowych gospodarstw rolnych funkcjonowały również upaństwowione gospodarstwa ogrodnicze, hodowlane i rybackie. Wiele gospodarstw i spółdzielni zajmowało się różnicowaną produkcją, jak chociażby Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Dawidach.

W miastach działały ośrodki Praktyczna Pani, umożliwiające szeroki dostęp do usług fryzjerskich, kosmetycznych, krawieckich i zegarmistrzowskich, repasacji pończoch itp. Prowadzono w nich również prelekcje i szkolenia, a także konkursy poświęcone kulinariom i modzie. Przykładami mogą być konkursy „Jeden strój – dziesięć odmian” czy „Kobieta w domu i pracy”.

Na wsiach podobną rolę odgrywały koła gospodyń wiejskich, które świetnie funkcjonują do dziś. Oprócz kursów i szkoleń organizowały m.in. okolicznościowe przyjęcia, integrujące mieszkańców wsi. Koła były niezwykle użyteczne w niewielkich ośrodkach. Ich autentyczna żywotność świadczyła o silnych lokalnych więziach społecznych na wsi.

Zarówno na wsi, jak i w miastach promowano nowoczesne metody prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza oszczędność i stosowanie sprzętu zmechanizowanego, organizowano też konkursy i pokazy posługiwania się sprzętem

The burden of agricultural production rested largely on individual farmers, who constantly struggled with supply shortages. The authorities subsidized State Agricultural Farms, despite their low efficiency, leaving out farmers who were not their members. The cooperative movement was promoted by creating Agricultural Production Cooperatives and Cooperatives of Farmers' Associations. Before and during the times when Władysław Gomółka was in power, individual farmers were treated as second-class citizens, especially in areas such as social security, access to health care, pensions or taxes. Thanks to General Machinery Bases affiliated with Farmers' Associations, farmers were able to use mechanical equipment. Annual problems with binder twine went down to history. Despite mechanization, horse often remained the primary workforce. In contrast, at some state-owned farms aircrafts were used for fertilizing and spraying. Apart from state-owned farms there were also nationalized

horticultural, breeding and fishing farms. Many farms and cooperatives were engaged in diversified production, like the Agricultural Production Cooperative in Dawidy.

'Praktyczna Pani' (Practical Lady) centres operated in the cities, offering wide access to hairdressing, cosmetic, sewing, watchmaking or stockings repair services, etc. (40-6-21-2). They also hosted lectures and training sessions and organized competitions related to cooking and fashion. They included contests like *One dress – ten looks* or *Woman at home and at work*.

In the countryside, Farmer's Wives' Associations played a similar role. They have successfully operated to this day. Apart from courses and training sessions, they also organized occasional events integrating the villagers. Farmer's Wives' Associations were extremely useful for small localities. They were truly vibrant, which reflected strong bonds that existed in the local community.

AGD. Coraz częściej na wyposażeniu kuchni pojawiały się miksery, a do niektórych domów trafiły pierwsze roboty kuchenne.

Wyjątkowo modne stały się majsterkowanie i prace ręczne, co można częściowo tłumaczyć brakami w zaopatrzeniu – wiele przedmiotów prościej można było wytworzyć samemu, niż kupić w sklepie. Szczególnie popularne były samodzielne naprawy czy wręcz budowa radioodbiorników oraz wywoływanie materiałów fotograficznych w ciemniach zaadaptowanych z łazienek czy kuchni. Do majsterkowania zachęcał w swoich programach słynny Adam Słodowy i popularna kreskówka dla dzieci „Pomysłowy Dobromir”.

Bloki mieszkalne w Toruniu z neonami na dachu, stojące u zbiegu ulicy Kraszewskiego i alei 700-lecia Torunia. 1975.

Blocks of flats in Toruń with neon signs on the roof, situated at the junction of Kraszewskiego Street and 700-lecia Torunia Avenue. 1975.

Both in the countryside and in the cities, modern methods of running the household were promoted, especially thriftiness and the use of mechanical appliances. Moreover, competitions and presentations were organized to show people how to use various household appliances. More and more people had blenders in their kitchens and some households got the first food processors.

Do-it-yourself approach and manual works were very popular, which was partly due to supply shortages – it was easier to do many items oneself than to buy them in a shop. Self-repair or self-construction of radio sets and the development of photographic materials in bathrooms or kitchens converted into darkrooms was also very popular. DIY was encouraged by famous Adam Słodowy in his programmes as well by a popular children's cartoon: *Pomysłowy Dobromir* (Inventive Dobromir).

oszczędza!
PKO

FOIGN **FILMY**
PAPIERY

ELANA

40-W-88-1

40-G-70-6

Duży ruch pieszy na skrzyżowaniach szerokich arterii miejskich skłaniał do budowy przejść podziemnych. Na zdjęciu ostatnie lata nadziemnego przejścia przez ul. Marszałkowską w Warszawie w pobliżu Rotundy PKO, koniec lat 60.

High pedestrian traffic at the crossroads of wide urban thoroughfares generated a need to build underpasses. The photo presents the last years of the zebra crossing across Marszałkowska Street near PKO Rotunda, the end of the 1960's.

Narastający ruch samochodowy, wraz z postępami motoryzacji, sprawiał, że kwestia bezpieczeństwa na drogach pozostawała aktualna. Oprócz stawiania odpowiednich tablic ostrzegawczych prowadzono również akcje edukacyjne, szczególnie wśród najmłodszych. Funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej odwiedzali szkoły, prowadząc pogadanki poświęcone bezpieczeństwu ruchu drogowego, a harcerze organizowali młodzieżowe drużyny ruchu. Do propagowania zasad bezpieczeństwa wykorzystywano również radio, prasę i telewizję oraz plakaty. Łódź, 1969.

Increasing road traffic and progress in the automotive industry caused that the issue of road safety was still open. Apart from putting up appropriate warning signs, education campaigns, especially among the youngest ones, were also carried out. Citizen's Militia officers visited schools, conducting talks on road safety, whereas scouts established Youth Traffic Teams. Safety rules were also propagated through the radio, press and TV as well as posters. Łódź, 1969.

UWAGA KIEROWCO!
DUŻY RUCH PIESZY
PRZEJEŹDŻAJ OSTROŻNIE

1S6475

stwowa
peretka

ATENEUM

ZMIERZCH

ELA W RZYMIE

WYSTAWA
LUDOWEJ
PŁYKI
KARTKI

KLASYCZNY
DZIŚ DO CIEBIE
PRZYJŚĆ NIE MOGĘ...

Westerplatte

WARSZAWA HALA SPORTOWA ALL "SKRA"
MIĘDZYNARODOWY TURNIEJ
w zapasach
w stylu klasycznym
MEMORIAŁ WŁADYSŁAWA PYTLASINSKIEGO
BULGARIA - JUGOSŁAWIA - RUMUNIA - SZWECJA - WĘGIER - ZSRR - POLSKA

WYKONANIE
WARSZAWA
WARSZAWA

GWARDA
WARSZAWA

13
WARSZAWA

WKRÓTCIE NA EKRANIE
DNIU 31.VII. I 1.VIII.1967 R.
PIEK
ZNICZ - WARSZAWA

Cardboard mat for the dog

Przepełnienie śmietników, wynikające z nieregularnego ich opróżniania przez Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania, było przedmiotem wyjątkowo częstych utyskiwań mieszkańców osiedli i alarmujących listów pisanych do redakcji gazet.

Na zdjęciu sterta śmieci przy śmietnikach na ul. Baczyńskiego w Warszawie, 1974.

Overfilled dust bins – they were emptied very irregularly by MPO (Municipal Cleansing Company), which was the subject of very frequent complaints by the residents of housing estates and alarming letters written to editors of newspapers.

A pile of rubbish by a dustbin at Baczyńskiego Street in Warsaw, 1974.

40-W-48-7

40-W-179-1

Niewidomy grajek przy tablicy z afiszami wydarzeń kulturalnych i sportowych w Al. Jerozolimskich w Warszawie. Obok pies przewodnik. 1967.

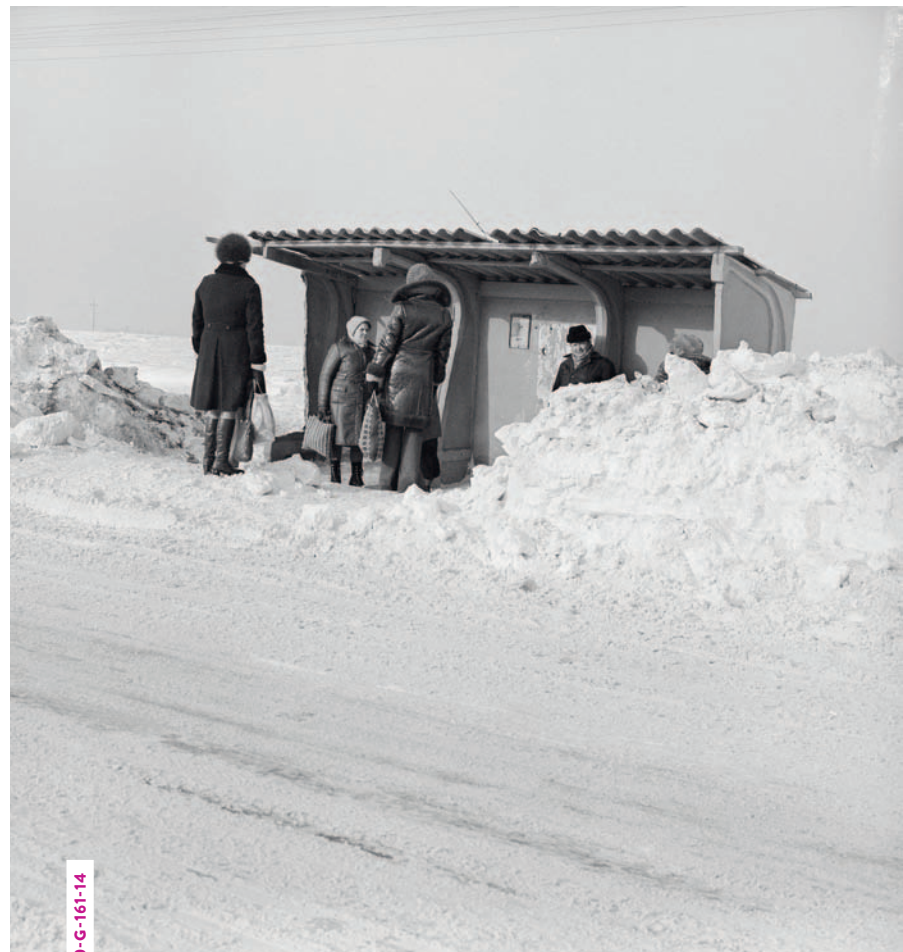
A blind busker by a board with posters concerning cultural and sports events at Jerozolimskie Avenue in Warsaw. He is accompanied by a guide dog. 1967.

40-W-64-51

Kobiety z wózkami dziecięcymi podczas zimy na osiedlu Za Żelazną Bramą w Warszawie. W tle pałac Lubomirskich z odciętymi oficynami już po operacji obrócenia budowli w 1970 r. Oficyny zostały oddzielone, a następnie rozebrane w celu umożliwienia przesunięcia pałacu na specjalnych szynach o 74 stopnie. Początek lat 70.

Women with baby carriages during the winter at 'Za Żelazną Bramą' (Behind the Iron Gate) housing estate in Warsaw. In the background, one can see the Lubomirski Palace with separated outbuildings after the operation of turning the building in 1970. Outbuildings were separated and demolished in order to make it possible to turn the palace by 74 degrees on special rails. The beginning of the 1970's.

40-G-161-14

Zima 1978/1979, jedna z zim stulecia, była szczególnie śnieżna, pomimo relatywnie niewielkich mrozów. W wielu miejscach ludzie poruszali się w tunelach wykopanych w śniegu, a do odśnieżania ulic skierowano wojsko z ciężkim sprzętem. Brakowało paliwa i surowców energetycznych, a komunikacja została skutecznie sparaliżowana. Na zdjęciu zwały śniegu pozostałego po odśnieżaniu przy przystanku autobusowym w Starych Babicach, 1979.

Winter 1978/79, one of hardest winters of the century, although the frost was not very hard. In many areas, people moved through tunnels dug in the snow. Soldiers with heavy equipment were sent to clear snow from the streets. Fuels were in short supply and the public transport was paralysed. The photo presents heaps of snow left after snow clearing at a bus stop in Stare Babice, 1979.

40-W-161-2

Zima stulecia sparaliżowała transport drogowy i kolejowy w całym kraju. W szkołach odwołano zajęcia, brakowało surowców energetycznych, zaopatrzenie docierało do sklepów bardzo nieregularnie. Warszawa, 1979.

The hardest winter of the century paralysed the road and railway transport across the country. Classes were cancelled at schools, fuels were scarce, shops were supplied very irregularly. Warsaw, 1979.

40-W-164-12

Wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. spowodowało nasilenie emigracji, ułatwianej zresztą przez władze, chcące pozbyć się z kraju „elementów niepewnych”. Łączna liczba osób, które opuściły Polskę w latach 80., jest trudna do ustalenia. Na zdjęciu tłum pod ambasadą Austrii przy ul. Gagarina w Warszawie, 1981.

The introduction of the martial law in Poland on 13 December 1981 caused the escalation of emigration from the country. This process was facilitated by the authorities, who wanted to get rid of 'dubious elements' from the country. The total number of people who left Poland in the 1980's is difficult to assess. The photograph presents a crowd in front of the Austrian embassy at Gagarina Street in Warsaw, 1981.

40-G-106-5

Ślepe ściany kamienic pokrywano malowanymi reklamami, prekursorami dzisiejszych murali. Zachęcały one do korzystania z usług państwowych przedsiębiorstw lub propagowały pożądane przez władze zachowania, łącząc funkcję reklamową z propagandową i wychowawczą.
Warszawa, 1977.

Blank walls of tenements were covered with painted ads, the precursors of today's murals. They encouraged people to use the services of state-owned companies or propagated behaviours desired by the authorities, combining the advertising function with the propaganda and educational role.
Warsaw, 1977.

Państwowa bankowość zachęcała obywateli do powierzania pieniędzy kasom oszczędnościowym, choć Polacy, nauczeni wojną i okupacją, a także peerelowską wymianą waluty, woleli oszczędzać na własną rękę.

Chętnie oszczędzano też w tzw. banku ziemskim, zakopując złoto i walutę w ziemi.

Posiadanie kruszców i dolarów było zakazane, choć z biegiem lat restrykcje zelżały, a władze tolerowały nielegalny obieg waluty, pozostający w rękach cinkciarzy. Na zdjęciu Bank Spółdzielczy w Skaryszewie, 1975.

State banking sector encouraged people to entrust their money to savings banks. However, the Poles, having learned the lesson of war and occupation as well as of the currency exchange practices of that time, preferred to save on their own. Saving in the so-called 'land bank', burying one's gold and money, was also popular. Being in possession of precious metals and dollars was prohibited, yet, over the course of the years, restrictions were softened. The authorities tolerated illegal currency circulation, lying in the hands of black-market money changers. The photo presents the Cooperative Bank in Skaryszew, 1975.

POLSKA
FIAT

POLMO
POLMO
FSO

POLLEN
Uroda

TB-8424

PDT

ZIE
MO
WIT

OGROD

OGROD

Przedstawienie
KUBI

40-G-183-4

Nocne krajobrazy miast rozświetlały liczne neony, o nieraz bardzo skomplikowanych kształtach. Na zdjęciach neon zdobiący fasadę Powszechnego Domu Towarowego „Ziemowit” w Opolu. Lata 70.

Night city landscapes were illuminated by numerous neon lights, often having very complicated shapes. The photographs present a neon light decorating the facade of Powszechny Dom Towarowy Ziemowit department store in Opole. 1970's.

40-4-386-10

Neony reklamowały sklepy, kina, kawiarnie, księgarnie, przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe. Nie mogło oczywiście zabraknąć reklamy radzieckich zegarków. Warszawa, 1974.

Neon lights advertised shops, cinemas, cafés, bookshops as well as manufacturing and service companies. Of course an advertisement of Soviet watches must have been among them. Warsaw, 1974.

40-G-183-3

SYRENA

WARSZAWSKIE
PRZEDSIĘBIORSTWO
TURYSTYCZNE
syrena
BIURO TURYSTYKI

- PARKI I REZERWACYJE
- HOTELE
- CASINO
- DWORCE KOLEJOWE
- DWORCE PKS
- PORTY LOTNICZE
- PORTY WODNE
- OBIEKTY SPORTOWE

Neon popularnego „totka” – Totalizatora Sportowego – na rynku w Koszalinie, 1969.

A neon light of the popular tote – Totalizator Sportowy (Sports Totalizator) – at the market square in Koszalin, 1969.

40-W-146-4

Małe neony montowano nawet we wnętrzach, jak neon reklamujący Warszawskie Przedsiębiorstwo Turystyczne „Syrena” w przejściu podziemnym przy Dworcu Centralnym. 1976.

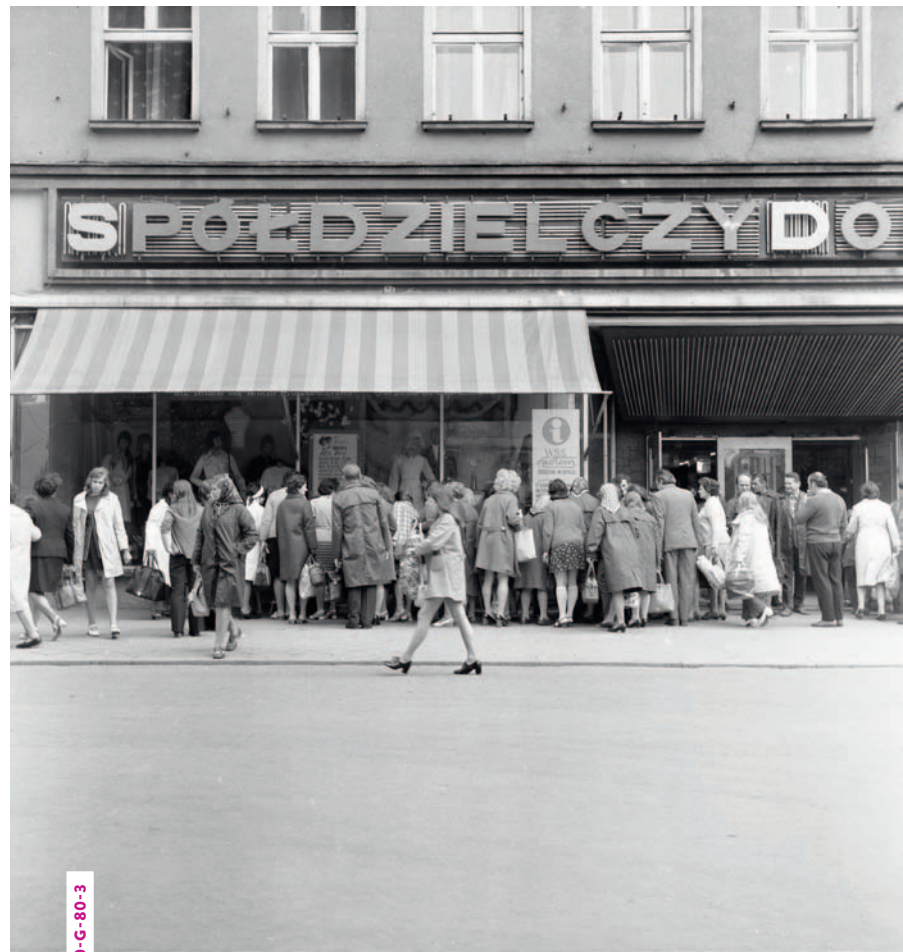
Small neon lights were even installed in interiors, like a neon light advertising 'Syrena' Warsaw Tourist Company in the underpass at the Central Station. 1976.

40-4-408-1

Za czym kolejka ta stoi? – chciałoby się zapytać, widząc „ogonek” przed sklepem mięsnym przy ul. Świętokrzyskiej w Warszawie. Wielogodzinne oczekiwanie często nie gwarantowało sukcesu, towaru zwykle było mniej niż potrzebujących. Niekiedy wynajmowano specjalnych staczy, zawiązywano również komitety kolejkowe. Wystawianiem w kolejkach często trudnili się dysponujący wolnym czasem emeryci oraz dzieci. 1981.

‘What is this queue for?’ – one would like to ask, seeing a line in front of a meat shop at Świętokrzyska Street in Warsaw. Long waiting did not guarantee success, as there were usually less goods than people who needed them. Sometimes special ‘querers’ were hired or ‘queuing committees’ were formed. The profession of ‘queuing’ was often practised by pensioners or children. 1981.

40-G-80-3

Opole, 1973.

40-4-337-3

Tłum klientów tłoczący się pod drzwiami Domu Książki „Uniwersus” przy ul. Belwederskiej w Warszawie. Ten dość kontrowersyjny budynek, wzorowany na japońskiej architekturze brutalistycznej, stał się szybko jedną z najbardziej obleganych księgarni w stolicy. 1981.

A crowd of customers crushing in front of the door of 'Dom Książki Uniwersus' bookshop at Belwederska Street in Warsaw. This controversial building, following the model of Japanese brutalist architecture, quickly became one of the most popular bookshops in the Capital. 1981.

40-4-126-5

Kolejki dawały się we znaki szczególnie w okresie przedświątecznym, gdy całe rodziny ruszały na poszukiwania niezbędnych, a jednocześnie deficytowych produktów. Na zdjęciu kolejka do stoiska z owocami w sklepie Państwowego Gospodarstwa Rolnego „Bródno” przy ul. Marszałkowskiej 28 w Warszawie, 1977.

Queues made life a misery, especially before Christmas or Easter, when whole families set out in search of necessary and, at the same time, scarce products. A queue to a fruit counter at a shop of 'Bródno' state-owned farm at Marszałkowska 28 St. in Warsaw, 1977.

40-4-239-36

Ekspozycja wyposażenia kuchennego popularnego pod koniec lat 60. Zwracają uwagę m.in. aluminiowe garnki i inne naczynia kuchenne. Aluminium reklamowano jako lekki i łatwy do utrzymania w czystości materiał na kuchenne pojemniki, nie znając jego szkodliwego wpływu na zdrowie. Warszawa, 1969.

A display of kitchen equipment popular towards the end of the 1960's. Aluminium pots and other kitchen dishes are noteworthy. Aluminium was advertised as a light and easy to clean material for kitchen containers, whereas its harmful effect on people's health was not known. Warsaw, 1969.

40-4-377-4

Obsługa sklepów nie zawsze należała do uprzejmych, stąd liczne skargi w książkach skarg i wniosków oraz listach do redakcji gazet i czasopism. Pracownica Centralnej Informacji Meblowej zdaje się mówić zbolącej klientce: „I co mi pani zrobi?”. Warszawa, 1978.

Shop assistants were not very polite, therefore 'books of complaints and requests' as well as as letters to the editor and magazines were full of complaints. An employee of the Central Information on Furniture seems to be saying to a customer with a pained expression: 'What will you do to me?'. Warsaw, 1978.

**CENTRA
INFORMACJI
MEBLOWA
TEL. 54 08**

WYKAZ PODWYKONANEGO ZBIORU MENIOWYCH SPISÓW

№	IMIĘ	MIĘDZYN.	WYKON.	WYKON.	WYKON.
1	...	...	...	...	...
2	...	...	...	...	...
3	...	...	...	...	...
4	...	...	...	...	...
5	...	...	...	...	...
6	...	...	...	...	...
7	...	...	...	...	...
8	...	...	...	...	...
9	...	...	...	...	...
10	...	...	...	...	...
11	...	...	...	...	...
12	...	...	...	...	...
13	...	...	...	...	...
14	...	...	...	...	...
15	...	...	...	...	...
16	...	...	...	...	...
17	...	...	...	...	...
18	...	...	...	...	...
19	...	...	...	...	...
20	...	...	...	...	...
21	...	...	...	...	...
22	...	...	...	...	...
23	...	...	...	...	...
24	...	...	...	...	...
25	...	...	...	...	...
26	...	...	...	...	...
27	...	...	...	...	...
28	...	...	...	...	...
29	...	...	...	...	...
30	...	...	...	...	...

40-G-47-1

Pralki wirnikowe przed wiejską chatą w Kocku, połowa lat 60. – jak widać, sprzęt AGD powoli trafiał pod strzechy nawet w odległych rejonach Polski. Tego typu pralki są produkowane do chwili obecnej, gdyż nie wymagają podłączenia do sieci wodociągowej, co jest istotne w gospodarstwach, gdzie jedynym źródłem wody nadal pozostaje studnia.

Agitator washing machines in front of a cottage house in Kock, mid-1960's – as can be seen, household equipment was slowly becoming popular even in distant Polish regions. Agitator washing machines are produced even today, as they do not require the connection to the water supply system. This is very important in households, for which a well is the only source of water.

40-4-239-34

Sprzęt AGD na stoisku Spółdzielczego Domu Handlowego „Sezam” – pralki wirnikowe Światowit i Frania produkcji krajowej oraz importowane z ZSRR Riga 8. Już niedługo będą stopniowo zastępowane przez pralki automatyczne. W tle odkurzacze – zarówno polskie „jammiki” Zelmer, jak i radzieckie Czajka 3. Wiele egzemplarzy funkcjonuje do dziś. Warszawa, 1969.

A household equipment department at 'Sezam' Cooperative Department Store – 'Światowit' and 'Frania' agitator washing machines made in Poland and 'Riga 8' – imported from the USSR. They will soon be gradually replaced by automatic washing machines. One can see vacuum cleaners in the background – Polish Zelmer and Soviet 'Czajka 3'. Many of them are still in use today. Warszawa, 1969.

40-4-322

Produkowane na licencji jugosłowiańskiej firmy Gorenje pralki Polar PS-663 BIO stanowiły ogromny postęp w stosunku do pralek wirnikowych. Specjalny program BIO przedłużał pranie wstępne w temperaturze 50 st. C przy zwolnionych obrotach bębna, co miało umożliwić aktywację enzymów zawartych w nowoczesnych proszkach do prania. Oczywiście nabycie takiej pralki, jak i jej poprzedniczki, nie było rzeczą łatwą, wymagało zapisów do kolejek społecznych i posiadania talonów. 1976.

Polar PS-663 BIO washing machines manufactured under the licence of Gorenje, a Yugoslavian company, represented a considerable progress in comparison to agitator washing machines. A special BIO programme extended the time of pre-wash in 50 Celsius degrees with a lower spin speed, which was supposed to enable the activation of enzymes contained in modern washing powders. Obviously, such a washing machine, as well as its predecessor, was not easy to get. One had to register for a public queue and have appropriate coupons. 1976.

CC
Z
T
A

DAMSKI
MĘSKI

ORZEŹWIAJĄCY
NAPÓJ
*kwas
chlebowy*

Oprócz saturatorów z wodą sodową stosowano również urządzenia do dystrybucji soków lub innych zimnych napojów, np. kwasu chlebowego. Składały się one ze szklanej kuli z przelewającą się w jej wnętrzu fontanną napoju. Warszawa, 1971.

Apart from soda fountains, there were also machines used for the distribution of juices and other cold beverages, such as *kvass*. They consisted of a glass ball with a beverage fountain sloshing inside. Warsaw, 1971.

40-W-29-12

Tradycyjne saturatory wymagały pracochłonnej obsługi – uzupełniania lodu chłodzącego wodę oraz wymiany butli z gazem zapewniającym bąbelki. Na ulicach miast pojawiały się wiosną i funkcjonowały aż do jesieni. Warszawa, 1970.

Traditional soda fountains required laborious operation – one had to add ice to cool water and replace gas bottles producing ‘bubbles’. They appeared in the streets of towns and cities in the spring and stayed there until the autumn. Warsaw, 1970.

Woda sodowa

Woda sodowa

W
SS

UWAGA

- 1 *Udzielonych monet automat nie przyjmuje*
- 2 *Podłamał paczkę wody bez ręcznego rozpakowania*
- 3 *Przebieg służby do zwrócić monet w wypadku nie podawania wody*

Woda z sakiem
Wzrucie 50 i 20 groszy

Woda czysta
Wzrucie 20 i 20 groszy

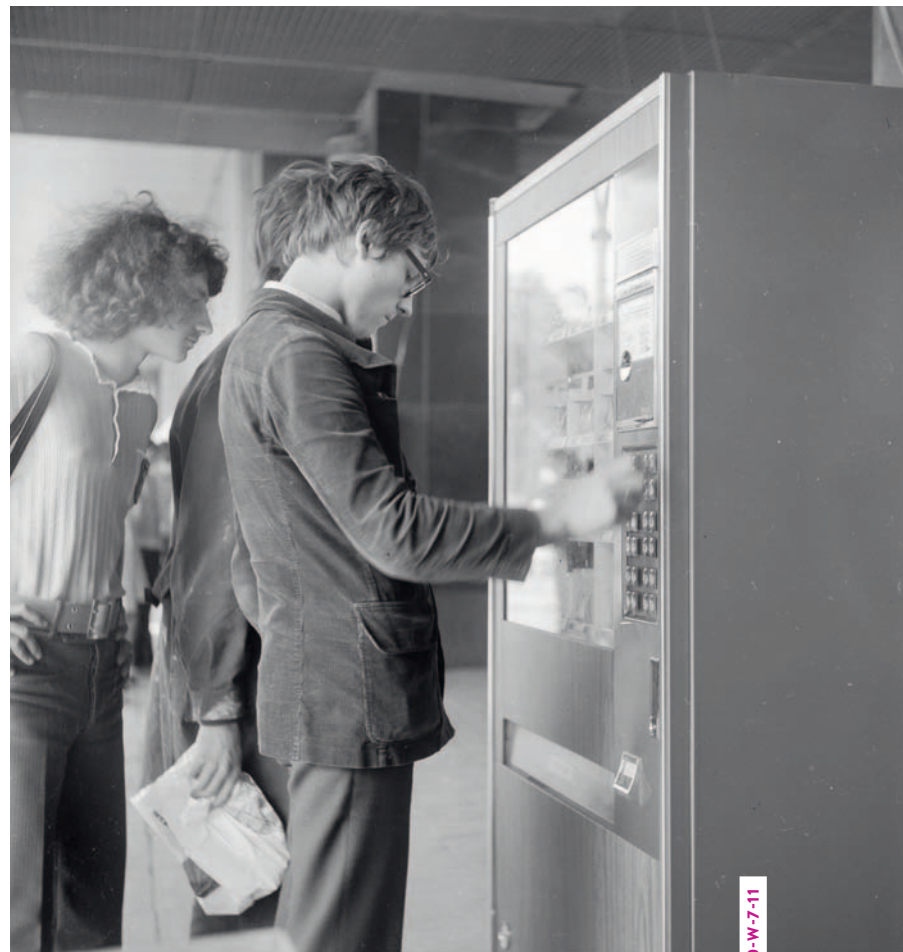

40-W-245-7

Dzieci przed automatem informacyjnym na terenie parku przy pałacu w Wilanowie w Warszawie, 1977. Zautomatyzowane punkty informacji turystycznej zaczęły się pojawiać w latach 70., podobnie jak automaty sprzedające papierosy (po prawej, Warszawa, 1974).

An information machine in a park near the palace in Wilanów, Warsaw, 1977. Automated tourist information points started to appear in the 1970's, as did vending machines with cigarettes (on the right, Warsaw, 1974).

40-W-7-11

40-4-264-4

Oprócz popularnych przewoźnych saturatorów z parasolką, obsługiwanych przez pracownika w białym fartuchu, montowano również automaty samoobsługowe. Na zdjęciu grupa dzieci przy automatach w SDH Koszyki w Warszawie, 1969. Woda z sokiem kosztowała 70 gr, czysta – 40 gr. Dla porównania, w saturatorach obsługiwanych przez pracowników Miejskiego Handlu Detalicznego i WSS Spółem trzeba było zapłacić odpowiednio 1 zł i 30 gr.

Apart from mobile soda fountains with an umbrella, operated by a person wearing a white apron, self-service machines were also installed. The photograph illustrates a group of children standing by soda fountains at 'Koszyki' Cooperative Department Store in Warsaw, 1969. A glass of squash cost 70 groszes and a glass of pure water – 40 groszes. In contrast, in soda fountains operated by the employees of MHD (Municipal Retail Trade) and WSS (Warsaw Consumer Cooperative), one had to pay 1 zloty and 30 groszes respectively.

Kobieta prowadząca handel obnośny ubraniami dziećcymi na bazarze w Opolu, 1973. Niedobory w zaopatrzeniu nie omijały również rynku odzieżowego, gdzie trudno było nabyć odpowiedni rozmiar i fason, zwłaszcza że „naukowo” opracowane „rozmiarowzrosty” nijak się miały do faktycznej rozmiarówki statystycznych obywateli.

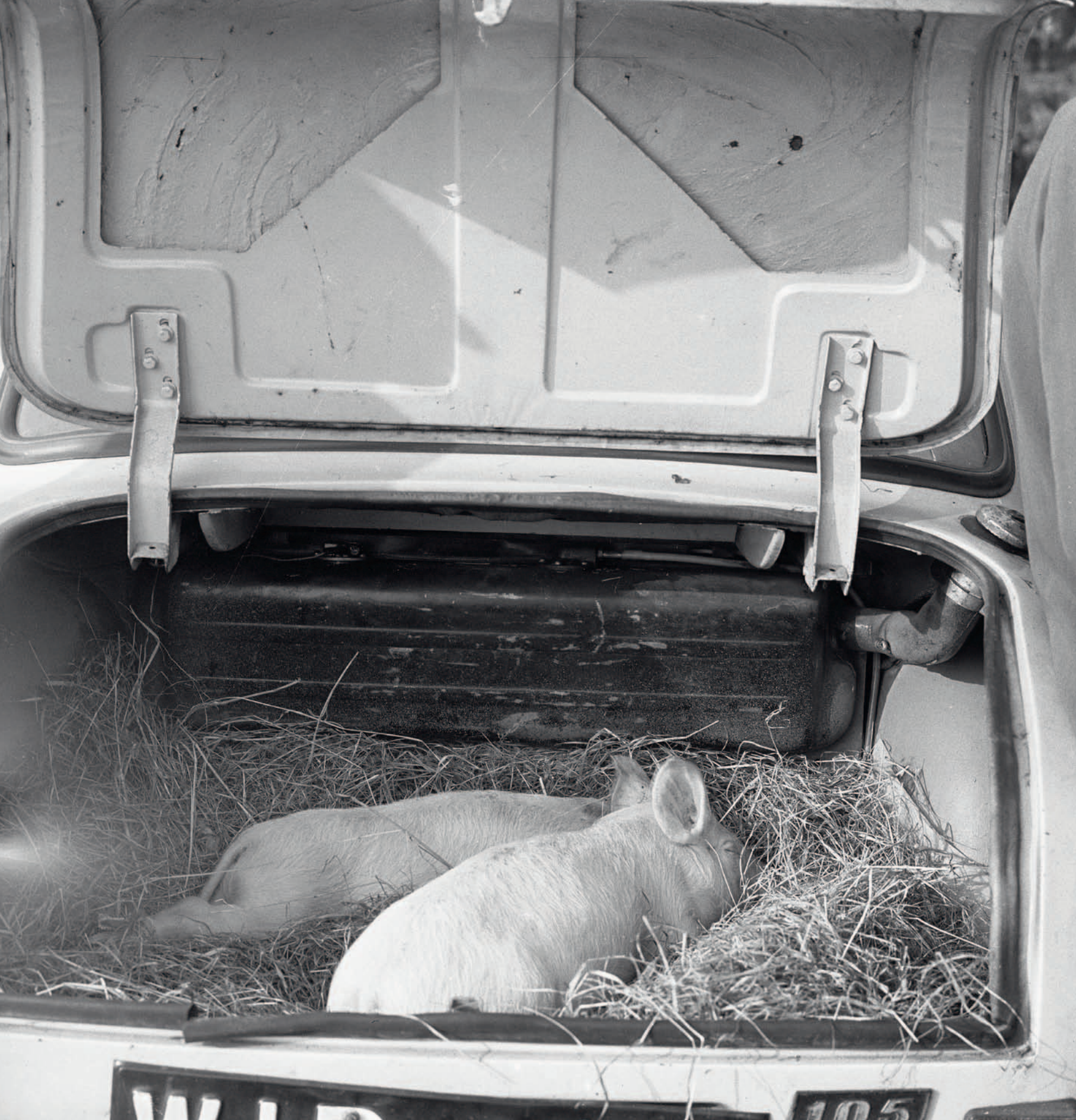
A hawker selling children's clothes at a market in Opole, 1973. Supply shortages affected also the clothing market, where it was difficult to buy an appropriate size or cut, mainly due to the fact 'scientifically' defined 'size-heights' were completely divorced from the actual sizes of statistical citizens.

40-4-306-18

O odzieży z demoludów – takiej jak komplety prezentowane na poznańskich targach „Wiosna '74” – wielu mogło jedynie pomarzyć.

Clothes from Soviet block countries – such as sets presented at 'Spring '74' Poznań Fair – were beyond many people's wildest dreams.

40-W-183-1

Tradycyjne targowisko przy ul. Boryszewskiej w Warszawie, na którym rolnicy sprzedają swoje produkty bezpośrednio z furmanek, połowa lat 60. Tego typu liczne targi i bazy były często jedynym miejscem, gdzie można było nabyć świeże warzywa, owoce, nabiał i mięso.

A traditional marketplace at Boryszewska Street in Warsaw, where farmers sold their produce directly from wagons, mid-1960's. There were also many other markets of this kind at that time. They were usually the only place where one could get fresh vegetables, fruit, dairy products and meat.

40-2-266-4

Wiceprezes spółdzielni Krystyna Stasiak z pracownikami w magazynie oglądają artykuły gospodarstwa domowego. Gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłopska” zajmowały się m.in. zaopatrywaniem mieszkańców wsi w podstawowe artykuły, tak spożywcze, jak i przemysłowe. Tarczyn, 1980.

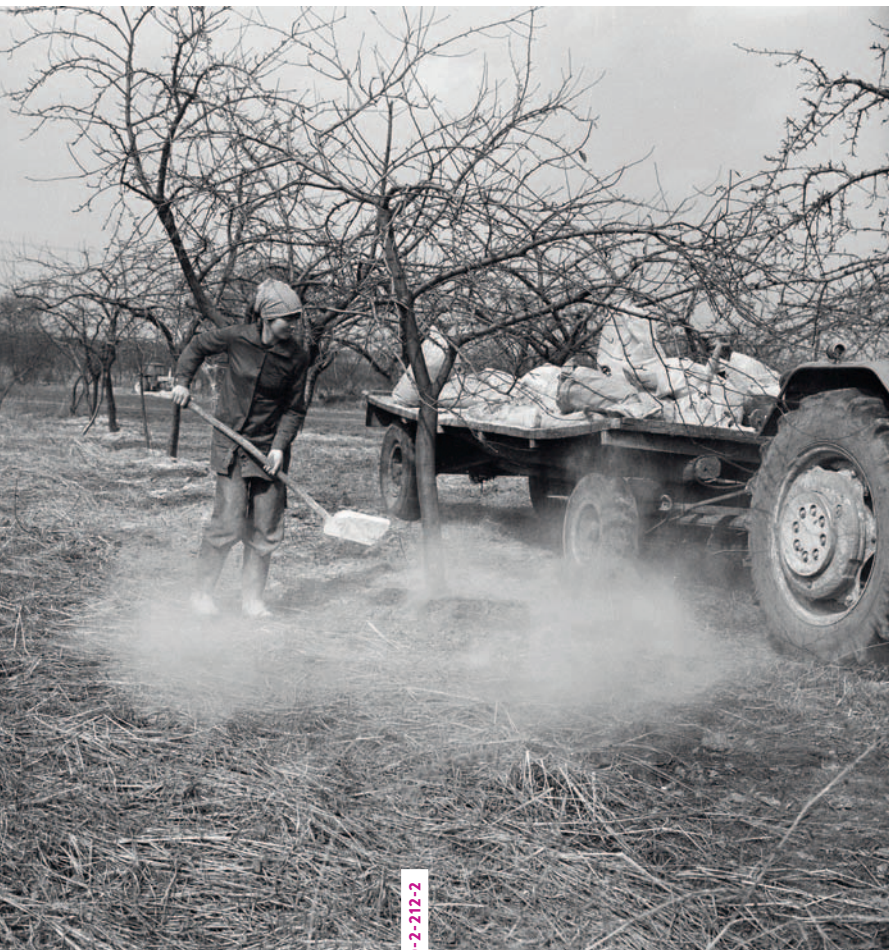
Krystyna Stasiak, Vice-President of the cooperative, together with employees, is examining household goods at the warehouse. The main task of 'Samopomoc Chłopska' District Cooperatives was to supply village residents with basic food and non-food goods. Tarczyn, 1980.

40-4-309-3

Problemy z zaopatrzeniem zmuszały mieszkańców miast do zdobywania mięsa na targach w miejscowościach podmiejskich i bezpośrednio na wsi – tu prosięta sprzedawane bezpośrednio z bagażnika syrenki na targu w Piasecznie, 1982.

As a result of supply shortages, town and city residents had to buy meat at markets in the suburbs and directly from farmers – in the photograph, one can see piglets sold directly from the boot of Syrena car at a market in Piaseczno, 1982.

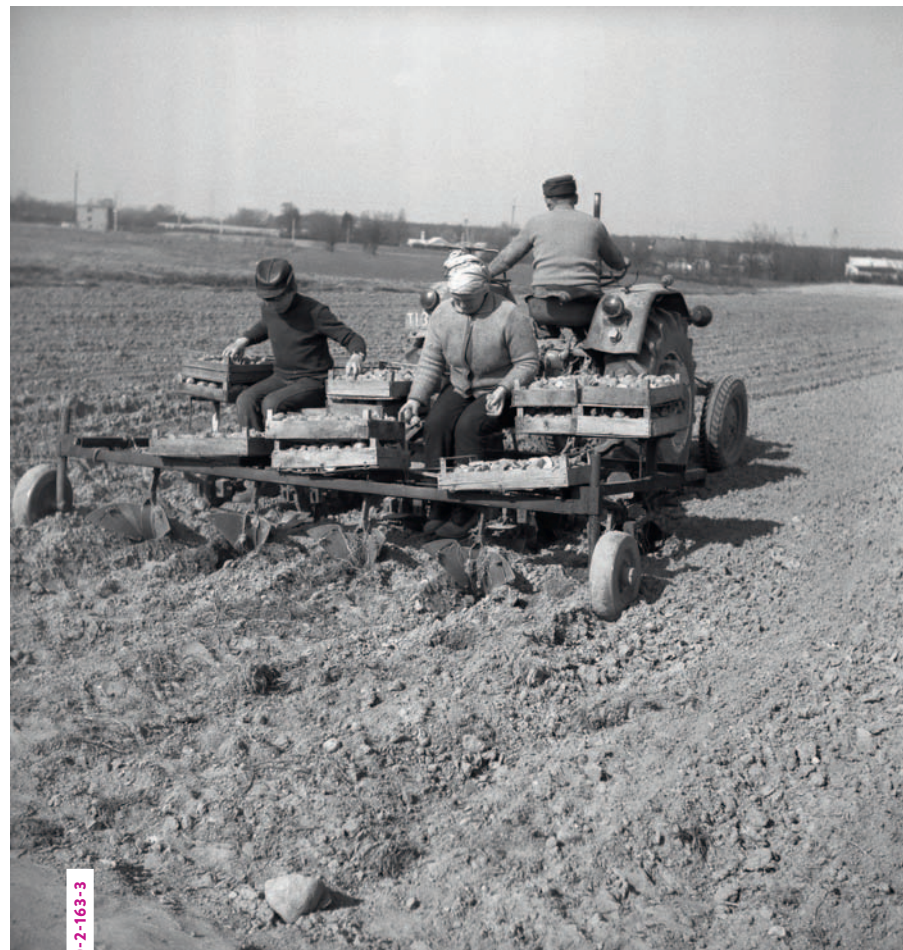

40-2-212-2

Sypanie wapna pod drzewka owocowe w ramach wiosennych prac polowych w Magierowej Woli, 1981.

Lime spreading under fruit trees as part of spring field works in Magierowa Wola, 1981.

40-2-163-3

Sadzenie ziemniaków w Mysiadle, lata 70.

Potato planting in Mysiadło, 1970's.

40-2-218-3

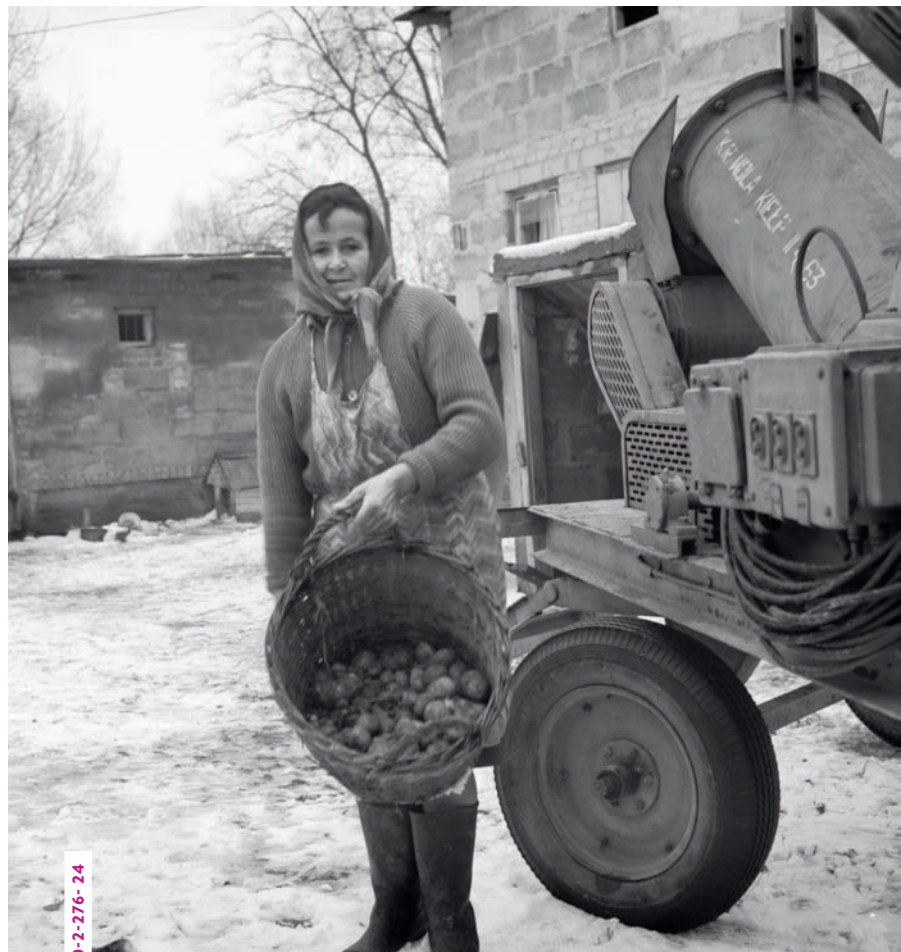
Koszenie siana kosiarką konną podczas sianokosów we wsi Pojałowice, 1973. Życie na wsi, zwłaszcza w gospodarstwach indywidualnych, modernizowało się dość powoli, zwłaszcza że wielu prac nie dało się – i nadal nie da – zmechanizować. Postęp techniki nie był w stanie całkowicie wyeliminować fizycznej pracy rolnika, choć nawet proste maszyny znacznie zmniejszały wysiłek przy pracy.

Hay mowing with the use of a horse mower during haying in Pojałowice, 1973. Life in the countryside, especially in individual farms, were modernized quite slowly, mostly because many works could not, and still cannot, be mechanized. Technological progress could not eliminate farmers' physical work entirely, although even simple machines considerably reduced physical effort during work.

40-2-172-6

Zbiór malin w okolicach Płońska, 1977.
Raspberry harvesting near Płońsk, 1977.

40-2-276-24

Obsługa kolumny parnikowej do ziemniaków, należącej do Kółka Rolniczego w Woli Kiełpińskiej, 1971.
Operation of a potato steamer column owned by the Farmers' Association in Wola Kiełpińska, 1971.

40-2-302-6

Członkini Koła Gospodyń Wiejskich w Miłecinie podczas przygotowywania wypieków, 1974. Koła umożliwiały samokształcenie, a także ułatwiały integrację społeczności wsi.

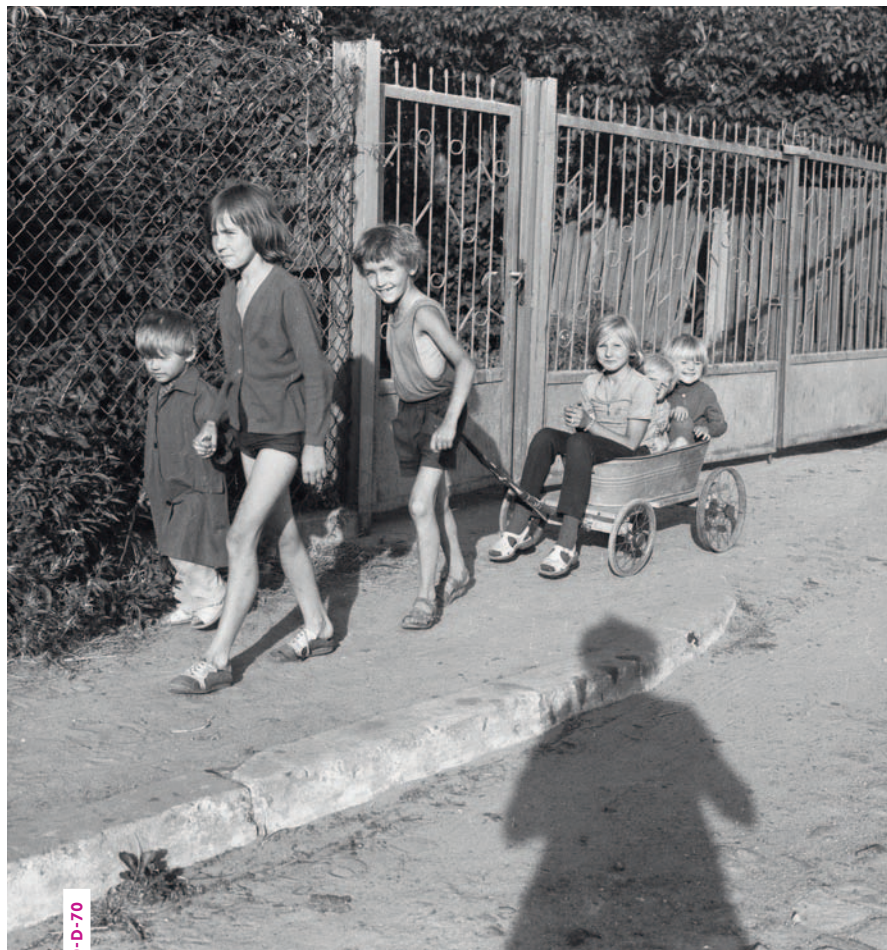
A member of the Farmer's Wives' Association in Miłecin during the preparation for baking, 1974. Apart from their self-educational role, Farmer's Wives' Associations had a very important function of integrating rural communities.

40-1-285-3

Mieszkańcy wsi Koryciska k. Płońska zebrali się przed telewizorem, aby obejrzeć transmisję obrad VII zjazdu PZPR, 1975. Lampowy telewizor Ametyst 1012 wymagał czasu na rozgrzanie się, stąd pewnie martwy ekran odbiornika (albo zdjęcie służy jedynie celom propagandowym, aby ukazać zainteresowanie ludu programem partii). W rzeczywistości transmisje obrad traktowane były jak dopust Boży, gdyż zastępowały emitowane w telewizji seriale, filmy i programy sportowe.

Residents of Koryciska village near Płońsk have gathered in front of a TV set to watch the broadcast of the session of the 7th Congress of the Polish United Workers' Party, 1975. Ametyst 1012 valve TV set needed time to warm up – this is probably the reason why the screen of the TV set is empty. Or maybe the photograph was only used for the purposes of propaganda, in order to show people's interest in the Party's programme. In fact, broadcasts of the sessions were treated as a necessary evil, as they replaced TV series, films and sports programmes.

40-D-70

Nawet w najbiedniejszych wsiach dzieci zawsze znajdowały sposób na radosną zabawę. Tu wzajemne wożenie się improwizowanym pojazdem ze starej wanienki i podwozia od wózka dziecięcego we wsi Sobienie-Jeziory, 1976. Braki materiałowe rekompensowała pomysłowość i umiejętność improwizacji.

Even in the poorest villages, children always found a way to have fun. Here, one can see children riding a makeshift vehicle made of an old bath tube and the underbody of a baby carriage in Sobienie-Jeziory village, 1976. Material shortages were compensated by inventiveness and ability to improvise.

Wiele mieszkań niepodłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej wyposażono w piecyki gazowe do ogrzewania wody, potocznie zwane junkersami. Bywały one przyczyną licznych zagład oraz eksplozji, zwłaszcza przy niedbałej obsłudze i braku przeglądów. Lata 70.

Many flats that were not connected to the communal heat distribution network were equipped with water heaters, commonly known as *junkers*. They often caused asphyxiation by carbon monoxide and explosions, especially due to inappropriate operation and lack of servicing. 1970's.

40-L-59-1

Dzieci bawią się zegarem ocalonym z pożaru we wsi Siucice, 1970. Nieostrożne obchodzenie się z ogniem niejednokrotnie było powodem tragedii, w której ulegała zniszczeniu cała zabudowa wsi. Straży pożarnej zostawało często jedynie dogaszenie zgliszczy i zabezpieczenie ocalałych budynków przed rozprzestrzenieniem się ognia.

Children are playing with a clock saved from fire in Siucice village, 1970. Careless use of fire often caused tragedies, as a result of which all the buildings in a village were destroyed. The only thing a fire brigade could do was to extinguish the flames in the charred ruins and prevent them from spreading to survived buildings.

40-P-213-2

40-D-98-10

XIII Ogród Jordanowski na Wierzbnie w Warszawie, jeden z licznych ogrodów sportowo-rekreacyjnych, nawiązujących do idei dr. Henryka Jordana. Jordanki w większych miastach stanowiły połączenie placu zabaw i boiska z wyposażeniem sportowo-rekreacyjnym. 1976.

13th Children's Playground (pol. Ogród Jordanowski) in Wierzbno, one of numerous sports and recreation gardens associated with the idea of Dr. Henryk Jordan. In large cities, 'Jordanki' was a combination of a children's playground and a sports field with sports and recreational equipment. 1976.

40-D-52-2

Składane rowery produkcji bydgoskiego Rometu były szczególnie popularne wśród dzieci i młodzieży, pomimo niewielkich kół, ograniczających prędkość. Na zdjęciu młody rowerzysta pędzący ul. Joliot-Curie w Warszawie, 1977. Za nim karetka Warszawa 203A z Kolumny Transportu Sanitarnego m.st. Warszawy. Samochody te, anachroniczne i niewygodne, rychło ustąpią miejsca nowocześniejszym konstrukcjom.

Folding bicycles produced by 'Romet' from Bydgoszcz were particularly popular among children and youth despite their small wheels, limiting the speed. The photo presents a young cyclist rushing along Joliot-Curie Street in Warsaw, 1977. It is followed by Warszawa 203A ambulance from the Medical Transportation Service of the Capital City of Warsaw. These outdated and uncomfortable vehicles will soon be replaced by more modern ones.

40-D-12-2

Uczniowie z Lesznowoli na placu zabaw po zakończonym czynie społecznym, w czasie którego porządkowali teren szkoły i odnawiali wyposażenie. Na ławce sterta skajowych tornistrów, często używanych zimą jako improwizowane sanki. 1980.

Pupils from Lesznowola at a playground after the completion of a community action, which involved the cleaning of the school premises and renovation of equipment. On the bench, there is a pile of leatherette school bags, which were used as makeshift sledges during the winter. 1980.

40-X-153-4

To jeszcze Święty Mikołaj czy już Dziadek Mróz? Dzieci nie wyglądają na zadowolone, pomimo otrzymanej bombonierki z Zakładów Przemysłu Cukierniczego „22 Lipca” (przed wojną i obecnie – E. Wedel). Lansowana przez władze sekularyzacja życia i zwalczanie wpływów Kościoła nie były w stanie całkowicie wyrugować religijnych tradycji i zwyczajów. Warszawa, przełom lat 60. i 70.

Is it Santa Claus or Ded Moroz? The children do not look happy, although they have just received boxes of chocolates from '22 lipca' Confectionery Industry Enterprise (called E. Wedel before the war and currently). Secularization of life promoted by the authorities and the combating of the Church's influence did not lead to the total elimination of religious traditions and customs. Warsaw, the turn of the 1970's.

40-W-225-39

Sprzedawca balonów w Ogrodzie Saskim w Warszawie, ulubiona atrakcja dzieci. 1977.

A balloon-seller in the Saxon Garden in Warsaw, children's favourite attraction. 1977.

40-D-45-1

Młody radioamator wymienia lampę elektronową w radioodbiorniku, Warszawa, 1969. Wielu majsterkowiczów tworzyło własne radia, niektóre dość skomplikowanej konstrukcji. Instrukcji udzielała prasa hobbystyczna, z „Radioamatorem” i następnie „Radioelektronikiem” na czele. Porady dla młodych majsterkowiczów publikował „Młody Technik”, działały też kluby krótkofalarskie, organizowane przez Ligę Obrony Kraju.

A young radio ham is replacing a valve in a radio set, Warsaw, 1969. Many DIY enthusiasts created their own radio sets, some of which had a quite complicated structure. Instructions were provided by hobby magazines, led by *Radioamator* and *Radioelektronik*. Tips for young DIY enthusiasts were published in *Młody Technik* magazine. There were also ham clubs established by the National Defence League.

40-9-236-26

Fotoamator rozwiesza mokre, właśnie wywołane błony fotograficzne w ciemni zorganizowanej w kuchni. Własnoręczna obróbka materiałów fotograficznych była powszechna wśród fotografujących, tak zawodowców, jak i amatorów. Na ciemnie adaptowano łazienki, piwnice i strychy. Na kółkach fotograficznych dzieci i młodzież poznawały podstawy fotograficznego rzemiosła. Warszawa, 1975.

An amateur photographer is putting up wet photographic films, which have just been developed, in a darkroom arranged in the kitchen. Self-processing of photographic materials was common among both professional and amateur photographers. Bathrooms, cellars and attics were converted into darkrooms. In photography clubs, children and youth learned the basics of this profession. Warsaw, 1975.

40-S-65-3

Młody modelarz z modelem samolotu napędzonym przez spalinowy silnik samozapłonowy podczas IX Centralnych Zawodów Modeli Latających zorganizowanych przez Ligę Obrony Kraju w Gorzowie Wielkopolskim, 1970. Na zawodach startowały modele samolotów, szybowców, a nawet raket, wszystko w propagandowej oprawie gloryfikującej „silne i nowoczesne” Ludowe Wojsko Polskie.

A young modeller with a plane model powered by a self-igniting diesel engine during the 9th Central Flying Models Competition held by the National Defence League in Gorzów Wielkopolski, 1970. Models of planes, gliders or even rockets were entered in the competition. Everything was organized in a setting glorifying the ‘powerful and modern’ Polish People’s Army.

„Hej, młody junaku, smutek zwalcz i strach”

40-2-76-13

Pracownica Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Dawidach podczas ważenia mięsa. Tego typu spółdzielnie prowadziły często także działalność w zakresie hodowli i przetwórstwa mięsnego. Lata 70.

Zagadnienie pracy trudno ocenić jednoznacznie – z jednej strony ogromny entuzjazm, najpierw podczas odbudowy kraju ze zniszczeń wojennych oraz budowania „drugiej Polski”, z drugiej marnotrawstwo, pijaństwo i niska dyscyplina pracy oraz słynne „czy się stoi, czy się leży...”. Propagandowe fotografie naturalnie nie ukazują mniej chwalebnych aspektów polskiego świata pracy.

Najbardziej eksponowaną gałęzią przemysłu PRL-u był przemysł ciężki. Huty i kopalnie, wydobywanie węgla i wytop stali miały być wyznacznikami rozwoju gospodarczego. Pracownicy tych zakładów zostawali bohaterami pracy socjalistycznej i byli szczególnie hołubieni przez władzę. Propagowano „socialistyczny wyścig pracy” i przekraczanie „norm produkcyjnych”, choć często odbijało się to na jakości wyrobów i zdrowiu robotników oraz – przede wszystkim – sytuacji ekonomicznej kraju. Jednocześnie stawiano na wynalaz-

‘Hey, young man, overcome the sadness and fear*’ – labour

An employee of the Agricultural Production Cooperative in Dawidy during meat weighing. The activity of Agricultural Production Cooperatives often included breeding and meat processing. 1970's.

The issue of work is hard to assess unequivocally. On the one hand, there was great enthusiasm related to the reconstruction of the country after the war and the construction of the ‘second Poland’, and on the other hand – wastage, drunkenness, poor discipline at work and, as the famous saying goes: ‘Down you lie or up you stand, either way you’ll earn a grand’. Propaganda photographs obviously do not present less commendable aspects of Polish labour.

Heavy industry was the most prominent branch at the time of the communist regime. Mills, mines, coal mining and steel melting were the indicators of economic development. The employees of these plants became heroes of the socialist labour and were particularly favoured by the authorities. Behaviours such as the ‘socialist labour race’ and ‘exceeding the quota’ were propagated, although this often affected the quality of products, workers’ health and, most of all, the economic situation of the country. Another

* A line from a popular song from a Polish comedy

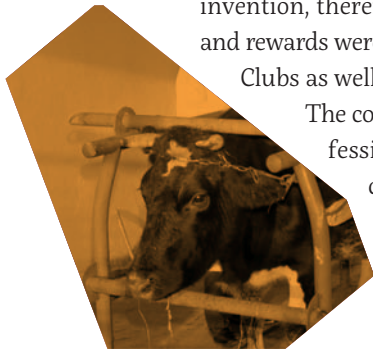
czość, stąd giełdy projektów racjonalizatorskich i nagrody, przyznawane m.in. przez kluby techniki i racjonalizacji.

PRL był okresem schyłku niektórych zawodów z przedwojennymi tradycjami. Stopniowo znikali z ulic dorożkarze, którzy zaczęli się utrzymywać jedynie w roli folklorystycznych przewoźników. Mało kto korzystał z usług czyścibutów, gazety kupowano w kioskach Ruchu, a nie od gazeciarzy. Powoli likwidowano wagi uliczne wskazujące wynik pomiaru po wrzuceniu monety, na szczęście nie zniknęły całkowicie. Znakiem nowych czasów była aktywizacja zawodowa kobiet do prac fizycznych, pomimo negatywnych skutków takiego zjawiska, m.in. zdrowotnych.

Na ulicach pojawiły się funkcjonariuszki Milicji Obywatelskiej. Najbardziej znaną, Leokadię Krajewską, nazywano „Lodzią Milicjantką”. „Zbrojne ramię partii” stało na straży socjalistycznego porządku, tępiąc zarówno pospolitą przestępczość, jak i działania na szkodę systemu, m.in. produk-

cję bimbru. Tym niemniej ani kary za nielegalną destylację, ani plakaty „Bimber przyczyną ślepoty” nie powstrzymały plagi bimbrownictwa i szerzej – alkoholizmu w PRL-u. O abstynencję walczył też Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy, organizujący m.in. wystawy plakatów poświęconych zwalczaniu pijaństwa.

Szczególną uwagę zwracano na trzeźwość kierowców, stąd m.in. akcje Milicji Obywatelskiej i Polskiego Radia promujące bezpieczeństwo na drodze. Milicjanci prowadzili też zajęcia i pogadanki dla dzieci poświęcone zagadnieniom ruchu drogowego. Funkcjonariusze szkolili się w Szkole Ruchu Drogowego w Piasecznie. W codziennych zadaniach wspierała milicjantów niezbyt lubiana Ochotnicza Rezerwa MO (ORMO). Funkcjonariusze ORMO pomagali zabezpieczać wielkie imprezy masowe, uczestniczyli w służbie patrolowej oraz kierowali ruchem drogowym w ramach Brygad Ruchu Drogowego.

important thing that was promoted by the authorities was invention, therefore improvement project fairs were held and rewards were granted by Technology and Improvement Clubs as well as other institutions.

The communist era was a period when some professions with pre-war traditions fell into decline. Hackney drivers started to disappear from streets, functioning only as folklore carriers. Few people used the services of bootblacks. Newspapers were bought at Ruch newsagent's stands, and not from newsboys. Street scales, showing the weight after inserting a coin, were gradually removed from streets. Fortunately, they have not disappeared entirely. The promotion of women's physical work and activity in the labour market was the sign of modern times, despite negative aspects, e.g. related to health.

Citizen's Militia female officers appeared in the street. The most famous one – Leokadia Krajewska was called 'Officer Lodzia'. 'The armed hand of the party' kept the socialist order, fighting against general crime as well as any activities to the detriment of the state, e.g. illegal alcohol production. However, neither the punishment for illegal distillation nor posters saying: 'Moonshine causes blindness' managed to prevent the plague of illegal alcohol production and, more broadly, alcoholism in the Polish People's Republic. The Social Anti-Alcohol Committee also promoted abstinence, organizing, among other things, exhibitions of posters related to the prevention of drunkenness.

Particular focus was on the sobriety of drivers, hence the campaigns of the Citizen's Militia and the Polish Radio, promoting road safety. Citizen's Militia officers conducted traffic-related classes and talks for children. Officers were trained in the Road Traffic School in Piaseczno. Citizen's

Problem niewybuchów i niewypalów pozostałych po wojnie nie był już tak palący jak jeszcze w latach 40. i 50., tym niemniej zdarzały się jeszcze „bombowe” znaleziska, szczególnie podczas prac budowlanych.

Błędne, nieekonomiczne inwestycje oraz nierealne, politycznie dyktowane plany produkcyjne destabilizowały sytuację w przemyśle. Przestarzałe technologie miały niską wydajność i niszczyły środowisko naturalne. Kondycję ekonomiczną kraju pogarszały zła organizacja pracy oraz wyrabianie norm, często kosztem jakości. Powszechne były brakoróbstwo i konieczność naprawy dopiero co oddanych inwestycji, jak np. Dworca Centralnego w Warszawie. Pracownicy wynosili wiele artykułów z zakładów pracy, ponieważ nie były możliwe do nabycia na centralnie sterowanym rynku.

Z kolei w administracji istniało ukryte bezrobocie, wywołane przerostem biurokracji. We wszelkiego rodzaju biurach

hucznie obchodzono święta, imieniny i urodziny pracowników, odkładając na bok obowiązki służbowe. Trudno się dziwić narzekaniom na pracę urzędów. Docierały one czasem nawet do władz partyjnych, wywołując ich – często skuteczną – reakcję.

Militia officers were supported by the Citizen's Militia Voluntary Reserve (ORMO). ORMO officers helped to secure large mass events, participated in the patrol service and controlled the traffic within Road Traffic Brigades.

Although the problem of unexploded bombs and unfired rounds left after the war was not as urgent as in the 1940's and 1950's, bombs were still found here and there, especially during construction works.

Unsuccessful, unprofitable investment projects and unrealistic production plans dictated by politics undermined the situation in the industry. Obsolete technologies were inefficient and harmful to the environment. The economic condition of the country declined due to improper work organization and 'working out the quota' at the expense of quality. Sloppy work and the necessity to repair newly completed investment projects, e.g. the Central Station in Warsaw, happened on a daily basis. Many items were 'stolen' by

employees from their workplaces, as it was impossible to get them in the centrally controlled market.

In the area of administration, on the other hand, there existed hidden unemployment caused by the excesses of bureaucracy. Employees of every office always celebrated holidays, birthdays and name days riotously, putting official duties aside. It is no wonder there were numerous complaints about offices' work, which sometimes even reached the ears of the authorities, evoking their – often effective – reaction.

Oprócz hutnictwa istotną rolę w propagandzie sukcesu odgrywało również górnictwo. Na zdjęciach górnik z kopalni Bytom: z lewej w stroju roboczym, powyżej – w galowym, 1971. Po prawej u góry propagandowe ujęcie górników na przodku, Jaworzno, koniec lat 60. Socjalistyczny wyścig pracy, zapożyczony od sowieckich stachanowców, najwyraźniej zaznaczył się w górnictwie, gdzie do rywalizacji wzywał wzorowy przodownik – górnik Wincenty Pstrowski.

Apart from the iron and steel industry, mining also played a significant role in the propaganda of success. The photographs present a miner from 'Bytom' mine: on the left – wearing a working dress, above – a formal one, 1971. Above on the right a persuasive view of miners standing on a face, Jaworzno, the end of the 1960's. The socialist labour race, borrowed from Soviet *Stakhanovites*, was most noticeable in mining, where Wincenty Pstrowski, a miner and a model shock worker, called for rivalry.

Hutnik z Huty Warszawa pozuje do zdjęcia, 1980. Przemysł ciężki był wybitnie faworyzowany przez władze PRL-u jako wskaźnik uprzemysłowienia kraju i wyznacznik siły militarnej.

A mill worker from Warsaw Steelworks posing for a photo, 1980. Heavy industry was greatly favoured by the authorities of the Polish People's Republic as a reflection of the country's industrialization and military power.

40-3-64-26

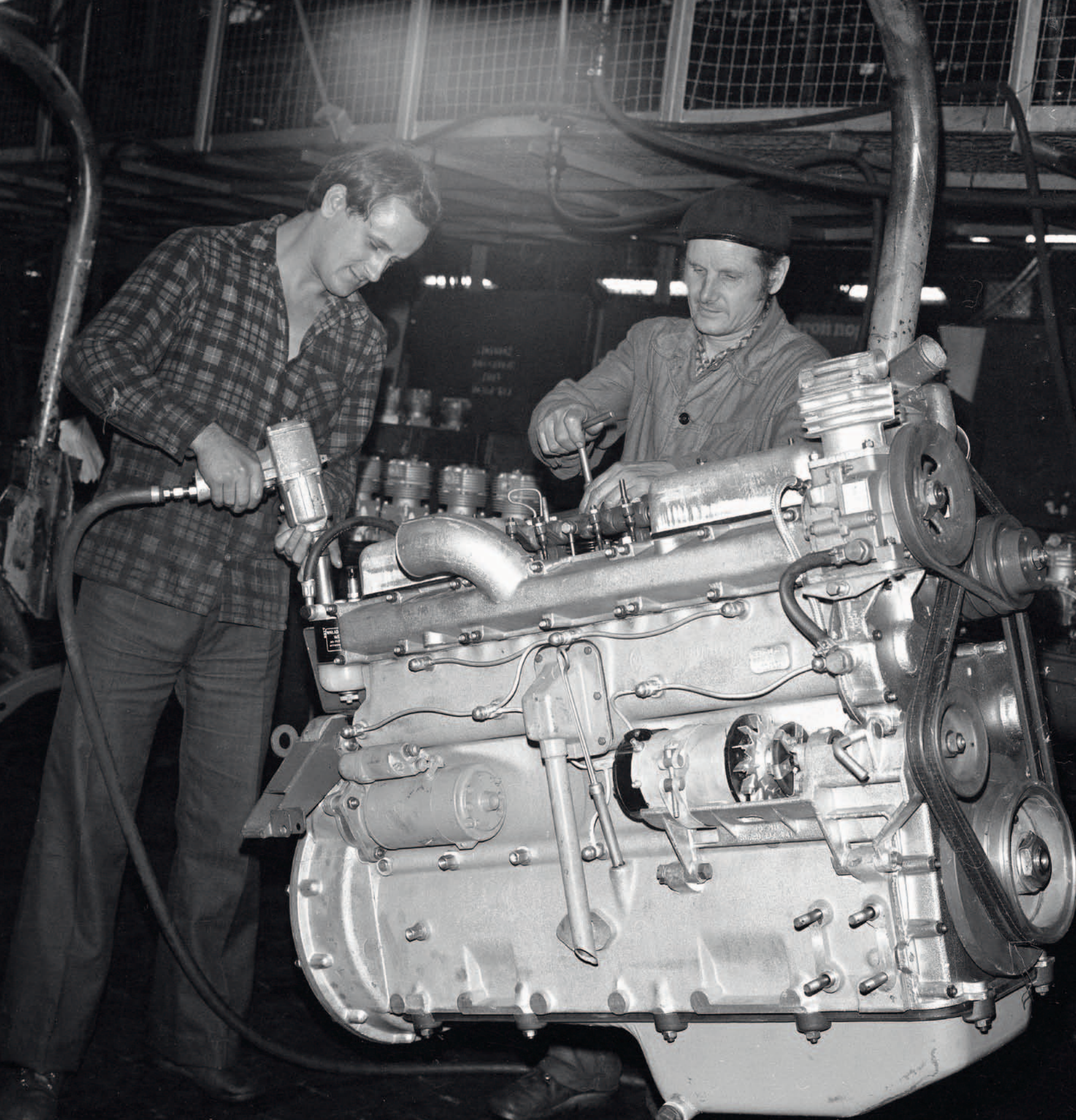
Spawanie kabiny kierowcy podczas montażu ciężarówki Star 266 w Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach, 1977. Samochody marki Star praktycznie zmonopolizowały transport w całym kraju i do chwili obecnej utrzymały mocną pozycję na rynku. Budowano je w wielu wersjach nadwoziowych, przeznaczonych dla transportu krajowego, budownictwa, wojska i pożarnictwa.

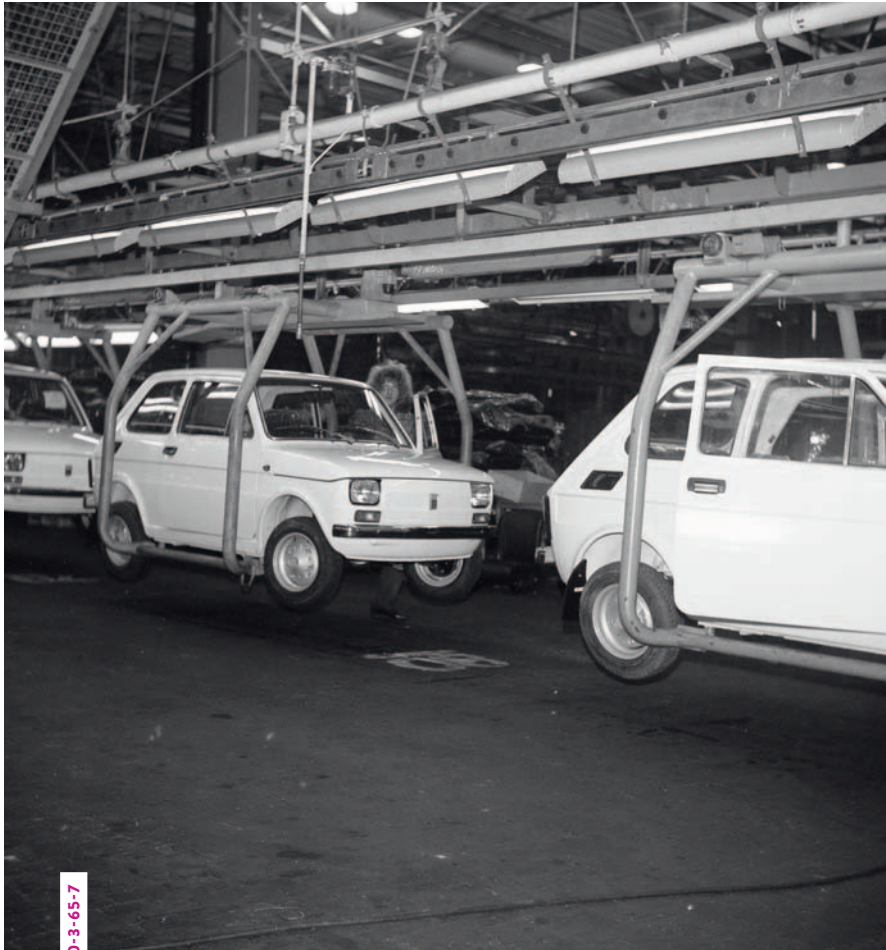
The welding of a driver's cab during the assembly of Star 266 truck in the Truck Manufacturing Plant in Starachowice, 1977. 'Star' vehicles virtually monopolized the transport in the whole country and they have maintained their strong position in the market until now. They were constructed in numerous chassis versions intended for the national transport, construction industry, army and fire fighting.

40-3-64-31

Wysokoprężny silnik od ciężarówki podczas montażu w starachowickiej fabryce. 1977.

A diesel truck engine during the assembly at the plant in Starachowice. 1977.

40-3-65-7

Nowo wyprodukowane Fiaty 126 p opuszczają linię produkcyjną w Fabryce Samochodów Małolitrażowych w Tychach, 1975. Popularny „maluch”, czyli „auto dla Kowalskiego”, zapoczątkował upowszechnienie motoryzacji w Polsce. Zdobycie własnego samochodu było drogą przez mękę, gdyż masowa produkcja nie oznaczała powszechnego dostępu – państwowy system przedpłat, talonów i asygnat skutecznie ograniczał możliwość zakupu własnych czterech kółek, powodując powstawanie licznych patologii – nieuczciwego pośrednictwa i wysokich cen na rynku wtórnym.

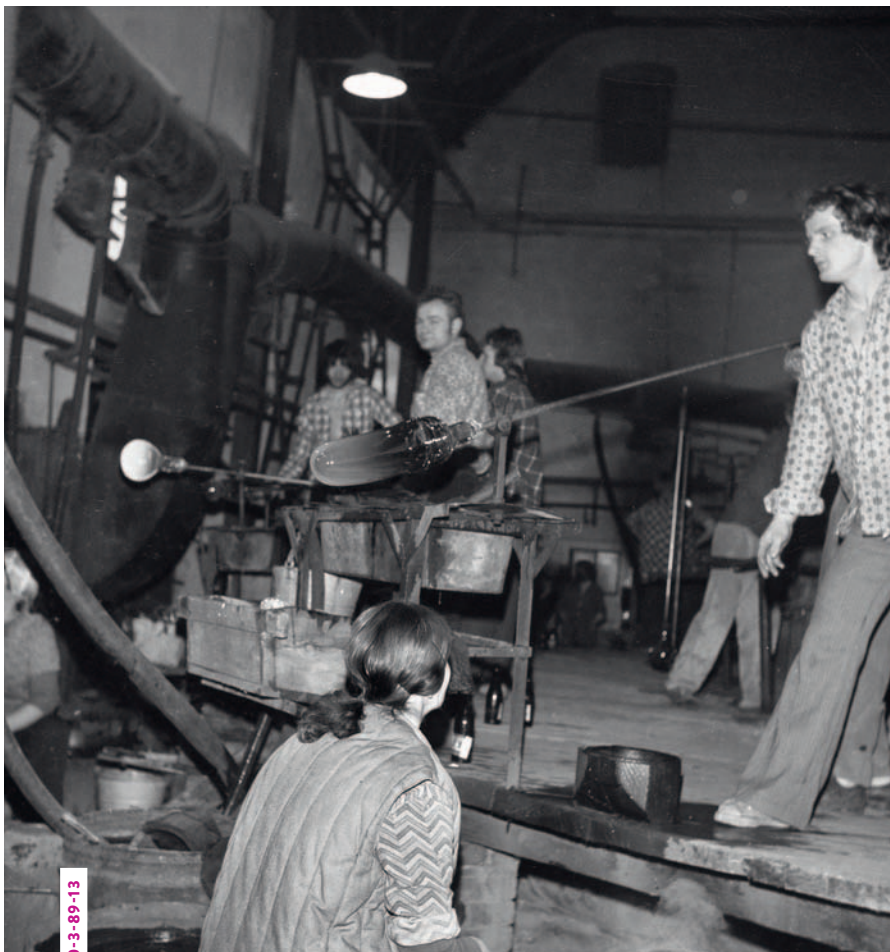
Newly manufactured 126p cars are leaving the production line in the Small Car Manufacturing Plant in Tychy, 1975. The popular Fiat 126p – ‘a car for John Smith’ – initiated the process of motorization in Poland. The process of acquiring one’s own car was an ordeal, as mass production was not tantamount to mass availability – the state system of prepayments and coupons effectively limited people’s access to their own wheels. This resulted in various pathologies – unfair agency and high prices in the secondary market.

Reklama wystawy zorganizowanej przez Polmozbyt – od 1974 r. państwowego monopolistę w handlu samochodami i częściami do nich. Warszawa, 1976.

An advertisement concerning an exhibition organized by ‘Polmozbyt’ – a state-owned monopolist in the area of cars and spare parts trade since 1974. Warsaw, 1976.

POLMOZBYT POLMOZBYT
WYSTAWA WYSTAWA

40-3-89-13

Wydmuchiwanie szkła w Hucie Szkła Kryształowego „Julia” w Piechowicach, 1976. To tu powstawały słynne „kryształy”, zdobiące kredensy wielu domów do chwili obecnej. Tego typu artystyczne wyroby musiały być wykonywane ręcznie przez wykwalifikowanych rzemieślników.

The blowing of glass at 'Julia' Crystal Glass Factory in Piechowice, 1976. This is where the famous 'crystals', decorating dressers in numerous houses even today, were produced. This kind of artistic products must have been made manually by qualified craftsmen.

40-3-68-4

Pracownica Łódzkich Zakładów Radiowych „Fonica” podczas montażu gramofonu, 1977. Z upływem lat płyty winylowe i pocztówki dźwiękowe były odtwarzane na coraz nowocześniejszych urządzeniach, często produkowanych na zagranicznych licencjach.

An employee of 'Fonica' Łódź Radio Manufacturing Plant during the assembly of a record player, 1977. With the years, vinyls and flexidiscs were played on increasingly modern devices, often manufactured under foreign licences.

Pracownica Spółdzielni Pracy Wyrobów Szklanych i Szamotowych „Ozdoba” prezentuje ręcznie wykonane bombki choinkowe. Zwraca uwagę peruka, bardzo modna w połowie lat 70. Gniezno, 1975.

An employee of 'Ozdoba' Glass and Chamotte Products Labour Cooperative is presenting hand-made Christmas tree baubles. A wig, very fashionable in the mid-1970's, is also noteworthy. Gniezno, 1975.

40-3-97-10

40-W-62-5

Rzeźbiarz Marek Jerzy Moszyński kończy swoje dzieło pt. „Lew” (jedno z dwóch), które stanie przy ul. Puszczyka 6 na warszawskim Ursynowie, 1977. Rzeźby, płaskorzeźby i mozaiki zdobiące polskie osiedla były przykładem zejścia dzieł sztuki pod strzechy. Niestety wiele obiektów nie zawsze doceniano i były dewastowane przez mieszkańców.

Sculptor Marek Jerzy Moszyński is finishing his sculpture entitled *Lion* (one of two), which will be placed at 6 Puszczyka Street in Ursynów district in Warsaw, 1977. Sculptures, low reliefs and mosaics decorating Polish housing estates reflected the popularization of art. Unfortunately, many pieces of art were not appreciated and were devastated by the residents.

40-1-191-26

Zamykanie puszek z szynką w Zakładach Mięsnych w Tarnowie pod czujnym okiem obiektywu podczas wizyty prezesa Stanisława Gucwy. Zarówno zawartość, jak i opakowanie konserw były przedmiotem częstych plotek i dowcipów. Dębica, 1976.

The closing of ham tins at the Meat Processing Plant in Tarnów under the watchful eye of a camera during the visit of Chairman Stanisław Gucwa. This tinned meat was often the subject of gossip and jokes, related both to the package and the content. Dębica, 1976.

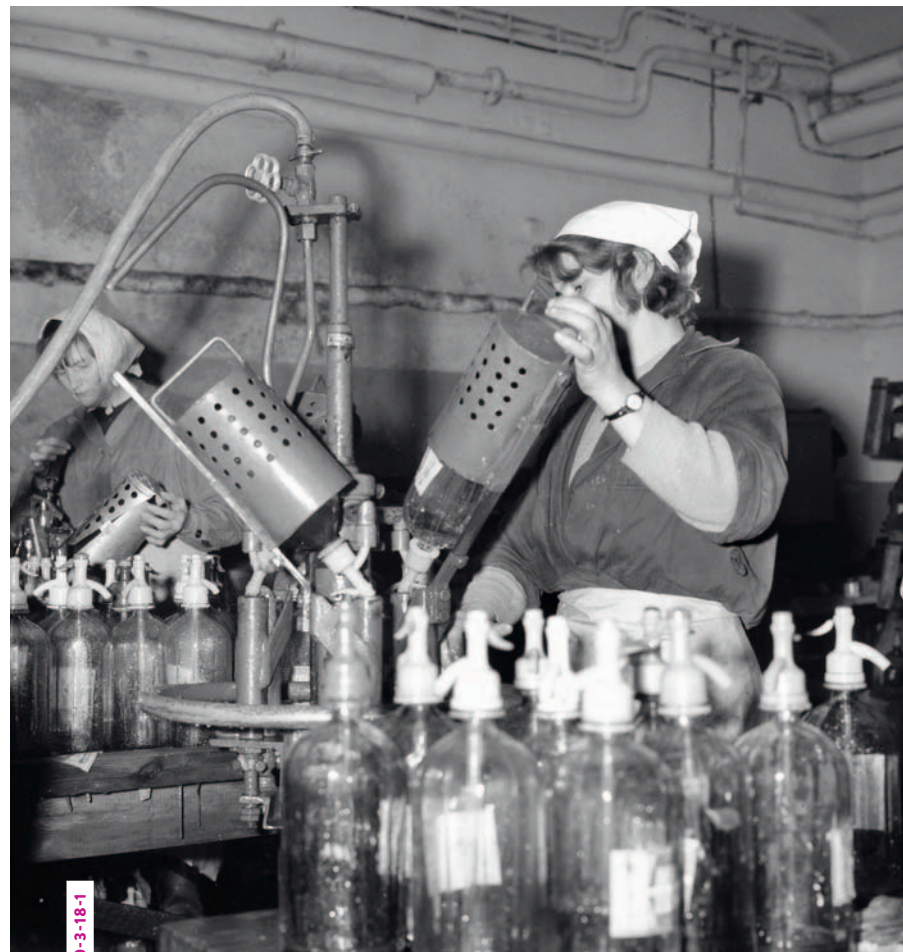

40-3-17-40

Napełnianie syfonu wodą sodową w Stołecznych Zakładach Winiarsko-Spożywczych „Warsowin” w Warszawie, 1970. Syfony czasem wybuchają, pomimo grubego szkła mającego wytrzymać ciśnienie gazu, stąd metalowa osłona i maska na twarzy pracownika.

The filling of a soda siphon with soda water at 'Warsowin' Warsaw Wine and Food Processing Plant in Warsaw, 1970. Siphons sometimes exploded, despite the thick glass that was supposed to withstand the gas pressure. That is why the worker is wearing a metal shield and a face mask.

40-3-18-1

Napełnianie syfonów w rozlewni piwa i napojów gazowanych w Wilanowie w Warszawie, 1967 – tym razem panie pracują bez masek ochronnych...

The filling of siphons in a beer and beverage bottling plant in Wilanów, Warsaw, 1967 – this time women are working without face masks...

NASZYM ZADANIEM DOJŚCIE DO ZDOŁNOŚCI PRODUKCYJNEJ

40-2-194-16

„Kobiety na traktory” – jedno z najbardziej znanych i jednocześnie kontrowersyjnych haseł aktywizacji zawodowej kobiet w historii PRL i ZSRR. Praca fizyczna kobiet – w większości gałęzi przemysłu i rolnictwa – stała się faktem. Skowronki, 1981.

‘Women on tractors’ – one of the most familiar and, at the same time, controversial slogans related to women’s activity in the labour market in the history of the Polish People’s Republic and the Soviet Union. Women’s physical work – in most branches of industry and agriculture – became fact. Skowronki, 1981.

40-2-22-7

Rolniczka ze świeżo umyтыми bańkami na mleko idzie doić krowy – a może już wraca ze skupu? Czarnów, 1980.

A farmer with milk cans. Czarnów, 1980.

40-3-11-19

Kobieta na hałdzie przed Mazowieckimi Zakładami Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Tarczynie, lata 70. Zwraca uwagę hasło propagandowe zachęcające do współzawodnictwa pracy. Zobowiązania produkcyjne były jedną z form udzielania poparcia władzom przez załogi zakładów.

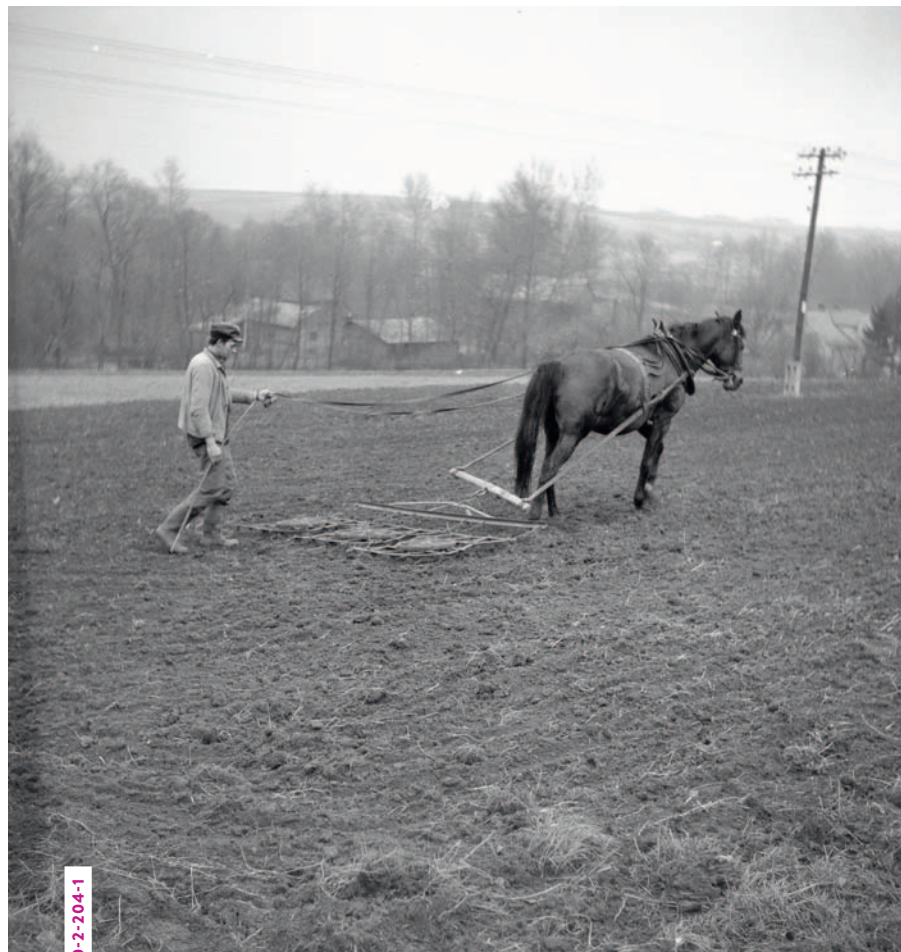
A woman on a slag heap in front of the Mazovian Fruit and Vegetable Processing Plant in Tarczyn, 1970’s. A propaganda slogan promoting competition at work is noteworthy. Production obligations were one of the forms of support provided by workers to the authorities.

40-2-34-1

Młoda rolniczka podczas żniw. W polu pracowały całe rodziny, niezależnie od płci i wieku. Stare Kapice, 1973.

A farmer during harvest. Stare Kapice, 1973.

40-2-204-1

Bronowanie pola tradycyjną broną konną. Jak widać, nie wszędzie dotarła mechanizacja, zresztą w wielu małych gospodarstwach nie opłacało się używać maszyn rolniczych. Woj. krakowskie, 1975.

The harrowing of a field with a traditional horse harrow. As can be seen, mechanization was not present everywhere. Anyway, in many small farms, the use of farm machines did not pay. The Cracow province, 1975.

40-2-144-1
Weterynarz podczas badania krowy.
Brudzeń Duży, lata 70.

A vet during the examination of a cow.
Brudzeń Duży, 1970's.

40-2-87-22

Tradycyjne wiejskie kuźnie były stopniowo wypierane przez nowoczesne warsztaty z elektrycznym nadmuchem w miejscu miecha rozniecającego palenisko, szczególnie w większych ośrodkach, gdzie była dużo prac do wykonania, np. w międzykółkowych bazach maszynowych. Jasieniec, 1981.

Traditional blacksmith's shops were gradually replaced by modern workshops with electronic airflow instead of bellows used to kindle the hearth, especially in larger facilities, where there was a lot of work to do, e.g. in General Machinery Bases. Jasieniec, 1981.

40-2-106-9

Brygadzysta z Państwowego Gospodarstwa Rybackiego w Giżycku na łodzi przy brzegu jeziora Byczek, 1976.

A foreman from the State-Owned Fishing Farm in Giżycko on a boat by the shore of Lake Byczek, 1976.

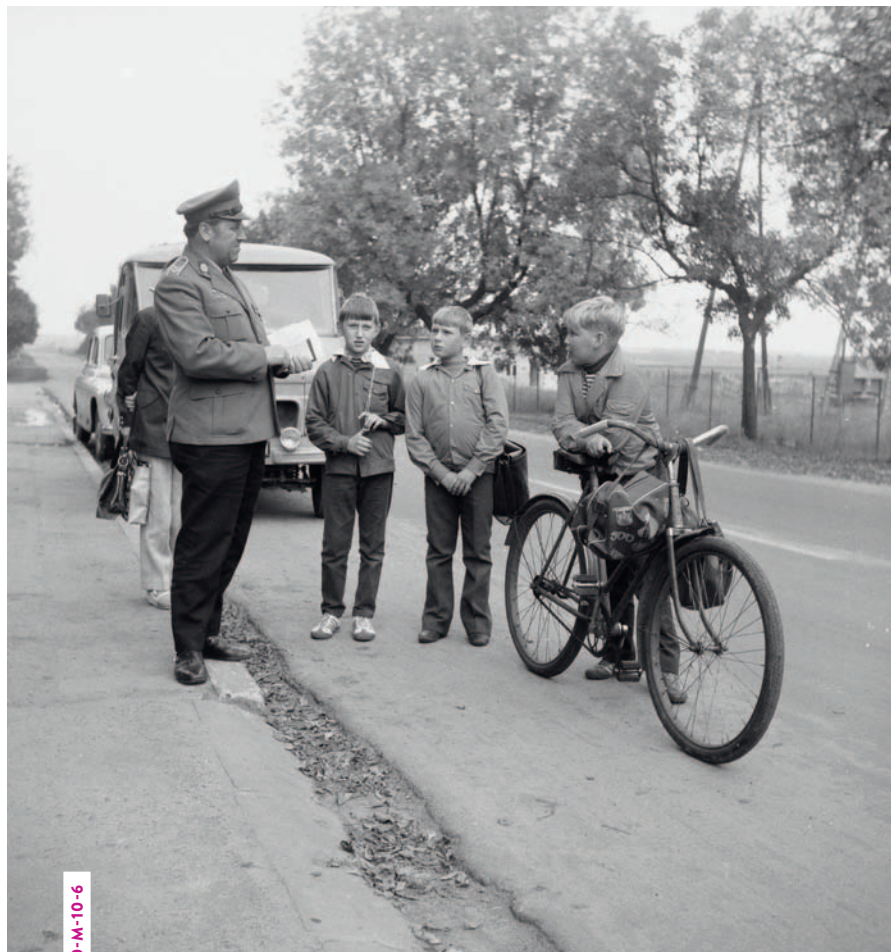

40-M-16-18

Milicjant zatrzymuje samochód Syrena R-20 podczas akcji „Bądź bezpieczny na drodze”, zorganizowanej pod patronatem Polskiego Radia. 1977.

A Citizen's Militia officer is stopping Syrena R-20 car during *Be Safe on the Road* campaign, held under the patronage of the Polish Radio. 1977.

40-M-10-6

Milicjant poucza dzieci o zasadach bezpiecznego poruszania się po drogach, 1974. W wielu wsiach jedynym środkiem transportu był rozklekotany, nieoświetlony rower lub wóz konny, stąd wraz z postępującą motoryzacją i wzrostem liczby pojazdów na drogach coraz częściej dochodziło do wypadków.

A Citizen's Militia officer instructing children on road safety procedures, 1974. In many villages, a rickety, unlit bicycle or horse cart was the only means of transport. As a result, with the progress in the automotive industry and the increasing number of cars, accidents occurred more and more frequently.

40-M-10-3

Milicjanci z posterunku w Nadarzynie pozują ze skonfiskowaną aparaturą bimbrowniczą, 1974. Pomimo spektakularnych akcji i szeroko zakrojonej propagandy nigdy nie udało się zlikwidować problemu nielegalnego wyrobu alkoholu.

Citizen's Militia officers at the station in Nadarzyn with confiscated equipment from an illicit distillery, 1974. Despite spectacular campaigns and widespread propaganda, the authorities did not manage to eliminate the problem of illegal alcohol production.

40-L-15-5

Rehabilitacja pacjenta w Instytucie Reumatologii w Warszawie, 1971. Placówki służby zdrowia, szczególnie w większych miastach, dysponowały coraz bardziej nowoczesnym sprzętem, pozwalającym skuteczniej nieść pomoc pacjentom.

The rehabilitation of a patient at the Institute of Rheumatology in Warsaw, 1971. Healthcare facilities, especially in larger cities, had increasingly modern equipment at their disposal. As a result, they could bring help to their patients more effectively.

40-L-17-13

Polskie Fiaty 125p kombi, produkowane od 1972 r., stopniowo zaczęły wypierać w kolumnach transportu sanitarnego anachroniczne Warszawy 203A. Adelin, 1980.

Fiat 125p estate, manufactured since 1972, started to gradually replace outdated Warszawa 203A in the Medical Transportation Service. Adelin, 1980.

40-L-55-1

Strażak obsługuje rozdzielacz podczas ćwiczeń Ochotniczej Straży Pożarnej w Sannikach, lata 70. W mniejszych miejscowościach ciężar walki z ogniem spoczywał głównie na strażach ochotniczych, pomimo ich słabszego zaopatrzenia w sprzęt niż straży państwowych.

A fireman using a dividing breeching during the exercises of the Volunteer Fire Service in Sanniki, 1970's. In smaller towns and villages, the burden of fighting with fire rested on volunteer fire brigades, although they were poorly equipped in comparison to the state fire service.

40-L-15-8

Pielęgniarka przygotowuje zastrzyk. Przez wiele lat używano igieł i strzykawek wielorazowych, wymagających sterylizacji po każdym użyciu, stąd liczne przypadki zakażeń. Po wprowadzeniu strzykawek jednorazowych pojawiły się z kolei problemy z zaopatrzeniem i konieczność przynoszenia przez pacjentów własnych strzykawek i igieł. Warszawa, 1971.

A nurse is preparing an injection. For many years, non-disposable needles and syringes were used. They were sterilized after each use. As a result, infections occurred very frequently. Once disposable syringes were introduced, other problems appeared – supply shortage and the necessity for patients to bring their own needles and syringes. Warsaw, 1971.

Sala szpitalna w ośrodku zdrowia w Skaryszewie, 1977. Zespoły opieki zdrowotnej powstawały w wielu mniejszych miejscowościach, ułatwiając dostęp do opieki medycznej mieszkańcom wsi i małych miast.

A hospital room in a health care centre in Skaryszew, 1977. Health Care Centres (so-called ZOZ) were established in numerous small towns and villages, making the access to medical care easier for their residents.

W pracy laboratoryjnej – tak w nauce, jak i w służbie zdrowia – zaczęto wykorzystywać wiele nowoczesnej aparatury, m.in. spektrofotometry, np. Spekol z „bratniego” NRD. Skaryszew, 1977.

In laboratory work – both in the area of science and in the Health Service – modern apparatuses, such as spectrophotometers (eg. 'Spekol' made in the 'sister' GDR), started to be used. Skaryszew, 1977.

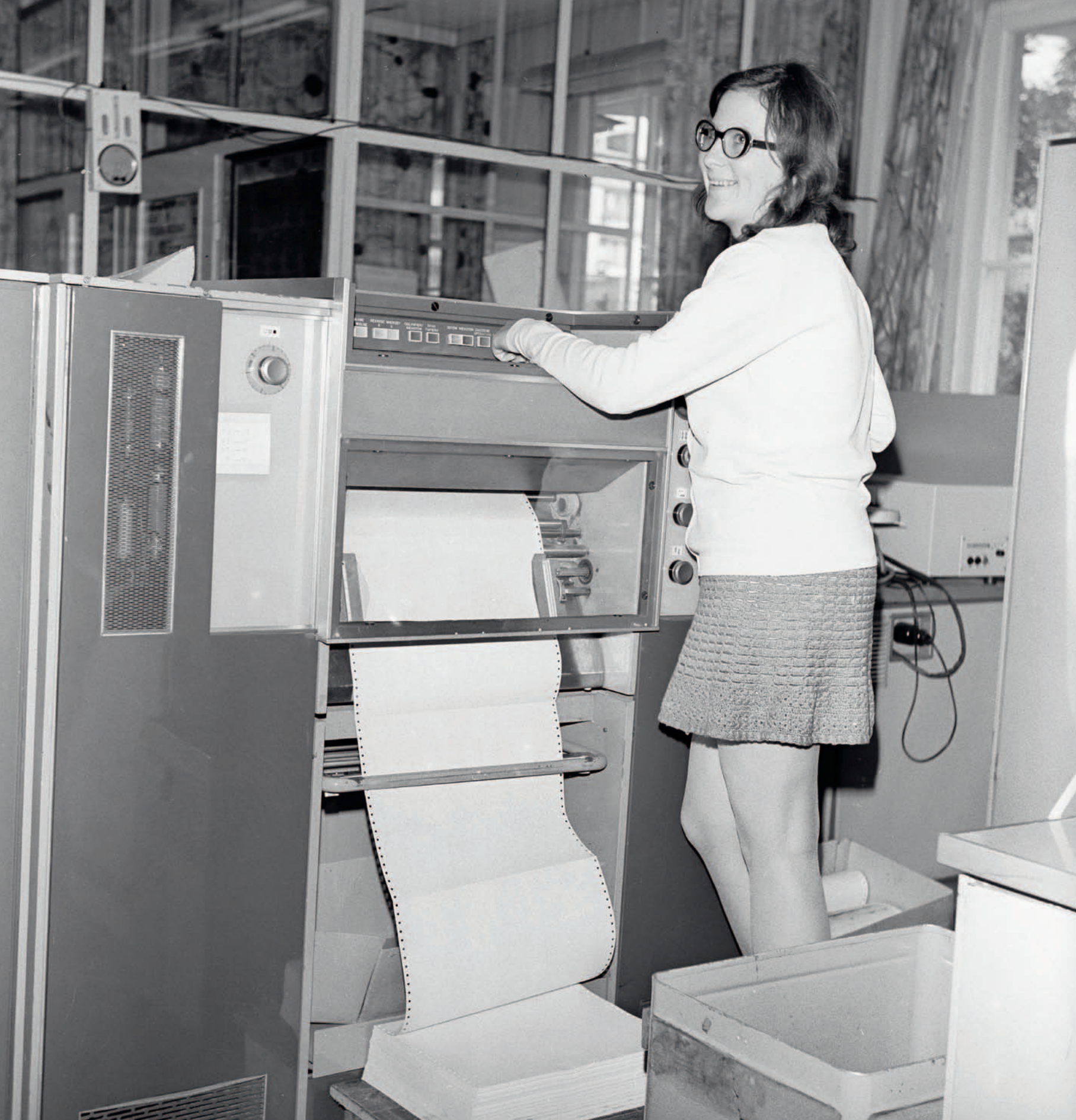
40-9-310-8

Wystawa poświęcona podbojowi kosmosu w Muzeum Techniki w Warszawie, 1970 – kustosz przy modelu statku Wostok, który wyniósł pierwszego kosmonautę na orbitę. Kosmiczny wyścig podczas zimnej wojny znalazł obowiązkowo wyraz w propagandzie, gloryfikującej radziecką naukę i technikę. Rzeczywistość nie była tak optymistyczna, zważywszy na liczne, choć skrzętnie ukrywane, katastrofy radzieckich statków kosmicznych.

An exhibition devoted to the conquest of space at the Museum of Technology in Warsaw, 1970 – a custodian standing by Wostok spaceship model, which carried the first astronaut to orbit. The cosmic race during the cold war must have been reflected in the propaganda glorifying the Soviet science and technology. The reality was not so optimistic, given numerous, although carefully hidden, catastrophes of Soviet spaceships.

Stołeczny Ośrodek Elektronicznej Techniki Obliczeniowej – obsługa maszyn obliczeniowych polskiej konstrukcji – ZAM-4I Beta. Warszawa, 1973. W krajowych zakładach powstawało wiele komputerów różnych typów, z najbardziej popularnymi maszynami serii Odra na czele. Warto zaznaczyć, że ostatnie odry wyłączono w 2010 r., po prawie 30 latach pracowanych w placówkach PKP.

Warsaw Electronic Computing Technology Centre – the operation of Polish 'ZAM-4I Beta' computers. Warsaw, 1973. In domestic factories, various types of computers were produced, led by the most popular ones – 'Odra'. It is noteworthy that the last 'Odra' computers were turned off in 2010, after almost 30 years of work at the facilities of the Polish State Railways.

40-X-111-8

40-X-111-10

Stołeczny Ośrodek Elektronicznej Techniki Obliczeniowej. Elementy maszyn cyfrowych – u góry pamięci taśmowe PT-2, u dołu dziurkarka taśmy papierowej D-102. Warszawa, 1973.

Warsaw Electronic Computing Technology Centre. Warsaw, 1973.

40-1-407-1

Księgowa posługująca się drukującą maszyną do liczenia Robotron 314, która stopniowo wypierała mechaniczne „kalkulatory” Mesko KR-19S stosowane dotychczas w biurach. W wielu placówkach nadal jednak używano tradycyjnych liczydeł. Wołomin, lata 70.

An accountant using 'Robotron 314', a calculating and printing machine, which gradually replaced 'Mesko KR-19S' mechanical 'calculators' used at offices at that time. However, in many workplaces, traditional abacuses were still in use. Wołomin, 1970's.

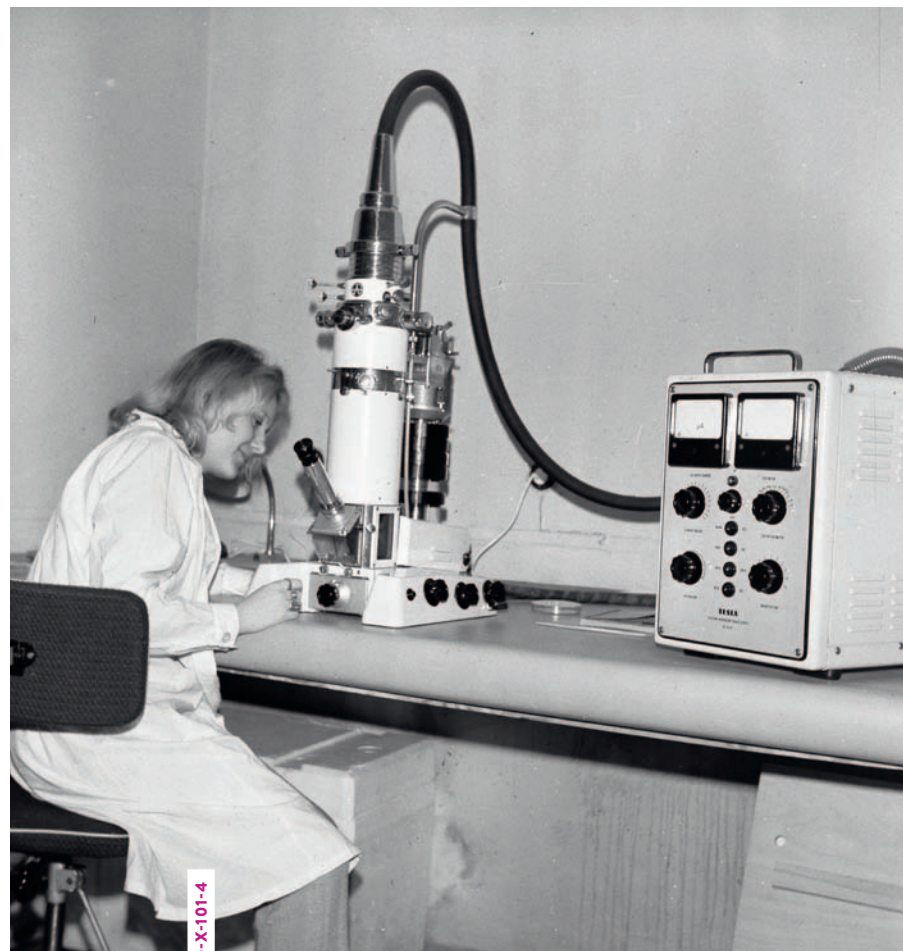

40-4-391-8

Postępy informatyzacji – choć niewielkie z dzisiejszej perspektywy – były szczególnie widoczne w sektorze bankowym. Na zdjęciu pracownica obsługuje maszynę do fakturowania Daro 1720 firmy Robotron. Warszawa, 1981.

Computerization – although quite slow from today's perspective – was particularly noticeable in the banking sector. The photograph presents an employee operating a 'Daro 1720' invoicing machine by Robotron. Warsaw, 1981.

40-X-101-4

Laborantka przy mikroskopie elektronowym Tesla BS-242 na Wydziale Rolniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, 1974.

A laboratory technician with 'Tesla BS-242' electron microscope at the Faculty of Agriculture of the Warsaw University of Life Sciences in Warsaw, 1974.

40-1-403-5

Franciszek Wawrzyniec Kamiński, działacz przedwojennego ruchu ludowego i były komendant główny Batalionów Chłopskich, w biurze Centrali Rolniczych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, początek lat 70. Wielu działaczy niekomunistycznego ruchu oporu oraz władz II RP po objęciu rządów przez komunistów musiało pracować na mało eksponowanych, źle płatnych posadach, doświadczony przedtem represji w latach stalinizmu.

Franciszek Wawrzyniec Kamiński, an activist from the pre-war peasant movement and a former Commanding Officer of Peasants' Battalions, at the Central Office of 'Samopomoc Chłopska' Agricultural Cooperatives, beginning of the 1970's. After the assumption of power by Communists, numerous activists from the anti-communist resistance movement and from the authorities of the Second Republic of Poland had to work on non-prominent, low-paid positions, having previously fallen victim to repression in the years of Stalinism.

130 „Hej, młody junaku, smutek zwalcz i strach”

40-1-336-2

We wszelkich biurach niezwykle hucznie obchodzono imieniny i urodziny. Na zdjęciu Jadwiga Biernat, posłanka na Sejm PRL VII kadencji, pozuje z otrzymanymi kwiatami. 1977.

Birthdays and name days were celebrated riotously in every office. In the photograph, Jadwiga Biernat, Deputy to the Sejm of the Polish People's Republic of the 7th term, is posing with the flowers she has just received. 1977.

Wobec niedoborów na rynku odzieżowym rozwiązaniem było krawiectwo, upowszechniane przez ośrodki Praktyczna Pani. Szyto i przerabiano ubrania również w domach, korzystając z krajowych maszyn do szycia produkowanych przez Zakłady Metalowe im. gen. Waltera „Łucznik” w Radomiu. Firmowa reklama zachwalała: „- Kto cię ubiera? – Łucznik – moja maszyna do szycia!”. Warszawa, koniec lat 60.

Tailoring, promoted by 'Praktyczna Pani' centres, was a good way to deal with shortages in the clothing market. People made and altered clothes also at homes, using Polish sewing machines manufactured by 'Łucznik' General Walter Metal Plant in Radom. The plant's ad touted: 'Who dresses you? – Łucznik – ? – My sewing machine!'. Warsaw, the end of the 1960's.

40-6-21-2

przerobka
odzieży
i bielizny

40-4-243-11

40-6-21-3

Dziś już zapomniane, punkty repasacji pończoch oferowały usługi „podnoszenia oczek”, niezwykle popularne wobec braku na rynku i wysokiej ceny nowych rajstap i pończoch. Często funkcjonowały w wydzielonych kąciakach w ośrodkach Praktyczna Pani, obok punktów oferujących inne usługi, np. zegarmistrzowskie. Warszawa, 1970 i koniec lat 60.

Long-forgotten stocking repair service points were very popular due to the shortage and high price of tights and stockings in the market. They were often located in separated corners at 'Praktyczna Pani' (ang. Practical Lady) centres, next to points offering other services, e.g. clockmaking. Warsaw, 1970 and the end of the 1960's.

40-W-80-16

Maniurzystka w hotelu Forum (obecnie Novotel), będącym jednym z pierwszych warszawskich hoteli o europejskim standardzie. 1974.

A manicurist in the Forum Hotel (currently Novotel), one of the first Warsaw hotels that met European standards. 1974.

Niektóre gabinety kosmetyczne, oprócz standardowych usług, oferowały także zabiegi np. w biosaunie Dale, pozwalające poczuć „powiew Zachodu”. Warszawa, 1974.

Some beauty parlours, apart from standard services, offered also treatments in 'Dale' bio-saunas, making one feel a 'blast of the West'. Warsaw, 1974.

BIO SAUNA

Dale

40-3-181-1

Rzemieślnik zajmujący się drobnym rękodziełem podczas pracy w swoim warsztacie. Lata 70.

A craftsman, making handicraft, working at his workshop. 1970's.

40-4-197-5

Ekspedientka przy stoisku z płytami winylowymi w sklepie RTV WSS Spółem. Na regałach winyle z przebojami końca lat 60., przy ladzie urządzenia umożliwiające odsłuch płyt. Największe przeboje, w tym zagraniczne, można było dostać często tylko na tzw. pocztówkach dźwiękowych, tłoczonych masowo przez niewielkie zakłady. Warszawa, koniec lat 60.

A shop assistant by a stall with vinyls at an electronics shop of WSS Spółem. The shelves are full of vinyls with hits from the late-1960's. By the counter, there are devices on which the customers can hear the records through. Best hits, including foreign ones, were available only on so-called flexidiscs, mass pressed in small factories. Warsaw, the end of the 1960's.

40-4-115-4

Ekspedientka warszawskiego sklepu, jedna z kandydatek w konkursie „W poszukiwaniu warszawskiej Sawy – ekspedientki lub kelnerki WSS”. Zgłoszenia, obowiązkowo ze zdjęciem i opinią ZMS, należało nadsyłać do redakcji pisma „Czytaj – informacje WSS Spółem”. Nie wszystkie oddziały WSS z równym zaangażowaniem odpowiedziały na wezwanie, co spotkało się z krytyczną opinią prasy branżowej. Warszawa, 1967.

A shop assistant from a Warsaw shop, one of the candidates starting in *In search of Warsaw Sawa – shop assistants or waitresses from the Warsaw Consumer Cooperative (WSS) competition*. Applications must have been accompanied by a photograph and the opinion of the Socialist Youth Association and sent to the editorial office of *Czytaj – informacje WSS Spółem* magazine. Not all WSS units responded to the call with equal involvement, which was criticized by trade magazines. Warsaw, 1967.

40-7-30-5

Zaplecze baru mlecznego Familijny przy ul. Nowy Świat w Warszawie, 1972. W ogromnych – oczywiście aluminiowych – garach gotują się posiłki dla zgłodniałych warszawiaków, spieszących na tani domowy obiad.

The back of 'Familijny' milk bar at Nowy Świat Street in Warsaw, 1972. In large pots – made of aluminium, of course – meals for hungry Warsawians, hurrying for a cheap home dinner, are being cooked.

„Lody Bambino jedz latem i zimą” –
zachęcało hasło reklamowe popularnych
lodów, sprzedawanych z przenośnych
lodówek. Na zdjęciu pracownice
WSS Społem sprzedają lody podczas
obchodów Święta Pracy. Warszawa, 1969.

| 40-1-231-31

‘Bambino ice-cream, eat it in the summer and
in the winter’ – said the advertising slogan
related to popular ice-cream sold from mobile
fridges. The photo presents the employees
of ‘WSS Społem’ selling ice-cream during
May Day celebration. Warsaw, 1969.

Na przełomie lat 60. i 70. wiele tradycyjnych zawodów stopniowo zaczęło przechodzić do historii. Latarnik zapala gazową latarnię przy ul. Agrykola w Warszawie, lata 70. Niegdyś powszechne w całym mieście, zasilane z miejskiej gazowni, obecnie stanowią jedynie element warszawskiego folkloru na wybranych ulicach. Latarnie przy ul. Agrykola funkcjonują do dziś, razem z pozostałymi, stojącymi na Sadybie, Powiślu i Bielanych.

At the turn of the 1960's and 1970's, many traditional professions started to go down in history. A lamplighter lighting a street gaslight at Agrykola Street in Warsaw, 1970's. Street gaslights, once present in the whole city and powered by the municipal gasworks, are currently only an element of Warsaw folklor at selected streets. Gaslights at Agrykola Street are used even today, just like ones located in Sadyba, Powiśle and Bielany districts.

40-W-178-1

„Ludzie, zejście z drogi, bo listonosz jedzie”... motorowem Komar. W niektórych miejscowościach listonosze przesiedli się z rowerów na pojazdy silnikowe, co było dużym ułatwieniem wobec sporych odległości i ciężaru przesyłek. Brudzeń Duży, 1973.

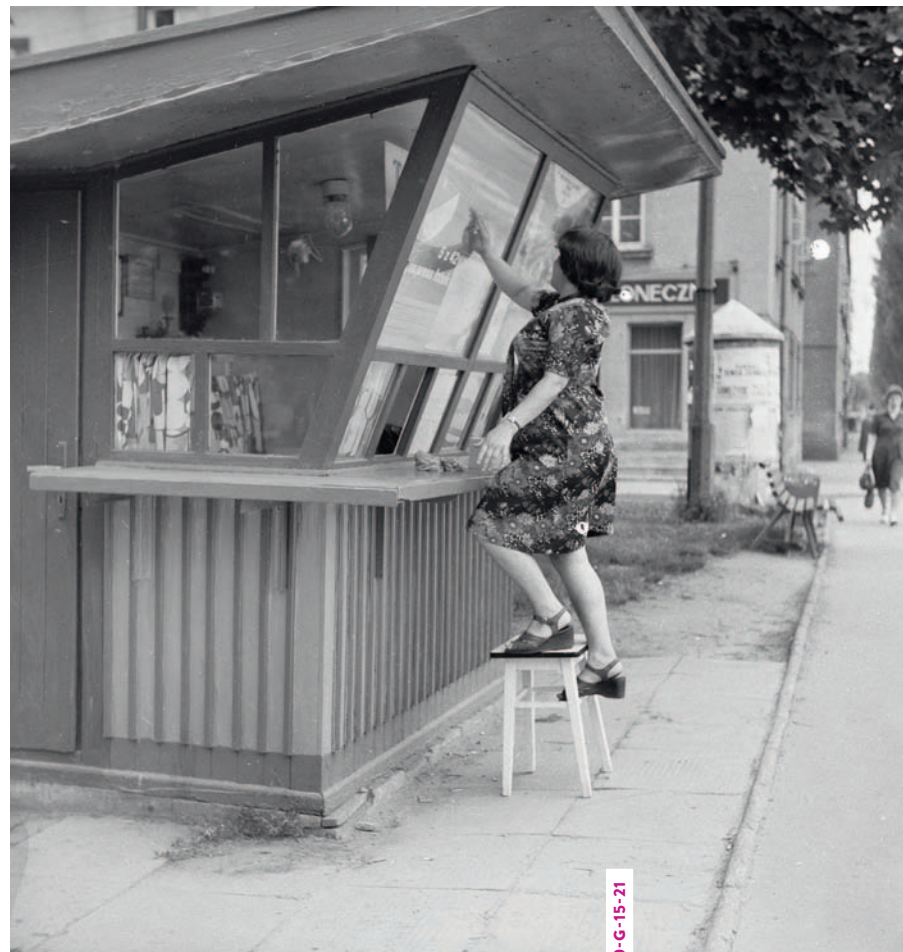
‘People, get out of the way. The postman is coming’ (as a popular Polish song goes)... on ‘Komar’ motor bicycle. In some places, postmen changed from bicycles to motor vehicles, which made their work easier, as they had to cover long distances and carry heavy letters and parcels. Brudzeń Duży, 1973.

40-G-3-38

Malowanie pasów na jezdni w Białymstoku przed uroczystościami Dożynek Centralnych, 1973. Każde święto państwowe było poprzedzone powszechną akcją porządkową, często w formie czynu społecznego. Również pracownica kolektury „totka” czyści szyby wystawowe przed obchodami święta 22 lipca, Chełm, 1979.

The painting of a zebra crossing in Białystok before the Central Harvest Festival, 1973. Every public holiday was preceded by a general cleaning campaign, often in the form of a community action. An employee of a ‘tote’ lottery outlet is also cleaning shop windows before the celebration of the National Day of the Rebirth of Poland, Chełm, 1979.

40-G-15-21

Rozklejanie plakatów na ul. Nowowiejskiej w Warszawie, 1969.

Putting up posters at Nowowiejska Street in Warsaw, 1969.

40-W-2-4

NOWOWIEJSKA

20
NOWOWIEJSKA

IRENA SANTOR
SPOTKANIE Z PIOSENKA
mille
mathieu

JAPONSKI
NIPPON
MIZUCHI SUYO DAN

„Jesteśmy na wczasach w tych góralskich lasach”

40-P-51-5

Na biwaku.
Okolice Ratyzbony, RFN, 1981.

Dni wolne od pracy, o ile pogoda dopisała i nie było uroczystych obchodów lub czynu społecznego, niektórzy spędzali na łonie natury. Warszawskie brzegi Wisły były pełne plażowiczów, a po rzece kursowały łodzie i kajaki oraz legendarny już „statek do Młocin”. Spacerowano i opalano się w parkach i zieleńcach. Ochłodę w czasie upałów zapewniały saturatory z wodą sodową oraz lody sprzedawane z przenośnych lodówek. Wiele kawiarni miało tarasy z parasolkami, jak chociażby słynny Zodiak w Pasażu Śródmiejskim w Warszawie. Atrakcją dla dzieci stanowiły fontanny na placach, skwerach i w parkach, uzupełniające możliwość kąpieli na basenach miejskich. Oprócz placów zabaw budowanych z myślą o dzieciach wiele było placów dzikich, na nieukończonych budowach blokowisk, wśród pryzm piachu i betonowych elementów konstrukcyjnych.

‘We are on holiday, in the highland forest’* – leisure

Public holidays were often spent in the bosom of nature, provided that the weather was good and no celebration was organized. The Warsaw banks of River Vistula were full of sunbathers, boats and kayaks sailed on water, including the legendary ‘ship to Młociny’. People strolled and sunbathed in parks and greens... During heatwaves, refreshment was provided by soda fountains as well as ice-cream sold from portable fridges. Many cafés had terraces with umbrellas, like, for example, the famous Zodiak café in Śródmiejski Passage in Warsaw. Children could take a dip not only in city pools, but also in fountains at squares, greens and in parks. Apart from playgrounds constructed with children in mind, there were also many ‘wild’ ones – children often played at unfinished construction sites where tower block housing estates were built, among heaps of sand and concrete construction elements.

* A line from a popular song by Wojciech Młynarski

At the camping.
Environs of Regensburg, 1981.

Tak samo jak obecnie, na Mazurach królowały żaglówki i namioty, swoich amatorów miały też wędkarstwo i grzybobrania. W wielu miejscowościach wypoczynkowych działały domy wczasowe Funduszu Wczasów Pracowniczych, w których kwitło życie towarzyskie, animowane przez słynnych pracowników kulturalno-oświatowych, tzw. kaowców. Wiele zakładów pracy miało w górach czy nad morzem własne ośrodki wypoczynkowe, w których pracownicy razem z rodzinami spędzali urlop. Takie wczasy nierzadko były atrakcyjne cenowo dzięki dopłatami. Dla wybranych dostępne były wyjazdy z Orbisem do Bułgarii, pozostali jechali nad polski Bałtyk...

Analogicznie do kolonii na wsi, organizowano kolonie w mieście dla dzieci wiejskich, często połączone ze zwiedzaniem zabytków. Szczególnie oblegane były Warszawa, Kraków, Poznań i inne miasta o bogatej historii. Wyjazdy

często były organizowane przez zakłady pracy dla dzieci pracowników.

Turystykę pieszą, górską, kolarską i narciarską upowszechniało Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, prowadzące domy turysty i schroniska oraz wyznaczające szlaki turystyczne.

Miłośnicy sportów ekstremalnych próbowali swych sił w klubach spadochronowych, lotniarskich i szybowcowych.

Zimą chętnie odwiedzano góry, oddając się białemu szaleństwu, a schroniska górskie przeżywały oblężenie. Kto został na miejscu, mógł pojeździć na łyżwach na warszawskich lodowiskach. Dzieci z sankami oblegały każde większe wzniesienie, korzystając ze śnieżnych zim. Tunele kopane w śniegu podczas wyjątkowo obfitych opadów, jak podczas zimy stulecia, stanowiły dodatkową atrakcję dla małych Polaków.

Pracownicze ogródki działkowe umożliwiały skromne uprawy warzyw i owoców na własne potrzeby, zapewniając

Just as today, sailing boats and tents reigned supreme in Mazury region. Fishing and mushrooming was also popular.

... In many holiday resorts, there were state-owned vacation houses of the Workers' Holiday Fund, where social life flourished thanks to the commitment of famous recreation assistants. Many work establishments had their own vacation houses in the mountains or at the seaside, where employees and their families spent their holidays. Such holidays were often attractive in terms of price thanks to holiday bonuses. Selected employees could go to Bulgaria with Orbis travel agency, whereas the remaining ones spent their holiday at the seaside...

Similarly to summer camps in the countryside, holidays in towns and cities, often combined with sightseeing, were organized for rural children. Warsaw, Cracow, Poznań and other cities with rich history were partic-

ularly popular. Work establishments often organized summer camps for their employees' children.

Activities such as hiking, hillwalking, bicycle and ski touring were popularized by the Polish Tourist Association (PTTK), which offered Tourist Houses (called Dom Turysty) and hostels and outlined tourist trails.

Extreme sports enthusiasts tried their hands at parachute and gliding clubs.

In the winter, crowds of people went skiing to the Polish mountains, therefore mountain hostels were besieged with tourists. Those who stayed at home could go skating at

Warsaw skating rinks. Children with sledges besieged every hill, taking advantage of snowy winters.

Tunnels dug up in snow after exceptionally heavy snowfalls, as was the case during the hardest winter of the century, were another attraction for little Poles.

jednocześnie aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu. W ubogim na ogół społeczeństwie działki pracownicze dla wielu stanowiły jedyną realną możliwość wejścia w posiadanie skrawka ziemi uprawnej. Niewielki domek czy altana stały się odskocznią od realiów ciasnego mieszkania w bloku. Na działkach organizowano również wczasy dla osób starszych. Prowadzi się je w wielu miastach do chwili obecnej.

Allotments rented from employers enabled the cultivation of fruit and vegetables for one's own use as well as active outdoor leisure. In the poor Polish society, these allotments were, for many people, the only opportunity to come into possession of a patch of arable land. A small house or a bower was a form of escape from a cramped flat in a tower-block. Allotments were also a place where holidays for elderly people were organized, which is practised even today.

Organizowane przez WSS Społem Święto Latawca stanowiło pole do popisu dla konstruktorów amatorów. W niebo wzbijały się zarówno latawce tradycyjne, jak i skrzynkowe, uważnie obserwowane przez lornetki i lunety publiczności. Latawce często stanowiły również nośnik haseł propagandowych, jak np. rocznicy wyzwolenia Warszawy przez Armię Radziecką i Wojsko Polskie. Warszawa, 1966,

The 'Kite Holiday' organized by WSS Społem provided a chance for amateur designers to display their skills.

Traditional and box kites soared into the sky, being carefully observed through the binoculars and telescopes of the audience. Kites were often used to communicate propaganda slogans, for example related to the anniversary of Warsaw's liberation by the Soviet Armed Forces and the Polish Army. Warsaw, 1966,

40-S-64-17

40-S-85-1

Turyści mocują bagaż na dachu samochodu Volvo PV544, zaparkowanego na ul. Waryńskiego w Warszawie, 1967.

Tourists securing luggage on the roof of Volvo PV544 parked at Waryńskiego Street in Warsaw, 1967.

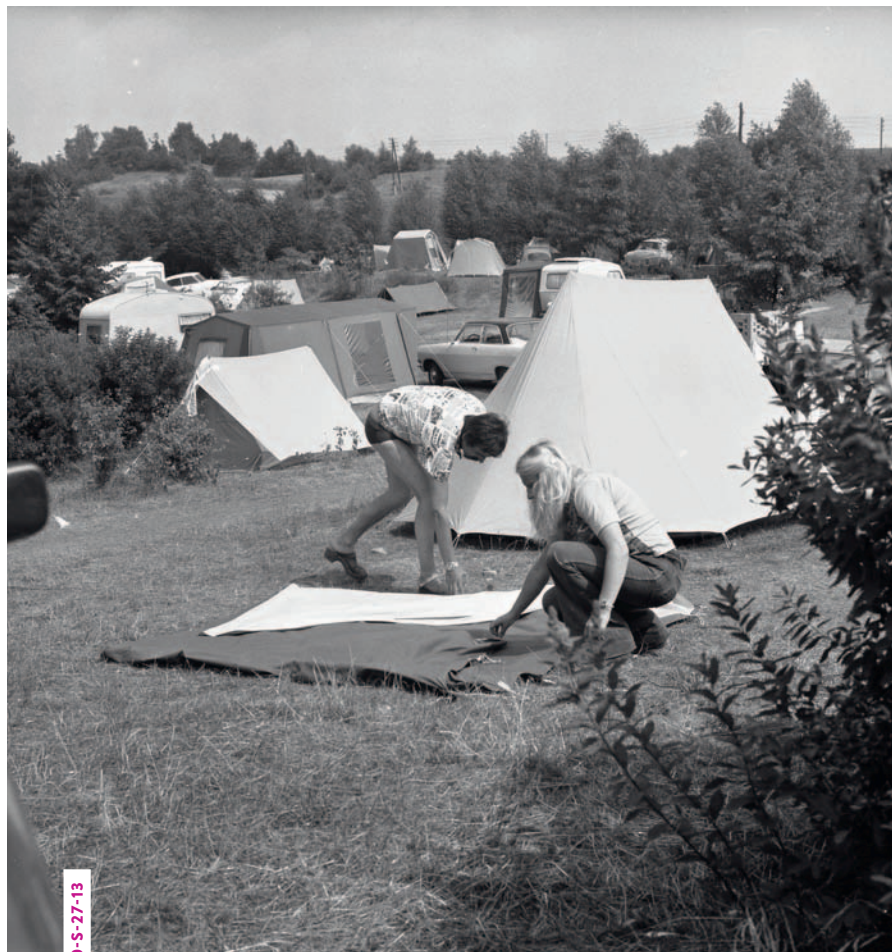
40-4-211-2

40-P-245-7

Butle gazowe i namioty – niezbędne na każdym biwaku – w sklepie sportowo-turystycznym przy ul. Grójeckiej w Warszawie, 1967. Obok praktyczne zastosowanie w terenie. Wyżej – Mikołajki, 1978, po prawej – Łagów, 1977.

Gas bottles and tents – indispensable at every camp – at a sports and travel equipment shop at Grójecka Street in Warsaw, 1967. Two other photographs present their practical application. Above – Mikołajki, 1978, on the right – Łagów, 1977.

40-S-27-13

Zalew Zegrzyński, powstały w wyniku zbudowania na Narwi zapory w Dębem, stał się dla mieszkańców stolicy i okolic jednym z najpopularniejszych miejsc uprawiania sportów, tak żeglarskich, jak i motorowych. Nad brzegami ulokowano wiele ośrodków wypoczynkowych i rekreacyjnych z plażami, przystaniami i kąpieliskami. Przełom lat 60. i 70.

Zegrze Reservoir, formed as a result of the construction of a dam on the river Narew in Dębe, became one of the most popular places for practising sailing and motor sports for the residents of the capital and its environs. At its shores, numerous holiday and recreation centres with beaches and harbours were located. The turn of the 1970's,

40-S-43-59

40-D-4-11

Zlot młodzieży w Warce z okazji jubileuszu 30-lecia PRL, 1974. Oprócz zajęć ideologicznych sporo czasu poświęcono integracji młodzieży z różnych regionów Polski.

A youth rally in Warka on the occasion of the 30th anniversary of the Polish People's Republic, 1974. Apart from ideological activities, plenty of time was devoted to the integration of youth from various parts of Poland.

40-D-4-5

Młodzieży zgromadzonej na zlocie przygrywał ludowy zespół muzyczny. Warka, 1974.

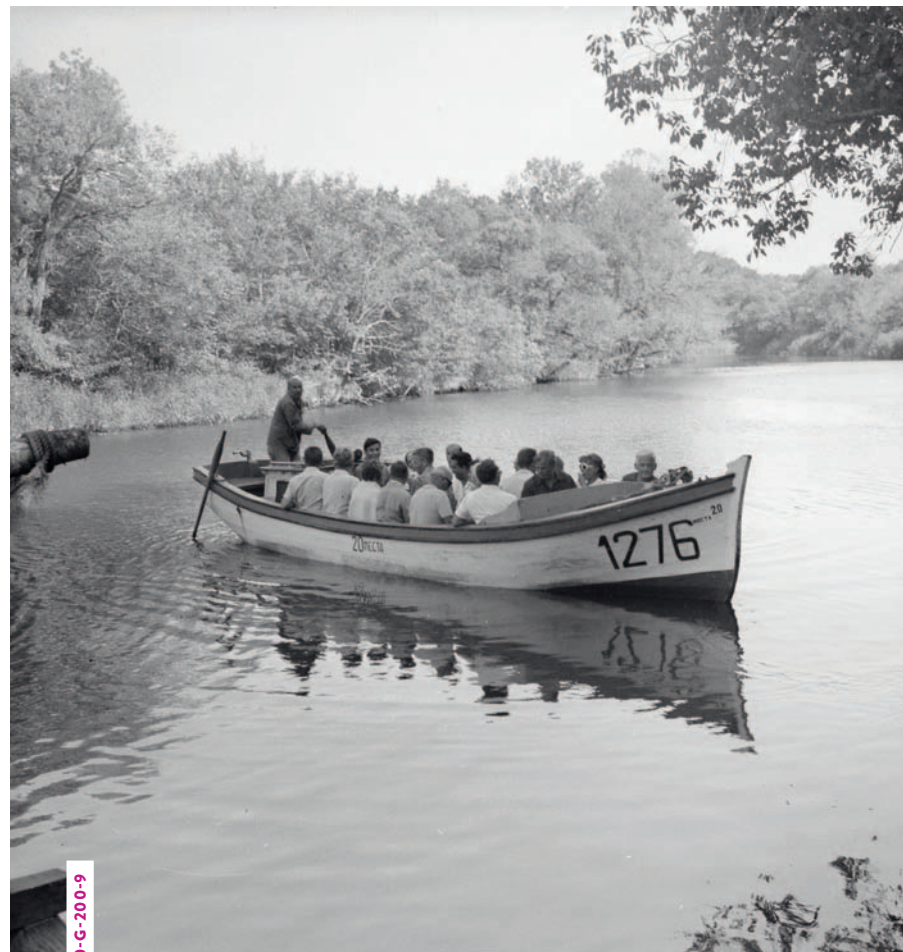
A folk music group at a youth rally in Warka, 1974.

40-S-27-10

Dzieci podczas kąpieli na strzeżonym kąpielisku w okolicach Łagowa, 1977.

Children during a bath at a guarded beach near Łagów, 1977.

40-G-200-9

Rejs łodzią w Sozopolu w Bułgarii, 1969. Zagraniczne wczasy były dostępne jedynie dla nielicznych.

A cruise on a ship in Sozopol in Bulgaria, 1969. Foreign holidays were accessible to few people.

40-P-160-1

Autorka pozuje na kutrze „Pola” podczas wakacji w Świnoujściu, połowa lat 60.

The author posing at 'Pola' cutter during her holidays in Świnoujście, mid-1960's.

40-P-36-17

Lotniarz na lądowisku w Bezmiechowej Górnej w Bieszczadach, jednym z najbardziej znanych lądowisk lotniarskich i szybowcowych. Korzystne prądy termiczne w tym miejscu bardzo ułatwiały start lotni i szybowców. 1983.

A hang-glider pilot at a landing field in Bezmiechowa Górna in Bieszczady, one of the most popular gliding and hang-gliding landing fields. Favourable thermal air currents in this area made the take-off of gliders and hang-gliders much easier. 1983.

Eżyzwiarstwo, jedna z dwóch najpopularniejszych zimowych rozrywek w miastach.

W przeciwieństwie do sanek, na łyżwach jeździli wszyscy, niezależnie od wieku – jak widać na zdjęciu z toru Stegny w Warszawie, 1981.

Skating, one of the two most popular winter activities in towns and cities. Unlike sledges, skating was practised by everyone, regardless of age, as can be seen in the photograph taken at 'Stegny' skating rink in Warsaw, 1981.

Miłośnicy białego szaleństwa
na tarasie stacji kolejki
linowej na Kasprowym
Wierchu. Tatry, 1970.

Ski lovers at a station
of a ropeway route at
Kasprowy Wierch
summit. Tatry, 1970.

40-G-145-1

KAZDE PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO ROLNE
KAZDA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA
- WZOROWYM GOSPODARSTWEM
NOWOCZESNYM OSRODKIEM
KULTURY ROLNEJ !

„Zbudujemy nowy dom, jeszcze jeden nowy dom”

40-2-69-2

Dla pracowników powstających państwowych gospodarstw rolnych budowano setki identycznie wyglądających osiedli, złożonych z niskich, klockowatych bloków mieszkalnych. Były to często zmniejszone odpowiedniki wielkomiejskich osiedli. Na fotografii przykładowe osiedle w PGR Leszno, 1976.

‘We will build another house, one more house*’ – investment projects

Hundreds of identical housing estates, consisting of low, lumpish blocs of flats, were constructed for the employees of newly established state-owned farms. They were usually smaller copies of big-city housing estates. The photograph presents one of such housing estates in ‘Leszno’ state-owned farm, 1976.

Okres PRL-u był czasem silnego uprzemysłowienia kraju. Starano się nadrobić zapóźnienie wywołane zniszczeniami II wojny światowej, która przerwała poprzednie dzieło odbudowy po 123 latach rozbiorów. W ramach planów gospodarczych – najpierw trzyletniego, potem sześcioletniego i następnych „pięciolatek” – w całym kraju powstawały nowe zakłady przemysłowe – fabryki, huty i kopalnie. W latach 70. rozbudowano sieć drogową („gierkówka” łącząca Warszawę z Katowicami) i kolejową (Linia Hutniczo-Siarkowa). W Warszawie otwarto Dworzec Centralny, Wisłostradę i Trasę Łazienkowską. Po wielu latach, częściowo ze składek społeczeństwa, odbudowano Zamek Królewski w Warszawie. W Katowicach stanął słynny „Spodek”, miejsce koncertów i wystaw. Promowano przemysł ciężki, uważany za wyznacznik rozwoju gospodarczego i niezbędny w dobie masowych zbrojeń wywołanych zimną wojną. W całym kraju powstawały

The period of the communist regime was the time of strong industrialization of the country. The authorities tried to make up for the backwardness resulting from the damage caused during World War II, which interrupted the previous reconstruction efforts after 123 years of partitions. As part of national economic plans – first the Three-Year Plan, then the Six-Year Plan and the subsequent five-year plans – new manufacturing plants, such as factories, mills and mines, were established across the country. Moreover, a road (the so called *gierkówka* linking Warsaw with Katowice) and railway (*Linia Hutniczo-Siarkowa*) network was developed in the 1970’s. In Warsaw, the Central Station, Wisłostrada Highway and Łazienkowska Highway were opened. After many years, The Royal Castle in Warsaw was reconstructed, partly thanks to the donations of the citizens. In Katowice, the famous ‘Spodek’ sports and entertainment arena, a venue for concerts and exhibition, was erected. The

* A line from a well-known song from Czejanda Choir's repertoire

huty i kopalnie, m.in. Huta Warszawa czy najbardziej znana Huta im. Lenina (obecnie Tadeusza Sendzimira) w Krakowie. Aby zapewnić jej pracownikom mieszkania, zbudowano osobne miasto, późniejszą dzielnicę Krakowa – Nową Hutę. Wielkie inwestycje dokonywały realnej industrializacji kraju. Jednak wobec realizowania ich według socjalistycznych planów, a nie zasad zdrowej ekonomii, powodowały marnowanie możliwości rozwoju gospodarczego i były przyczyną kryzysów.

Zakup licencji na produkcję Fiata 126p – popularnego „malucha” – umożliwił masową motoryzację w Polsce. Rozbudowywano Fabrykę Samochodów Osobowych w Warszawie oraz fabryki samochodów małolitrażowych w Bielsku-Białej i Tychach.

Powoli upowszechniał się sprzęt elektroniczny, produkowany przez

authorities promoted heavy industry, regarded as an indicator of economic and industrial development at the time of mass arming due to the cold war. Mills and mines were

established across the country, including Warsaw Steelworks and the most famous one – Lenin Steelworks (currently: Sendzimir Steelworks) in Cracow. In order to provide its employees with flats, Nowa Huta – a separate town that was later made a Cracow's district – was built. Large investment projects brought about real industrialization of the country. However, due to the fact that they were accomplished according to socialist plans rather than the principles of healthy economy, they caused wastage of economic development opportunities and crises.

The purchase of Fiat 126p licence – the popular *maluch* – enabled mass motorization in Poland. The Personal Car

zakłady zjednoczenia Unitra. W wielu mieszkaniach pojawiły się gramofony i magnetofony: najpierw szpulowe, potem kasetowe. Telewizja zyskała drugi program w roku 1970 oraz transmisję w kolorze rok później. Nadal jednak odbiorniki nie były powszechne, telewizję często oglądano u sąsiadów, a kolorowy obraz uzyskiwano za pomocą barwnych szybek mocowanych na ekranie.

Zastosowana w budownictwie technologia wielkiej płyty oraz ramy H umożliwiła wybudowanie w krótkim czasie ogromnej liczby mieszkań, choć nadal niewystarczającej, a jakość ich wykonania była kanwą niejednej komedii. Aby zapewnić mieszkania pracownikom PGR-ów, bloki wznoszono również na wsi, gdzie kontrastowały z dawną zabudową jednorodziną. Krytykowano owe „domy z betonu” za masowy charakter, brak związku z dawną tkanką miejską, ciasnotę i złe rozplanowanie mieszkań, choć wielu rodzinom zapewniały dach nad głową. Niektóre osiedla były

Manufacturing Plant and Small Car Manufacturing Plants in Bielsko-Biała and Tychy were also extended.

Electronic equipment manufactured in Unitra union factories was more and more popular. Record players and recorders (first reel-to-reel and then cassette ones) appeared in many houses. In 1970, the second TV channel was added, and a year later, television started to broadcast in colour. However, TV sets were still not in common use. People often watched TV at their neighbours', and the 'colour' picture was obtained by means of a colourful pane attached to the screen.

Prefabricated concrete and the 'H-frame' technology made it possible to build a great, though still not enough, number of flats in a short time. Yet, the quality of workmanship was mocked in numerous comedies. In order to provide flats to the workers of state-owned farms, blocks were also erected in the countryside, contrasting with the existing

ozdabiane autorskimi rzeźbami znanych artystów (nierazko prawdziwymi dziełami sztuki), które niestety często nie wytrzymały wieloletniej dewastacji i niszczały z braku odpowiedniej opieki konserwatorskiej.

Cześć operacji budowlanych była wręcz pionierska, jak przesuwanie czy obracanie zabytkowych budowli, m.in. kościoła Narodzenia NMP i pałacu Lubomirskich w Warszawie. Niestety często podczas budowy nowych obiektów wyburzano relikty przedwojennej zabudowy.

Nie wszystkie inwestycje były udane, często kupowano licencje na sprzęt przestarzały i niedostosowany do potrzeb krajowych. Tak było w przypadku licencji na autobusy Berliet, zakupionej z przyczyn politycznych, aby wspomóc upadające francuskie zakłady. Produkowane na tej licencji autobusy Jelcz PR100 i PR110 nieustannie się

psuły i ostatecznie pod koniec lat 70. zastąpiły je węgierskie ikarusy. Warszawski Teatr Rozrywki, tzw. cyrk bułgarski na Powiślu, wystawił tylko jeden spektakl, po czym został zamknięty z powodu zagrożenia pożarowego. Niedbalstwo i nieprzestrzeganie zasad BHP prowadziły często do wypadków, a nawet groźnych katastrof, jak pożar rafinerii w Czechowicach-Dziedzicach w 1971 r.

Niezwykle istotną inwestycją było rozpoczęcie produkcji elektronicznych maszyn cyfrowych i stałe doskonalenie technologii, stanowiące istotny krok ku informatyzacji kraju. Maszyny te stosowano głównie w przemyśle oraz naukowych centrach obliczeniowych i innych instytucjach potrzebujących dużej mocy obliczeniowej. Na zdjęciach widoczne są maszyny cyfrowe w Stołecznym Ośrodku

single-family housing. 'Concrete houses' were criticized for their mass character, no connection with the previous urban fabric, cramped conditions and bad layout of flats, although they provided a roof over the heads of numerous families. Some housing estates were decorated with original sculptures of famous artists (often real pieces of art), which usually did not survive years of devastation and deteriorated due to the lack of appropriate maintenance.

Moreover, some pioneering construction operations were also performed at that time, like moving or turning historical buildings, such as the Holy Virgin Nativity Church and the Lubomirski Palace in Warsaw. Unfortunately, during the construction of new buildings, the relics of the pre-war building development were often knocked down.

However, not all investment projects were successful. Sometimes licences for outdated equipment, unfit for the country's requirements, were purchased. This was the case

with the licence for Berliet buses, purchased for political reasons in order to support a failing French manufacturing plant. Jelcz PR100 and PR110 buses manufactured under this licence broke down very frequently, and were finally replaced by Hungarian Ikarus vehicles towards the end of the 1970's. Warszawski Teatr Rozrywki theatre, the so-called Bulgarian circus in Powiśle district, staged a play only once and then was closed down due to fire hazard. Carelessness and non-compliance with the Occupational Health and Safety rules often lead to accidents or even dangerous catastrophes, such as the fire in a refinery in Czechowice-Dziedzice in 1971.

The most important investments included the initiation of the production of computers and the constant improvement of technology, being an important step in the country's informatization. They were used mainly in the industry and scientific computing centres as well as other institutions

* Adam Urbanek,
*Wylączono ostatni komputer
Odra w Polsce*, 3.05.2010,
<http://www.computerworld.pl/news/358487/Wylaczono.ostatni.komputer.Odra.w.Polsce.html> [dostęp: 29.09.2015]

Elektronicznej Techniki Obliczeniowej. Warto wspomnieć, że wiele spośród nich pracowało bezawaryjnie aż do czasów współczesnych*.

Instytucje naukowe zaczęły korzystać ze specjalistycznej aparatury, zarówno krajowej, jak i importowanej. Do placówek służby zdrowia trafiały takie wynalazki, jak nóż laserowy, za pomocą których wykonywano coraz bardziej skomplikowane operacje.

* <http://www.computer-world.pl/news/358487/Wylaczono.ostatni.komputer.Odra.w.Polsce.html> [access: 29.09.2015]

requiring high computing power. The photographs present the computers used at the Warsaw Electronic Computing Technology Centre. It is worth to mention that many of them have worked without breakdown until the present day.*

Research institutions started to use specialist apparatuses, both domestic and foreign ones. Health Service facilities were equipped with inventions such as the laser scalpel, with the use of which more and more complicated surgeries were performed.

Nowo zbudowane bloki mieszkalne i nieuporządkowany teren wzdłuż al. Jana Sobieskiego w Warszawie. Z przystanku odjeżdża autobus Jelcz 272 MEX linii 172. 1973.

Newly erected blocs of flats and the untidy area along Jana Sobieskiego Street in Warsaw. Jelcz 272 MEX bus number 172 is leaving a bus stop. 1973.

40-W-36

Kładka dla pieszych i świeżo zasadzone drzewka wzdłuż praskiego odcinka Trasy Łazienkowskiej, przy skrzyżowaniu z ul. Ostrobramską w Warszawie, druga połowa lat 70.

An overpass and newly planted trees along the Praga district section of Łazienkowska Highway at the crossroads with Ostrobramska Street in Warsaw, the second half of the 1970's.

40-W-64-40

„W domach z betonu nie ma wolnej miłości” – ale za to jest gdzie mieszkać. Krytykowane przez współczesnych osiedle Za Żelazną Bramą dało własny kąt tysiącom warszawiaków. Warszawa, 1969.

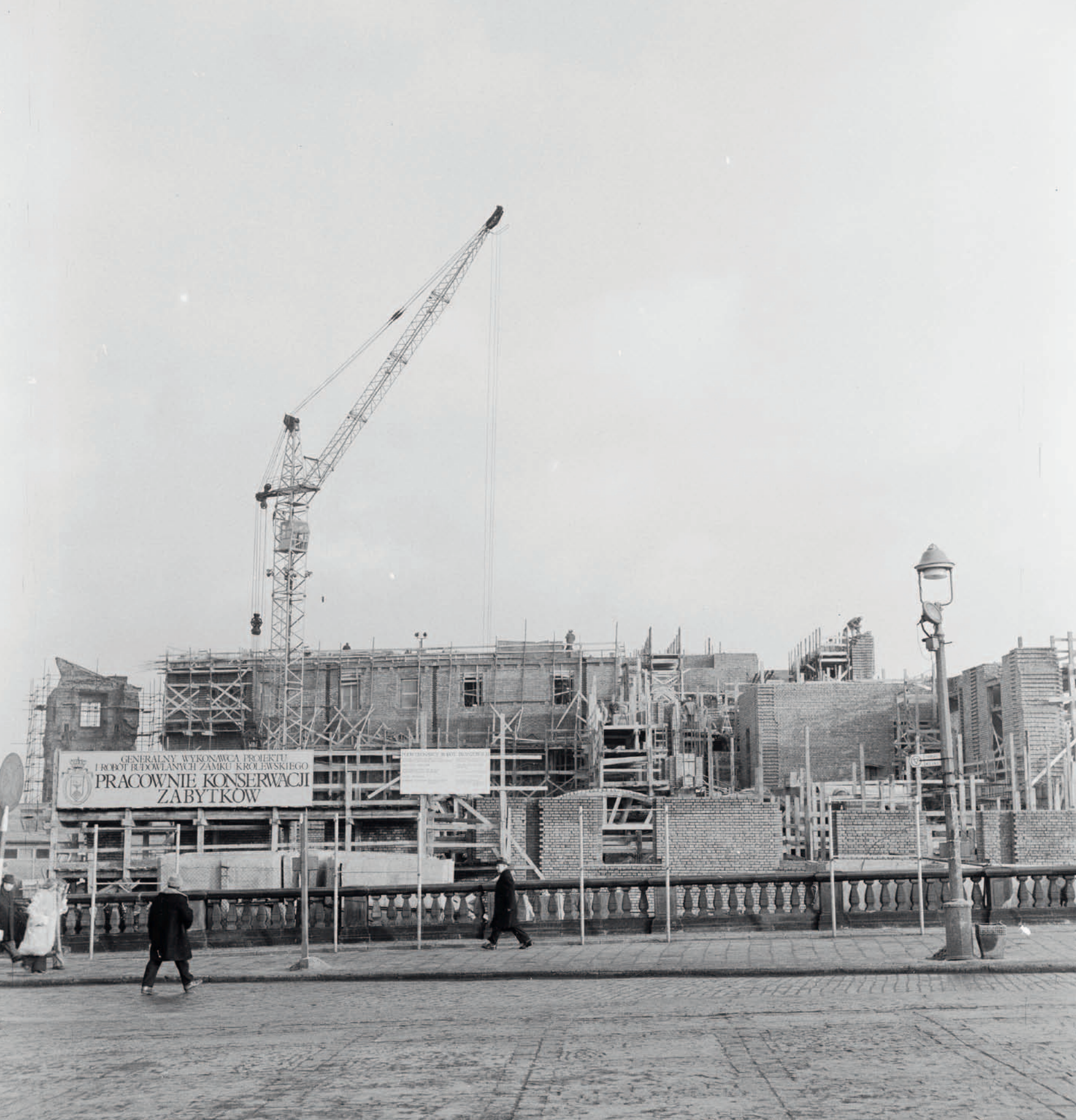
As a well-known Polish song says: 'In concrete houses, there is no free love' – but at least you have a place to live. 'Za Żelazną Bramą' (ang. Behind the Iron Gate) housing estate, criticized today, provided a roof over the heads of thousands of Varsovians. Warsaw, 1969.

Pałac Lubomirskich w Warszawie podczas pionierskiej operacji obrócenia o 74 stopnie, 1970. Przesunięcia dokonano, aby zamknąć Oś Saską za pomocą pałacu, który do tej pory stał na północnej pierzei pl. Żelaznej Bramy. Cała operacja trwała miesiąc. Jest to jeden z trzech przesuwanych budynków w Warszawie, obok rogatek grochowskich i kościoła Narodzenia NMP przy dzisiejszej al. Solidarności (wówczas gen. Karola Świerczewskiego).

The Lubomirski Palace in Warsaw during the pioneering operation of turning the building by 74 degrees, 1970. The shift was performed in order to close the Saxon Axis by means of the palace, which had previously stood at the northern frontage of Żelaznej Bramy Square. The operation took one month. It is one of three shifted buildings in Warsaw, besides Grochów Tollbooth and the Holy Virgin Nativity Church at today's Solidarności (then Karola Świerczewskiego) Avenue.

40-W-75-3

GENERALNY WYKONAWCA PROJEKTU
I ROBÓT BUDOWLANYCH ZAMKU KRÓLEWSKIEGO
PRACOWNIE KONSERWACJI
ZABYTKÓW

ZAMÓWIENIE NA WYKONANIE
PRAC BUDOWLANYCH

40-W-207-10

1972

Wysadzony przez Niemców Zamek Królewski doczekał się odbudowy dopiero w latach 70. Wcześniej można było jedynie oglądać fragment ocalonej ściany z tzw. oknem Żeromskiego. Od 1971 do 1974 r. ze składek społeczeństwa, w tym Polonii zagranicznej, zrekonstruowano główną bryłę zamku, choć kończenie wnętrz trwało aż do lat 80. Na zdjęciu zbieranie datków do skarboxy w kształcie zegara z wieży zamkowej. Ukończenie części gotyckiej zamku było okazją do uroczystego zawieszenia wiechy i okolicznościowego przyjęcia na surowych murach budowli.

The Royal Castle blown up by the Germans was reconstructed only in the 1970's. Previously, one could only admire a fragment of the survived wall with the so-called Żeromski Window. Between 1971 and 1974, thanks to the donations of the citizens, including members of the Polish community abroad, the main mass of the castle was reconstructed, although the finishing of the interiors lasted until the 1980's. The photograph presents fund raising to a collection box having the shape of a clock in a castle tower. The completion of the Castle's Gothic part was an occasion to organize a topping out ceremony and a reception on the raw walls of the building.

40-W-208-11

1973

40-W-209-14

1973

40-W-196-4

1973

40-W-80-22

Licencyjny autobus Jelcz PR-100, potocznie nazywany Jelcz-Berliet, gdyż produkowany był na licencji podupadającej francuskiej firmy. Umowę licencyjną podpisano z powodów politycznych, pomimo niespełniania przez autobus wszystkich wymagań. Na wyniki nie trzeba było długo czekać – pojazdy były bardzo awaryjne i ostatecznie zastąpiły je węgierskie Ikarusy, wycofane z trasy dopiero w 2013 r. Warszawa, 1974.

Jelcz PR-100 bus was commonly known as Jelcz-Berliet, as it was produced under the licence of a French company falling into decline. The licence agreement was signed for political reasons, despite the fact that the bus did not meet all the requirements. The effects appeared very soon, as the buses were very unreliable. They were finally replaced by Hungarian 'Ikarus' vehicles, which were withdrawn only in 2013. Warsaw, 1974.

40-W-40-16

Poza taborem komunikacji miejskiej niewiele się tu zmieniło – korki i przystanki bez wysepek na Trasie W-Z w Warszawie są stałym elementem miejskiego krajobrazu od lat 50. Druga połowa lat 60.

Apart from trams and buses, few things have changed here – traffic jams and bus stops without traffic islands at the 'W-Z' highway in Warsaw have been a permanent element of the urban landscape since the 1950's. The second half of the 1960's.

40-W-23-8

Montaż nowoczesnych, podświetlanych słupów przystankowych podczas budowy Trasy Łazienkowskiej w Warszawie, 1974. Zastąpią one tradycyjne blaszane tabliczki z literą „A” i „T”, a w wielu punktach stolicy funkcjonują do dziś.

The installation of modern, illuminated bus stop posts during the construction of Łazienkowska Highway in Warsaw, 1974. They will replace the traditional plates with letters 'A' and 'T', which are still present in many places in the capital.

40-W-42-2

Początek budowy północnego odcinka Wisłostrady w Warszawie – tablica informacyjna na terenie przyszłej budowy. W tle elektrociepłownia Żerań, jedna z dwóch elektrociepłowni dostarczających energię elektryczną i ciepłą wodę mieszkańcom Warszawy. 1971.

The beginning of the construction of the northern section of Wisłostrada in Warsaw – an information board at the future construction site. In the background, one can see ‘Żerań’ Heat and Power Plant, one of two heat and power plants supplying energy and hot water to the residents of Warsaw. 1971.

40-W-43-4

Końcowy odcinek Wisłostrady w Warszawie przed wjazdem na most gen. Stefana Grot-Roweckiego, 1981. Prace budowlane, i jednocześnie remonty ostatniego odcinka, ciągnęły się przez całe lata 80.

The last section of Wisłostrada in Warsaw, before the entrance to Stefan Grot-Rowecki bridge, 1981. Construction works and the simultaneous renovation of the last section dragged on throughout the 1980's.

40-5-31-1

Przestarzałą warszawę zastąpiły produkowane na licencji włoskiej polskie fiaty 125p. Na zdjęciu „duże fiaty”, jeszcze we wczesnej wersji nadwozia, podczas transportu z fabryki, przełom lat 60. i 70. Masową motoryzację umożliwił jednak dopiero popularny „maluch” w 1973 r.

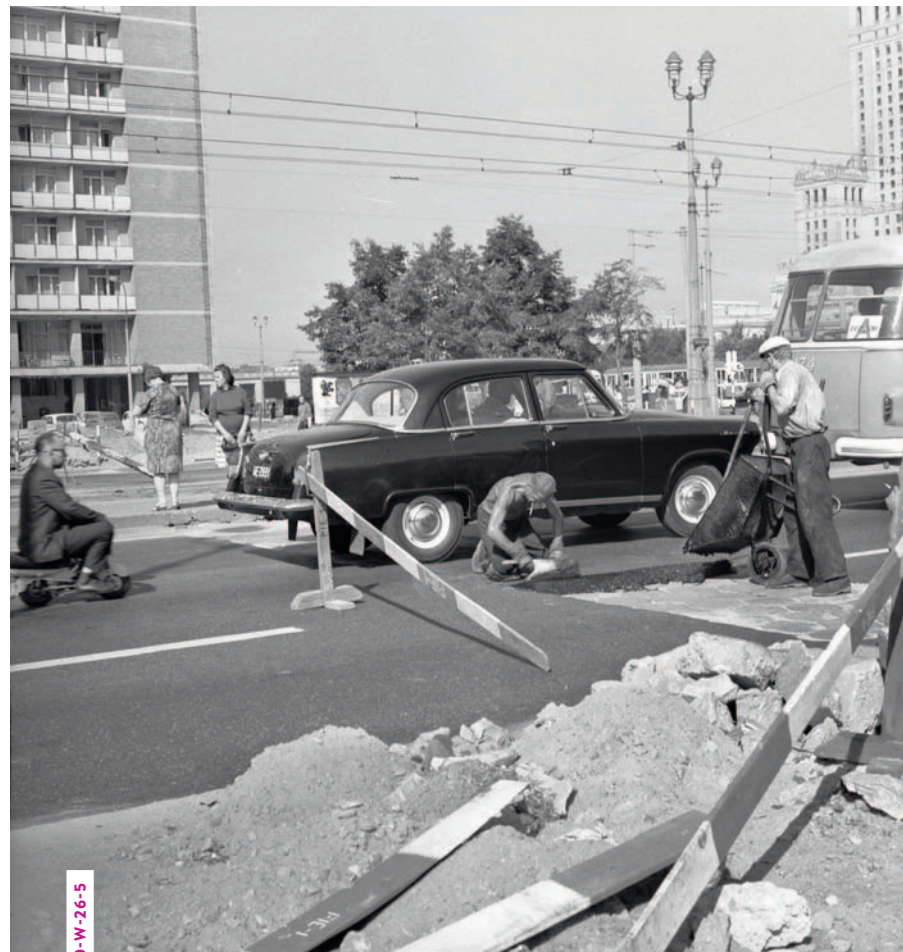
The outdated Warszawa car was replaced by Polish Fiat, manufactured under Italian licence. The photograph presents ‘large Fiats’, with the original chassis version, during their transport from the factory at the turn of the 1970's. However, mass motorization was possible only in 1973, when the popular Fiat 126p (called *maluch*) was introduced.

40-W-41-10

Naprawa jezdni na pl. Trzech Krzyży w Warszawie. W tle autobus Ikarus 260, który ostatecznie wyparł zarówno „ogórki” (Jelcz 272MEX), jak i „Berliety” (Jelcz PR100 i PR110U). 1985.

A repair of the roadway at Trzech Krzyży Square in Warsaw. In the background, one can see Ikarus 260 bus, which finally replaced both ‘cucumbers’ (Jelcz 272MEX) and ‘Berlieta’ (Jelcz PR100 and PR110U) vehicles. 1985.

40-W-26-5

Naprawa jezdni ul. Marszałkowskiej w Warszawie. Zwraca uwagę motocyklista, autobus Jelcz 272 MEX linii „A – pospieszny” oraz legendarna „czarna wołga”. Straszący dzieci samochód produkcji radzieckiej często był po prostu taksówką albo... redakcyjnym autem „Dziennika Ludowego”. 1968.

A repair of the roadway of Marszałkowska Street in Warsaw. A minibike, Jelcz 272 MEX ‘A’-route fast bus and a legendary ‘black Volga’ are noteworthy. The car made in the Soviet Union that was scaring children was usually just a taxi or... a company car of ‘Dziennik Ludowy’. 1968.

Malowanie pasów przy rondzie ONZ w Warszawie – prace nadal są wykonywane ręcznie, pomimo dostępności agregatów z napędem spalinowym. 1976.

The painting of a zebra crossing at ONZ Roundabout in Warsaw – these works were still performed manually despite the availability of units with a diesel drive. 1976.

40-W-25-12

Po wielu latach korzystania z budynku dawnego Dworca Warszawa Główna Towarowa (obecnie Muzeum Kolejnictwa) stolica otrzymała wreszcie nowoczesny budynek Dworca Centralnego. Niestety, zbyt szybkie tempo budowy i wielokrotne zmiany projektu odbiły się na jakości wykonania, stąd remonty i prace wykończeniowe prowadzone tuż po uroczystym otwarciu dworca w 1975 r. Warszawa, 1974.

After many years of using the building of former Warszawa Główna Towarowa railway station (currently the Railway Museum in Warsaw), the capital was finally given a modern building of the Central Station. Unfortunately, the too fast pace of the construction and numerous changes of the design affected the quality of workmanship. As a result, renovations and finishing works were continued after the ceremonial opening of the railway station in 1975. Warsaw, 1974.

40-W-14-12

40-W-89-24

Skrzyżowanie ul. Nowotki (obecnie Andersa) i al. Świerczewskiego (obecnie Solidarności) w Warszawie, 1969. Widoczny dźwig na placu budowy tzw. Żłocistego Wieżowca, powstającego w miejscu Wielkiej Synagogi na Tłomackiem. Liczne wypadki i duże opóźnienia w budowie tłumaczono klątwą rzuconą na to miejsce przez ostatniego rabina synagogi, która została wysadzona przez Niemców pod koniec powstania w getcie warszawskim. Budynek został ostatecznie ukończony dopiero w 1991 r. i otrzymawszy po wykończeniu nową elewację, znany jest jako Błękitny Wieżowiec.

The crossroads of Nowotki (currently Andersa) Street and Świerczewskiego (currently Solidarności) Avenue in Warsaw, 1969. The photograph presents a lift at the construction site of the so-called Golden Skyscraper, erected in place of the Grand Synagogue at Tłomackie Street. Numerous accidents and long delays were explained by a curse put on this place by the last rabbi of the synagogue, which was blown up by the Germans at the end of the uprising at the Warsaw ghetto. The construction of the building was finally completed in 1991 and, after a face-lift, it has been known as 'Blue Skyscraper'.

Nowoczesne maszyny do czyszczenia jezdni na pl. Teatralnym w Warszawie – przed pochodami stolica musi lśnić! 1974.

Modern roadway cleaning machines at Teatralny Square in Warsaw – the capital must shine before the celebration! 1974.

Hotel Marriott był wyjątkowo długo budowanym obiektem, podobnie jak słynny Błękitny Wieżowiec na pl. Dzierżyńskiego (obecnie pl. Bankowy) w Warszawie – budowa rozpoczęła się w 1977 r., obiekt pierwotnie miał być Centrum Obsługi Pasażerów PLL Lot „Air Terminal”. Prace ukończono dopiero w 1989 r., po zjednoczeniu inwestorów – PLL LOT, Ilbau GmbH i Marriott International – w spółkę LIM Joint Venture. Warszawa, zima 1979/1980.

Mariott Hotel was constructed exceptionally long, as was the famous ‘Blue Skyscraper’ at Dzierżyńskiego Square (currently Bankowy Square) in Warsaw – the construction started in 1977. Originally, the facility was supposed to house the ‘Air Terminal’ Customer Care Centre of PLL Lot Polish airlines. The works were completed only in 1989, after the establishment of LIM Joint Venture by the investors: PLL LOT, Ilbau GmbH and Mariott International. Warsaw, winter 1979/1980.

Zbudowana w latach 1964–1971 Wojewódzka Hala Widowiskowo-Sportowa w Katowicach, potocznie zwana „Spodkiem” – widok spod pomnika Powstańców Śląskich. Na budynku reklama wystawy kwiatów odbywającej się w 1979 r. W funkcjonującym do chwili obecnej „Spodku” odbyło się wiele koncertów, wystaw i imprez sportowych, m.in. pierwszy w Polsce koncert zespołu Metallica (1987) czy Halowe Mistrzostwa Europy w Lekkoatletyce (1975).

Voivodeship Sports and Entertainment Arena in Katowice, commonly known as ‘Spodek’ – a view from under the Silesian Insurgents’ Monument. On the building, one can see an advertisement of a flower exhibition held in 1979. In ‘Spodek’, which still functions today, numerous concerts, exhibitions and sports events, such as the the first concert of Metallica in Poland (1987) or the European Athletics Indoor Championships (1975), were organized.

40-G-43-5

40-W-326

Teatr Rozrywki, zbudowany według bułgarskiego projektu, miał być nowoczesnym miejscem do wystawiania spektakli, wyposażonym w lodowisko i podnoszone fragmenty sceny. Niestety konstrukcja stwarzała ogromne zagrożenie pożarowe, zatem poza uroczystym otwarciem nie odbyło się w nim żadne większe przedstawienie. Nieczynny obiekt przy ul. Kruczkowskiego niszczał wiele lat, aż do rozbiórki w 2002 r. Obawy o bezpieczeństwo konstrukcji nie były bezpodstawne, gdyż analogiczny obiekt w Bułgarii uległ pożarowi, który spowodował jego zawalenie się. Warszawa, lata 70.

Teatr Rozrywki, built on the basis of a Bulgarian design, was supposed to become a modern performance venue, with a skating rink and raisable stage elements. Unfortunately, the construction posed considerable fire hazard, therefore, apart from a ceremonial opening, no large performances were organized inside it. The unused building at Kruczkowskiego Street deteriorated for many years, until it was demolished in 2002. The doubts related to its safety were not groundless, as its equivalent erected in Bulgaria caught fire, which resulted in a complete collapse of the structure. Warsaw, 1970's.

Prężna kultura w okowach socjalizmu

40-W-4-42

Jednym z bardziej popularnych w Warszawie miejsc stacjonowania cyrków (aż do budowy Dworca Centralnego) był plac przy skrzyżowaniu ul. Juliana Marchlewskiego (obecnie al. Jana Pawła II) i Al. Jerozolimskich. Namioty cyrkowe stawały też przy pl. Zawiszy oraz na tzw. serku wolskim, w rozwidleniu ul. Wolskiej i ówczesnej al. Świerczewskiego (obecnie al. Solidarności). 1968.

Flourishing culture imprisoned in fetters of socialism – entertainment

Before the construction of the Central Station, the square at the crossroads of J. Marchlewskiego (currently Jana Pawła II) Street and Jerozolimskie Avenue was one of the most popular places in Warsaw for circuses to put up their tents. Circus tents were also placed at Zawiszy Square and at the so-called 'Wola cheese' at the fork of Wolska and Świerczewskiego (currently Solidarności) Streets. 1968.

Jednymi z najbardziej popularnych wydarzeń kulturalnych PRL-u były festiwale piosenki – krajowej w Opolu i międzynarodowej w Sopocie. W Amfiteatrze Tysiąclecia i Operze Leśnej gromadziła się zawsze liczna publiczność. Na estradzie występowały takie gwiazdy, jak Anna Jantar, Maryla Rodowicz, Danuta Rinn, Zdzisława Sośnicka, Krzysztof Krawczyk, Czesław Niemen, Andrzej Rosiewicz, Zbigniew Wodecki, Czerwone Gitary i Skaldowie. Ci, którzy nie mogli odwiedzić festiwalu osobiście, słuchali koncertów w radiu i oglądali w telewizji, kupowali płyty winylowe i pocztówki dźwiękowe.

Międzynarodowy Festiwal w Sopocie przemianowano w 1977 r. na Festiwal Interwizji, mający konkurować z zagranicznym Festiwalem Eurowizji. Festiwal Interwizji w latach 1977–1980, oprócz wykonawców krajowych, gościł takie światowe sławy jak Demis Roussos czy Boney M. Zagraniczne płyty były dość trudne do zdobycia, poszukiwano ich na

Song contests, such as the National Festival of Polish Song in Opole and the Sopot International Song Festival, were two of the most popular cultural events in the Polish People's Republic. Amfiteatr Tysiąclecia (Millennium Amphitheatre) and Opera Leśna (Forest Opera) amphitheatre always attracted large audience. Music stars such as Anna Jantar, Maryla Rodowicz, Danuta Rinn, Zdzisława Sośnicka, Krzysztof Krawczyk, Czesław Niemen, Zbigniew Wodecki, Czerwone Gitary and Skaldowie appeared on stage. Those who could not attend the contest personally listened to the concerts on the radio and TV or bought vinyls and flexidiscs.

In 1977, the Sopot International Song Festival was renamed as the Intervision Song Contest, which was supposed to compete with the international Eurovision Song Contest. In the years 1977-1980, the participants of the Intervision Song Contest included, apart from Polish artists, such celebrities as Demis Roussos or Boney M. Foreign records were

specjalistycznych giełdach i w komisach lub przywożono (nie zawsze legalnie) z wyjazdów.

Swoistym festiwalem były kiermasze książek, organizowane zarówno w Warszawie na pl. Defilad, jak i w innych miejscowościach. Można było na nich nabyć poszukiwane pozycje autorów krajowych i zagranicznych, a także zdobyć autograf ulubionego pisarza.

Kiermasze książek organizowano m.in. z okazji Dni Oświaty, Książki i Prasy oraz Święta Trybuny Ludu. W upowszechnianiu czytelnictwa istotną rolę odgrywały biblioteki miejskie i gminne, kluby prasy i książki oraz gminne ośrodki propagandy i kultury, znajdujące się nawet w małych miejscowościach. Książka była niezwykle ważnym źródłem nie tylko

wiedzy, lecz także rozrywki, co tłumaczy dużą frekwencję na kiermaszach i w księgarniach.

Z kolei cepeliady czy obchody Święta Ludowego stwarzały okazję do nabycia wyrobów rękodzieła ludowego oraz obejrzenia procesu ich wytwarzania. Cepelia posiadała rozbudowaną sieć producentów i placówek handlowych. Jej produkty cieszyły się zasłużoną, wysoką renomą.

Ogromną popularność miał kolarski Wyścig Pokoju, dystansując inne wyścigi tego typu (Tour de Pologne, Rajd Siedmiu Stolic). Rower był popularnym środkiem transportu na wsi, a w mieście podczas wypoczynku dla dorosłych czy zabawy dla dzieci.

Rodziny z dziećmi chętnie odwiedzały cyrki i wesołe miasteczka, gdzie jeżdżono na karuzelach i diabelskich młynach oraz polowano na maskotki na strzelnicach. Z powodu wspomnianej nieudanej inwestycji budynku cyrku bułgarskiego na Powiślu warszawskie cyrki działały na niezabu-

difficult to get – they were bought at specialist markets and second-hand shops or brought (not always legally) from abroad.

Book sales were kinds of festivals organized both in Warsaw at Defilad Square and in other places. One could buy there some sought after books of Polish and foreign authors and obtain an autograph of one's favourite writer.

Book sales were held, for example, on the occasion of the Day of Education, Book and Press or *Trybuna Ludu* (newspaper) Holiday. The promotion of reading was highly supported by municipal and district libraries as well as Book and Press Clubs and District Propaganda and Culture Centres, functioning even in small villages. Books were very important sources of not only knowledge, but also entertainment, which explains high attendance at book sales and in bookshops.

'Cepeliada' festival or the celebration of the Peasant Holiday, on the other hand, provided an occasion to buy regional handicraft products and to see the process of their creation. Cepelia (Folklore and Arts Industry Centre) had an extensive network of manufacturers and sales outlets, and its products were highly valued.

The cycling Piece Race was also very popular at that time, outdistancing other races of this kind (Tour de Pologne, Seven Capitals Race). A bicycle was a very popular means of transport in the countryside, whereas in the city, it was used during leisure time by adults and during play by children.

Very popular among families with children were circuses and amusement parks, where one could ride on a merry-go-round and a big wheel or win a stuffed toy on a shooting range. Due to the

dowanych placach w całym mieście, m.in. przy ul. Wolskiej i w Al. Jerozolimskich.

Letnią imprezą plenerową były coroczne „Wianki na Wiśle”, połączone z koncertami i pokazami sztucznych ogni. Sporą publiczność gromadziło też Święto Latawca, podczas którego wypuszczano latawce upamiętniające m.in. 35-lecie PRL czy Tysiąclecie Państwa Polskiego.

unsuccessful investment project, i.e. the construction of a 'Bulgarian circus' in Powiśle district, Warsaw circuses put up their tents at various squares in the whole city, for example at Wolska Street and Jerozolimskie Avenue. 'Wianki' at River Vistula, an annual outdoor event, were combined with concerts and fireworks displays. The Kite Holiday, during which kites commemorating the 25th anniversary of the Polish People's Republic or the Millennium of the Polish State were flown, also attracted a great number of spectators.

XVII Międzynarodowy Festiwal Piosenki w Sopocie, jednocześnie I Festiwal Interwizji, przewidziany jako konkurencja dla „kapitalistycznego” Festiwalu Eurowizji. Na scenie Andrzej Rosiewicz. 1977.

The 17th Sopot International Song Festival and, at the same time, the first Intervision Song Contest, the Eastern bloc equivalent to the 'capitalistic' Eurovision Song Contest. The photo presents Andrzej Rosiewicz on stage. 1977.

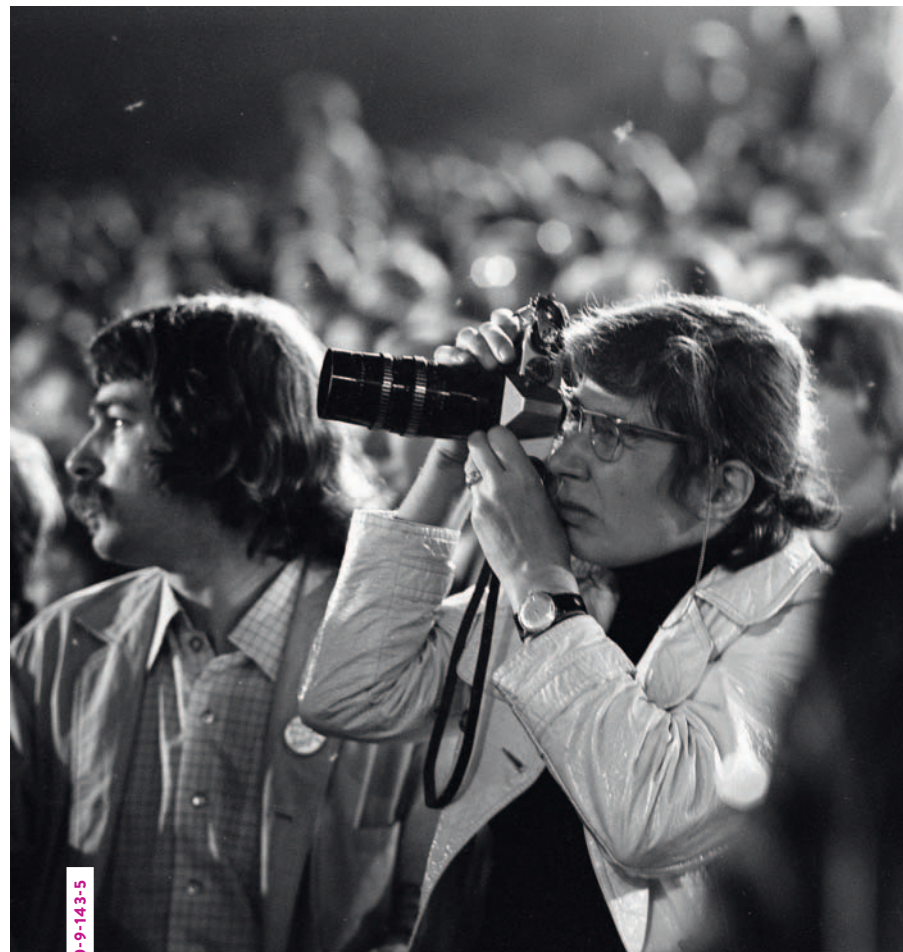

40-9-143-1

Seweryn Krajewski podczas występu na XII Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu. 1974.

Seweryn Krajewski during his performance at the 12th National Festival of Polish Song in Opole. 1974.

40-9-143-5

Pomimo deszczu występy cieszyły się niesłabnącym zainteresowaniem. 1974.

Despite the rain, performances were invariably popular – the photo presents a woman trying to photograph of a singer, using a camera with a telephoto lens, the second shot shows the audience with umbrellas in the auditorium of the amphitheatre in Opole. 1974.

40-9-145-1

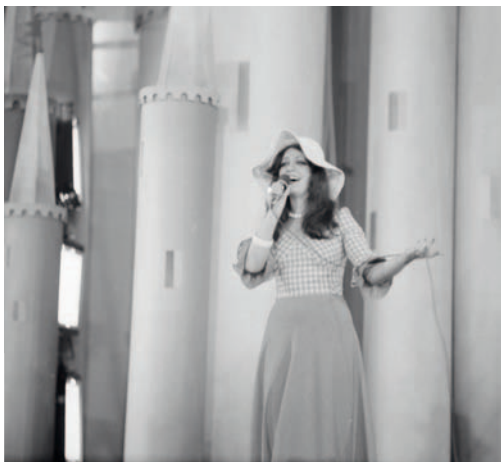
Chwila relaksu podczas uroczystości nadania tytułu Miss Obiektywu Elżbiecie Dmoch na XIV Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu – w jasnej koszuli Janusz Kruk, lider zespołu 2 plus 1. 1976.

A bit of relax during the ceremony of granting the title of the most beautiful singer to Elżbieta Dmoch at the 14th National Festival of Polish Song in Opole – the man wearing a bright shirt is Janusz Kruk, the leader of Dwa Plus Jeden band. 1976.

40-9-143-85

1974

40-9-143-63

1976

40-9-147-5

40-9-143-15

1974

Anna Jantar, Zbigniew Wodecki i Krzysztof Krawczyk –
czołówka polskiej estrady lat 70. Opole.

Anna Jantar, Zbigniew Wodecki and Krzysztof Krawczyk
– top artists of the Polish stage in the 70's. Opole.

Występ Alicji Majewskiej. Opole, 1975.

Alicja Majewska's performance. Opole, 1975.

40-9-144-22

Halina Frąckowiak jako Miss Obiektywu 1975 w otoczeniu fotografów. Asystuje jej Danuta Rinn, zdobywczyni tego tytułu w poprzednim roku.

Halina Frąckowiak as the most beautiful singer in 1975, surrounded by photographers. She is assisted by Danuta Rinn, the most beautiful singer of the previous year.

40-9-144-26

40-9-25-9

Danuta Rinn po zdobyciu tytułu Miss Obiektywu pozuje do zdjęcia z gwiazdami polskiej estrady na XII Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu. Widoczni członkowie Silnej Grupy pod Wezwaniem: Krzysztof Litwin, Jacek Niezychowski i Kazimierz Grześkowiak, a także Maryla Rodowicz, Urszula Sipińska i Halina Kunicka. 1974.

Danuta Rinn after winning the title of the most beautiful singer, posing to a photo with other Polish singers at the 12th National Festival of Polish Song in Opole. One can see the members of Silna Grupa pod Wezwaniem: Krzysztof Litwin, Jacek Niezychowski and Kazimierz Grześkowiak, as well as Maryla Rodowicz, Urszula Sipińska and Halina Kunicka. 1974.

40-9-360-4

Ewa Dębicka i Bogusław Mec wykonują piosenkę „Mały biały pies”. Opole, 1977.

Ewa Dębicka and Bogusław Mec singing a song entitled *Mały biały pies* (Little White Dog). Opole, 1977.

40-9-144-9

Czesław Niemen na XIII Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu. 1975.

Czesław Niemen at the 13th National Festival of Polish Song in Opole. 1975.

Krzysztof Krawczyk
podpisuje płytę podczas
festiwalu w Sopocie. 1977.

Krzysztof Krawczyk
signing a record during
the festival in Sopot. 1977.

40-G-111-3

40-1-380-10

W klubie Piosenka na warszawskiej Pradze Związek Młodzieży Socjalistycznej zorganizował imprezę taneczną dla pracowników WSS Spółem. 1966.

In 'Piosenka' club in Warsaw Praga district, the Socialist Youth Union held a dancing event for the employees of WSS Spółem. 1966.

40-9-234-1

Dzieci przy automacie do gier w Gminnym Ośrodku Propagandy i Kultury w Tarczynie. 1980.

Children at a gaming machine at the District Culture and Propaganda Centre in Tarczyn. 1980.

40-5-119-3

Płyty z zachodnią muzyką często były dosłownie szmuglowane z zagranicy, podobnie jak inne, poszukiwane, a deficytowe towary. Warszawa, lata 70.

Records with foreign music were often smuggled from abroad, just as other sought after, but scarce goods. Warsaw, 1970's.

Automaty w Warszawie w ośrodku przy ul. Okrąg. 1974.

Gaming machines in Warsaw at a centre at Okrąg Street. 1974.

40-5-59-3

40-9-245-5

Artystka ludowa wykonująca kurpiowską palmę wielkanocną. Łyse, 1979.

A folk artist making a Kurpie Eastern palm. Łyse, 1979.

Festiwal Amatorskich Zespołów Artystycznych w Lesznie – okazja do zaprezentowania swoich występów dla wielu młodych talentów. 1977.

Amateur Artistic Group Festival in Leszno – an opportunity to perform in front of an audience for many young talents. 1977.

40-9-133-12

40-9-269-9

„Miś na miarę naszych możliwości” na festynie ludowym w Sieradzu. 1977.

'A bear made to the best of our abilities' (a quote from a popular Polish film) at a folk festivity in Sieradz. 1977.

40-R-20-18

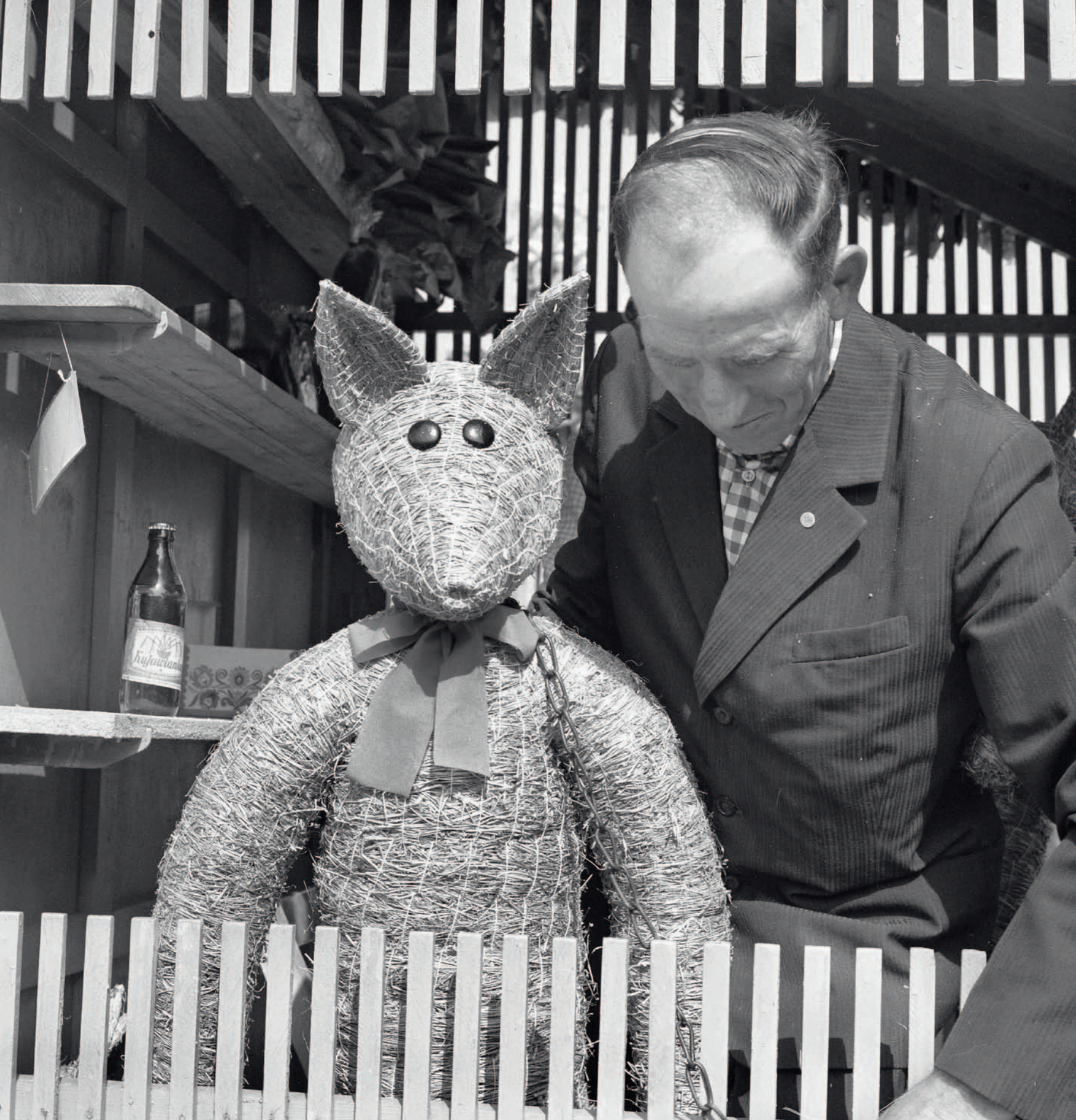
Członkowie zespołu Trapiści podczas beatowej mszy św. w kościele św. Krzyża w Warszawie, 1975. Połączenie katolickiego nabożeństwa z muzyką młodzieżową, skomponowaną przez Katarzynę Gärtner, okazało się wielkim sukcesem. Msza była wielokrotnie wykonywana i nagrywana, stanowiąc jednocześnie początek wielu innych tego typu inicjatyw.

Members of Trapiści band during a beat Mass at the Holy Cross Church in Warsaw, 1975. A combination of a Catholic Church service with youth music, composed by Katarzyna Gartner, turned out to be a great success. The Mass was performed and recorded many times, at the same time giving rise to numerous other initiatives of this kind.

40-9-271-35

Uczestniczka Cepeliady na pl. Defilad w Warszawie z zainteresowaniem przygląda się ludowej artystce wykonującej wycinankę. 1972.

A participant of 'Cepeliada' at Defilad Square in Warsaw is watching a folk artist making a paper cut. 1972.

Spółdzielnia „Rejonowa”
Maria Przybyłek
wycinanki

40-4-327-13

1969

40-4-327-3

Kiermasze książek, odbywające się m.in. pod Pałacem Kultury w Warszawie, były często okazją do zdobycia autografu ulubionego pisarza. Na zdjęciu płk Janusz Przymanowski, autor „Czterech pancernych i psa”, w otoczeniu czytelników. 1969.

Book sales organized, for example, outside the Palace of Culture in Warsaw, were often an occasion to obtain the autograph of one's favourite writer. The photograph presents Colonel Janusz Przymanowski, the author of a book entitled *Czterej pancerni i pies* (Four Troopers and a Dog), surrounded by his readers. 1969.

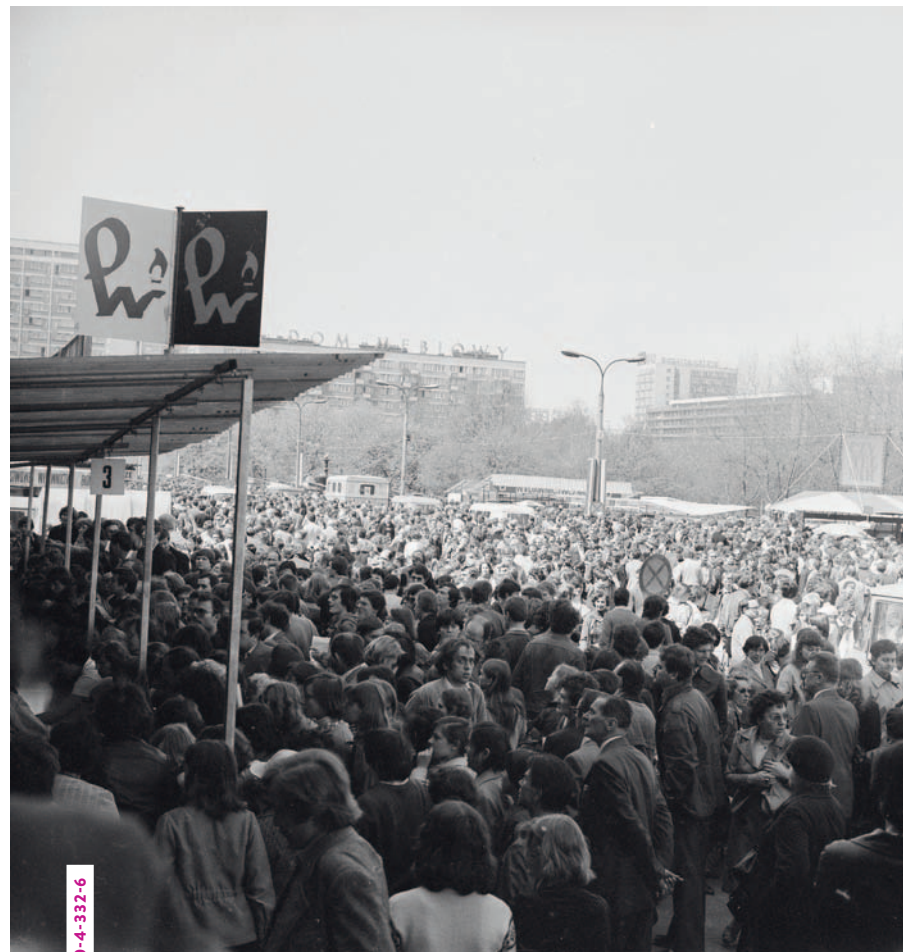

40-4-328-7

Chłopcy oglądają właśnie zakupioną książkę „Monachijskie medale”. Widoczna papierowa torebka Domu Książki z hasłem „Książki nic nie zastąpi” – i akurat nie było w tym hasle wiele przesady. 1973.

Boys are examining a book entitled *Monachijskie medale* (Munich Medals). One can see a paper bag from 'Dom Książki' bookshop with a slogan: 'Nothing can replace a book' – and there was no exaggeration in this slogan in this particular case. 1973.

40-4-332-6

Kiermasze książek przyciągały tłumy, oblegane były stoiska zarówno z beletrystyką, jak i literaturą naukową. 1980.

Book sales attracted crowds. Stalls with fiction and scientific literature were equally popular. 1980.

40-1-169-27

Wata cukrowa – nieodłączny element wszystkich festynów, jarmarków i kiermaszów. Tu towarzyszy obchodom Święta Ludowego zorganizowanym przez Związek Młodzieży Wiejskiej w nierozpoznanej miejscowości. Koniec lat 60.

Candyfloss – an inherent element of every festivity, fair and sales. Here, it is present during the celebration of the Peasant Holiday held by the Rural Youth Union at an unidentified place. The end of the 1960's.

40-5-54-10

W wielu wesołych miasteczkach funkcjonowały strzelnice, gdzie trafiając do celu, można było wygrać upominek. Na zdjęciu chłopiec celuje z wiatrówki Łucznik kl. 87 w wesołym miasteczku przy ul. Wery Kostrzewy (obecnie Bitwy Warszawskiej 1920 r.) w Warszawie, 1971. Inną atrakcją były diabelskie młyny, karuzele i minisamochody.

In many amusement parks there were shooting ranges, where one could win a toy after hitting the target. The photograph presents a boy aiming with 'Łucznik 87' air gun at an amusement park at Wera Kostrzewa (currently Bitwy Warszawskiej 1920 r.) Street in Warsaw, 1971. Other attractions included a big wheel, a merry-go-round and mini-cars.

40-W-127-29

Wianki na Wiśle – uczestnicy imprezy w oczekiwaniu na pokaz fajerwerków dyskutują nad rzeką, przy stoisku Miejskiego Handlu Detalicznego. Warszawa, 1973.

'Wianki' (a Polish custom) at the River Vistula – the participants of the event, waiting for a firework display by the river, are talking by the stand of Miejski Handel Detaliczny (Municipal Retail Trade). Warsaw, 1973.

Warszawa, 1971.

Warsaw, 1971.

40-S-54-6

Wszystkie fotografie pochodzą z Narodowego Archiwum Cyfrowego.
All photographs are kept in the National Digital Archives.

tekst/text:

Łukasz Karolewski

koncepcja i koordynacja/concept and co-ordination:

Sylwia Zawacka

projekt graficzny/artwork:

Zofia Herbich

wybór fotografii/selection of photographs:

Łukasz Karolewski, Katarzyna Kalisz, Sylwia Zawacka

korekta/proofreading:

Małgorzata Haze Redaktorka.pl

tłumaczenie/translation:

Urszula Rybak Widecom

druk/printed by: Drukarnia Matrix

Album wydrukowano na papierze Arctic Volume white 150 g/m²

The album was printed on Arctic Volume white 150 g/m² paper

W publikacji użyto fontów Servus Slab projektu Michała Jarocińskiego i Brandon Text Hannesa von Döhren

The fonts used in this publication are Servus Slab designed by Michał Jarociński and Brandon Text designed by Hannes von Döhren

Dofinansowano ze środków Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych

Co-financed with funds provided by the Director General of the State Archives of Poland

© Narodowe Archiwum Cyfrowe 2015

www.nac.gov.pl

współwydawca/co-publisher:

ISBN NAC: 978-83-927590-5-8

ISBN NDAP: 978-83-64806-72-8

